

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

Магістерська робота

на тему

**«Управління капіталом підприємства та оптимізація його структури
(на матеріалах ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»)»**

Виконав: студент 6-го курсу, групи 601-ЕФ

Спеціальності

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
другого (магістерського) рівня вищої освіти

Латюк Олександр Олексійович

Керівник: д.е.н., професор Птащенко Л.О.

Рецензент: начальник фінансово-економічного
відділу – головний бухгалтер філії
ПрАТ «Миргородкурорт» - «СКК «Миргород»
Музиря Н.М.

Засвідчую, що в цій роботі немає запозичень із
праць інших авторів без відповідних посилань

Латюк О.О. _____

Підтверджую достовірність даних, використаних у
роботі

Латюк О.О. _____

Полтава, 2021 року

АНОТАЦІЯ

Латюка О.О. Управління капіталом підприємства та оптимізація його структури (на матеріалах ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»). Рукопис. Магістерська робота на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» за освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа та страхування», Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», Полтава, 2021.

Робота містить 140 сторінок, 37 таблиць, 37 рисунків, список літератури з 86 джерел та 6 додатки.

Ключові слова: структура капіталу, оптимізація, рентабельність, власний капітал, позиковий капітал, управління капіталом, фінансовий стан, власні фінансові ресурси.

Сучасна політична та економічна обстановка в Україні вимагає від вітчизняних підприємств забезпечення їх стабільного та ефективного розвитку. Один із перспективних методів, що сприяють виконанню цього завдання на рівні підприємства, представлений у вигляді розробки та практичного застосування рекомендацій щодо раціонального управління власним капіталом. Наразі це особливо актуально, оскільки цей вид фінансових ресурсів найчастіше є основним та єдиним джерелом фінансування діяльності вітчизняних підприємств.

Метою кваліфікаційної роботи є визначення ролі оптимізації структури капіталу в системі управління капіталом, аналіз основних моделей оптимізації структури капіталу, формування етапів та визначення методів оптимізації структури капіталу в умовах трансформації українських підприємств.

Об'єкт дослідження кваліфікаційної роботи – вартість сукупного капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод», його структура та ефективність використання капіталу.

Предметом дослідження виступають теоретико-методичні аспекти формування структури капіталу.

У теоретичній частині роботи розглянуто наукові підходи до визначення сутності поняття «капітал». Охарактеризовано основні принципи та джерел формування капіталу. Систематизовано основні принципи теорії Міллера. Визначено фактори впливу на управління капіталом підприємства. Узагальнено показники оцінки ефективності управління капіталом підприємства. Вивчено зарубіжний досвід управління капіталом підприємств.

У розрахунково-аналітичній частині роботи проведено оцінку загального фінансово-економічного стану ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод». Проаналізовано структуру капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод». Надано оцінку ефективності управління капіталом ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» різними методами.

У останній частині роботи запропоновано підходи щодо удосконалення політики формування капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» та розроблено заходи щодо підвищення ефективності управління капіталом ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод».

Практична цінність магістерської роботи полягає в можливості впровадження пропозицій і рекомендацій, наданих у роботі, що дозволить забезпечити структурно-функціональне моделювання процесів управління бізнесом, коригування та оптимізації структури капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод».

Інформаційною базою дослідження стали науково-теоретичні матеріали вітчизняних та зарубіжних науковців в сфері економіки, річні звіти ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» та форми звітності підприємства: Бухгалтерський баланс підприємства (форма № 1); Звіт про фінансові результати (форма № 2); Звіт про власний капітал (форма № 4); Примітки до річної фінансової звітності (форма № 5), статистичні дані мережі Інтернет.

АННОТАЦИЯ

Латюка А.А. Управление капиталом компании и оптимизация его структуры (на материалах ЧАО «Миргородский завод минеральных вод»). Рукопись. Магистерская работа на получение второго (магистерского) уровня высшего образования по специальности 072 «Финансы, банковское дело и страхование» по образовательно-профессиональной программе «Финансы, банковское дело и страхование», Национальный университет «Полтавская политехника имени Юрия Кондратюка», Полтава, 2021.

Работа содержит 140 страниц, 37 таблиц, 37 рисунка, список литературы из 86 источников и 6 приложения.

Ключевые слова: структура капитала, оптимизация, рентабельность, собственный капитал, заемный капитал, управление капиталом, финансовое состояние, собственные финансовые ресурсы.

Современная политическая и экономическая обстановка в Украине требует отечественных предприятий обеспечения их стабильного и эффективного развития. Один из перспективных методов, способствующих выполнению этой задачи на уровне предприятия, представлен посредством разработки и практического применения рекомендаций относительно рационального управления собственным капиталом. В настоящее время это особенно актуально, поскольку этот вид финансовых ресурсов чаще всего является основным и единственным источником финансирования деятельности отечественных предприятий.

Цель квалификационной работы – определение роли оптимизации структуры капитала в системе управления капиталом, анализ основных моделей оптимизации структуры капитала, формирование этапов и определение методов оптимизации структуры капитала в условиях трансформации украинских предприятий.

Объект исследования квалификационной работы – стоимость совокупного капитала ЧАО «Миргородский завод минеральных вод», его структура и эффективность использования капитала.

Предметом исследования выступают теоретико-методические аспекты формирования структуры капитала.

В теоретической части работы рассмотрены научные подходы к определению сущности понятия «капитал». Охарактеризованы основные принципы и источники формирования капитала. Систематизированы основные принципы теории Миллера. Определены факторы влияния на управление капиталом предприятия. Обобщены показатели оценки эффективности управления капиталом предприятия. Изучен зарубежный опыт управления капиталом предприятий.

В расчетно-аналитической части работы проведена оценка общего финансово-экономического состояния ЧАО «Миргородский завод минеральных вод». Проанализирована структура капитала ЧАО «Миргородский завод минеральных вод». Дана оценка эффективности управления капиталом ЧАО «Миргородский завод минеральных вод» различными методами.

В последней части работы предложены подходы к совершенствованию политики формирования капитала ЧАО «Миргородский завод минеральных вод» и разработаны мероприятия по повышению эффективности управления капиталом ЧАО «Миргородский завод минеральных вод».

Практическая ценность магистерской работы заключается в возможности внедрения предложений и рекомендаций, предоставленных в работе, что позволит обеспечить структурно-функциональное моделирование процессов управления бизнесом, корректировку и оптимизацию структуры капитала ЧАО «Миргородский завод минеральных вод».

Информационной базой исследования стали научно-теоретические материалы отечественных и зарубежных ученых в сфере экономики, годовые отчеты ЧАО «Миргородский завод минеральных вод» и формы отчетности предприятия: Бухгалтерский баланс предприятия (форма №1); Отчет о финансовых результатах (форма №2); Отчет о собственном капитале (форма №4); Примечания к годовой финансовой отчетности (форма №5), статистические данные сети Интернет.

SUMMARY

Latyuka O.O. Capital management of the enterprise and optimization of its structure (on the materials of PJSC "Myrhorod Mineral Water Plant"). Manuscript. Master's thesis for the second (master's) level of higher education in specialty 072 "Finance, Banking and Insurance" in the educational-professional program "Finance, Banking and Insurance", National University "Poltava Polytechnic named after Yuri Kondratyuk", Poltava, 2021.

The work contains 140 pages, 37 tables, 37 figures, a list of references from 86 sources and 6 appendices.

Keywords: capital structure, optimization, profitability, equity, loan capital, capital management, financial condition, own financial resources.

The current political and economic situation in Ukraine requires domestic enterprises to ensure their stable and effective development. One of the promising methods that contribute to this task at the enterprise level is presented in the form of development and practical application of recommendations for sound management of equity. At present, this is especially relevant, as this type of financial resources is often the main and only source of funding for domestic enterprises.

The purpose of the qualification work is to determine the role of capital structure optimization in the capital management system, analysis of basic models of capital structure optimization, formation of stages and determination of capital structure optimization methods in the conditions of transformation of Ukrainian enterprises.

The object of research of the qualification work is the cost of the total capital of PJSC "Myrhorod Mineral Water Plant", its structure and efficiency of capital use.

The subject of research are theoretical and methodological aspects of the formation of capital structure.

The theoretical part of the work considers scientific approaches to defining the essence of the concept of "capital". The basic principles and sources of capital formation are described. The basic principles of Miller's theory are systematized. Factors

influencing the capital management of the enterprise are determined. The indicators of evaluation of the efficiency of capital management of the enterprise are generalized. Foreign experience of enterprise capital management has been studied.

In the calculation and analytical part of the work the assessment of the general financial and economic condition of PJSC "Myrhorod Mineral Water Plant" was carried out. The capital structure of PJSC "Myrhorod Mineral Water Plant" is analyzed. An assessment of the efficiency of capital management of PJSC "Myrhorod Mineral Water Plant" by different methods is given.

In the last part of the work, approaches are proposed to improve the capital formation policy of PJSC Myrhorod Mineral Water Plant and measures are developed to improve the efficiency of capital management of PJSC Myrhorod Mineral Water Plant.

The practical value of the master's thesis lies in the possibility of implementing the proposals and recommendations provided in the work, which will provide structural and functional modeling of business management processes, adjustment and optimization of capital structure of PJSC "Myrhorod Mineral Water Plant".

The information base of the study was scientific and theoretical materials of domestic and foreign scientists in the field of economics, annual reports of PJSC "Myrhorod Mineral Water Plant" and reporting forms of the enterprise: Balance sheet of the enterprise (form № 1); Report on financial results (form № 2); Statement of equity (form № 4); Notes to the annual financial statements (form № 5), Internet statistics.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО ФОРМУВАННЯ	8
1.1.Економічна сутність капіталу підприємства та його значення	8
1.2.Основні принципи та джерела формування капіталу.....	16
1.3.Теорії структури капіталу підприємства	
Висновок до розділу 1	27
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА	37
2.1. Фактори впливу на управління капіталом підприємства	37
2.2. Показники оцінки ефективності управління капіталом підприємства.....	48
2.3 Зарубіжний досвід управління капіталом підприємств	55
Висновки до розділу 2.....	64
РОЗДІЛ 3. ОЦІНЮВАННЯ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «МИРГОРОДСЬКИЙ ЗАВОД МІНЕРАЛЬНИХ ВОД».....	66
3.1. Загальна характеристика основних фінансово-економічних показників ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»	66
3.2. Аналіз структури капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»	79
3.3. Оцінка ефективності управління капіталом ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» різними методами	96
Висновки до розділу 3	105

				MP 601-ЕФ 20281			
	П. І. Б.	Підпис	Дата				
Розроб.	Латюк О.О.			<i>Управління капіталом підприємства та оптимізація його структури (на матеріалах ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»)</i>	Літ.	Арк.	Акрушів
Перевір.	Птащенко Л.О.					4	140
Н. Контр.	Глушко А.Д.			Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування			
Затверд.	Птащенко Л.О.						

РОЗДІЛ 4. ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «МИРГОРОДСЬКИЙ ЗАВОД МІНЕРАЛЬНИХ ВОД».....	107
4.1. Удосконалення політики формування капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»	107
4.2. Підвищення ефективності управління капіталом ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»	115
Висновки до розділу 4.....	125
ВИСНОВКИ	127
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	131
ДОДАТКИ	140

				MP 601-ЕФ 20281			
	П. І. Б.	Підпис	Дата				
Розроб.	Латюк О.О.			<i>Управління капіталом підприємства та оптимізація його структури (на матеріалах ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»)</i>	Літ.	Арк.	Акрушів
Перевір.	Птащенко Л.О.					4	140
Н. Контр.	Глушко А.Д.			Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування			
Затверд.	Птащенко Л.О.						

ВСТУП

Сучасна політична та економічна обстановка в Україні вимагає від вітчизняних підприємств забезпечення їх стабільного та ефективного розвитку. Один із перспективних методів, що сприяють виконанню цього завдання на рівні підприємства, представлений у вигляді розробки та практичного застосування рекомендацій щодо раціонального управління власним капіталом. Наразі це особливо актуально, оскільки цей вид фінансових ресурсів найчастіше є основним та єдиним джерелом фінансування діяльності вітчизняних підприємств.

Формування раціональної структури капіталу фактично означає забезпечення такого співвідношення позикових і власних коштів, за якого вартість бізнесу максимізується, а рентабельність власного капіталу зростає.

Науковці та практикуючі економісти займаються пошуком новітніх моделей побудови системи управління структурою капіталу підприємства та ефективних методів оптимізації його структури капіталу. Разом з тим, сучасні економічні процеси постійно вимагають переосмислення, узагальнення та опрацювання з метою імплементації кращого досвіду у вітчизняну практику. Тому здійснення наукового дослідження щодо проблемних питань в управлінні структурою капіталу підприємства є актуальним та своєчасним.

Значний внесок у розвиток теорії та практики обліково-аналітичного забезпечення управління власним капіталом зробили такі вчені, як: В. Базилюк [3], Н. Беренда [5], В. Гейц [53], С. Голов [16], Л. Катан [30], Н. Кащенко [31], Г. Крамаренко [36], С. Лабунська [38], Н. Мацелюх [40], С. Мочерний [46], В. Опарін [50] та інш. У працях вітчизняних науковців, зокрема В. Базилевича [4], Н. Бугай [9], Т. Давидюк [20], С. Домбровська [24], І. Жолнер [28], Н. Ковальчук [34], О. Примостка [56], Д. Чигарьов [72], А. Шахно [73], І. Шиндирук [74] дослідженню оптимізації структури капіталу приділяється багато уваги.

Однак вирішення проблеми формування оптимальної структури статутного капіталу потребує подальшого розгляду та доопрацювання. При дослідженні

вітчизняних умов формування структури статутного капіталу необхідно враховувати зарубіжні розробки. Зокрема, йдеться про розробку теоретичних питань щодо принципів функціонування власного капіталу в корпораціях розвинених країн, які розглядали зарубіжні науковці Р. Брейлі, С. Майерс Ф. Аллен [7], К. Макконнелл [39]. Але сьогодні не існує єдиного універсального методу оптимізації структури капіталу.

Усе це об'єктивно потребує подальших досліджень для пошуку джерел формування оптимальної структури статутного капіталу з урахуванням специфічних умов діяльності акціонерних товариств.

Метою кваліфікаційної роботи є визначення ролі оптимізації структури капіталу в системі управління капіталом, аналіз основних моделей оптимізації структури капіталу, формування етапів та визначення методів оптимізації структури капіталу в умовах трансформації українських підприємств.

Відповідно до мети роботи було визначено основні завдання:

- дослідити економічної сутності капіталу підприємства та його значення;
- визначити основних принципів та джерел формування капіталу;
- систематизувати основні принципи теорії Міллера
- визначити фактори впливу на управління капіталом підприємства;
- систематизувати показники оцінки ефективності управління капіталом підприємства
- вивчити зарубіжний досвід управління капіталом підприємств
- надати загальну характеристику основних фінансово-економічних показників ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»
- проаналізувати структури капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»
- оцінити ефективність управління капіталом ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» різними методами
- запропонувати підходи щодо удосконалення політики формування капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»

– розробити заходи щодо підвищення ефективності управління капіталом
ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»

Об'єкт дослідження кваліфікаційної роботи – вартість сукупного капіталу
ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод», його структура та ефективність
використання капіталу.

Предметом дослідження виступають теоретико-методичні аспекти
формування структури капіталу

У кваліфікаційній роботі було використано методи: теоретичного
узагальнення; діалектичний; системний; аналізу, синтезу; статистичний та
фінансово-економічний аналіз; графічний; математичного моделювання;
аналітичний; порівняння для пошуку оптимальної структури капіталу.

Інформаційною базою дослідження стали науково-теоретичні матеріали
вітчизняних та зарубіжних науковців в сфері економіки, річні звіти
ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» та форми звітності підприємства:
Бухгалтерський баланс підприємства (форма № 1); Звіт про фінансові результати
(форма № 2); Звіт про власний капітал (форма № 4); Примітки до річної фінансової
звітності (форма № 5), статистичні дані мережі Інтернет.

Впровадження пропозицій і рекомендацій, наданих у роботі, дозволить
забезпечити структурно-функціональне моделювання процесів управління
бізнесом, коригування та оптимізації структури капіталу ПрАТ «Миргородський
завод мінеральних вод».

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків,
списку використаних джерел та додатків. Основний зміст роботи викладений на
140 друкованих сторінках формату А4, робота містить 37 таблиць, 37 рисунків, 20
формул та посилання на 86 джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність капіталу підприємства та його значення

Економічна категорія «капітал» досить часто вживається у господарській діяльності та є важливою його складовою та фінансовою стороною його майбутнього зростання. Капітал може бути отриманий від операційної діяльності, може бути залучений від боргового або акціонерного фінансування. Для успішного функціонування бізнесу необхідно мати визначений капітал, який являє собою сукупність матеріальних цінностей і коштів, фінансових вкладень і витрат на набуття прав і привілеїв, необхідних для здійснення її господарської діяльності.

Щодо трактування економічної сутності терміну «капітал», то слід зазначити, що він має неоднозначне тлумачення як у вітчизняній, так і зарубіжній науковій літературі. Навіть якщо розглядати трактування капіталу з точки зору різних економічних наук, то вже можна помітити певну неоднозначність. У табл. 1.1 приведені деякі наукові підходи до трактування досліджуваного поняття.

Таблиця 1.1

Наукові підходи до трактування поняття «капітал»

Автор	Сутність, джерело
1	2
С. Брю, К. Макконелл	Капітал виступає у формі ресурсів, які створено внаслідок виробничого процесу і які використовуються з метою виробництва товарів і послуг, капіталом є товари, які безпосередньо не спрямовані на задоволення потреб людини, наприклад, інвестиції, засоби виробництва [39].
Дж. Нітзан, Ш. Біклер	Капітал є сукупністю кількісно вираженого фінансового фонду і фізичних засобів, що характеризуються певними якостями та направлені на отримання доходу [85]
Р. Брейлі, С. Майерс Ф. Аллен	Капітал є сукупністю фінансових інструментів, що випущено у вільний обіг і підкріплені реальними активами, здатними генерувати доход [7]
Г.О. Крамаренко, О.Е. Чорна	Капітал – фінансові ресурси, за рахунок яких засновується господарчий процес, і які використовуються у виробничому процесі для отримання прибутку [36]
Л.І. Катан	Капітал є запасом благ у вигляді грошових коштів і капітальних товарів, які залучають в економічний процес як інвестиційні ресурси і фактори виробництва для одержання доходу. Функціонування яких засноване на принципах ринкової економіки [30]

1	2
С.В. Мочерний	Капіталом є система відносин економічної власності, відповідно яким знаряддя праці чи інші об'єкти власності надають можливість їх власникам присвоювати частину неоплаченої праці інших працівників у сферах суспільного відтворення [46]
В.Д. Базилевич	Капітал – це складний, багаторівневий та багатоаспектний феномен, який визначає самоорганізацію господарської діяльності, що спрямована на саморозростання вартості [4, с. 354].
І.О. Бланк	Капітал – це загальна вартість коштів у грошовій, матеріальній і нематеріальній формі, що інвестовані у активи підприємства [6, с. 251]

Як можемо зробити висновок, більшість наведених підходів визначають сутність капіталу як виключно фінансового ресурсу, який працює для продуктивних або інвестиційних цілей, що на нашу думку, є звуженим та обмеженим баченням. Дослідивши історичні етапи формування сутності поняття капітал, ми виділили як мінімум сім основних (рис. 1.1)

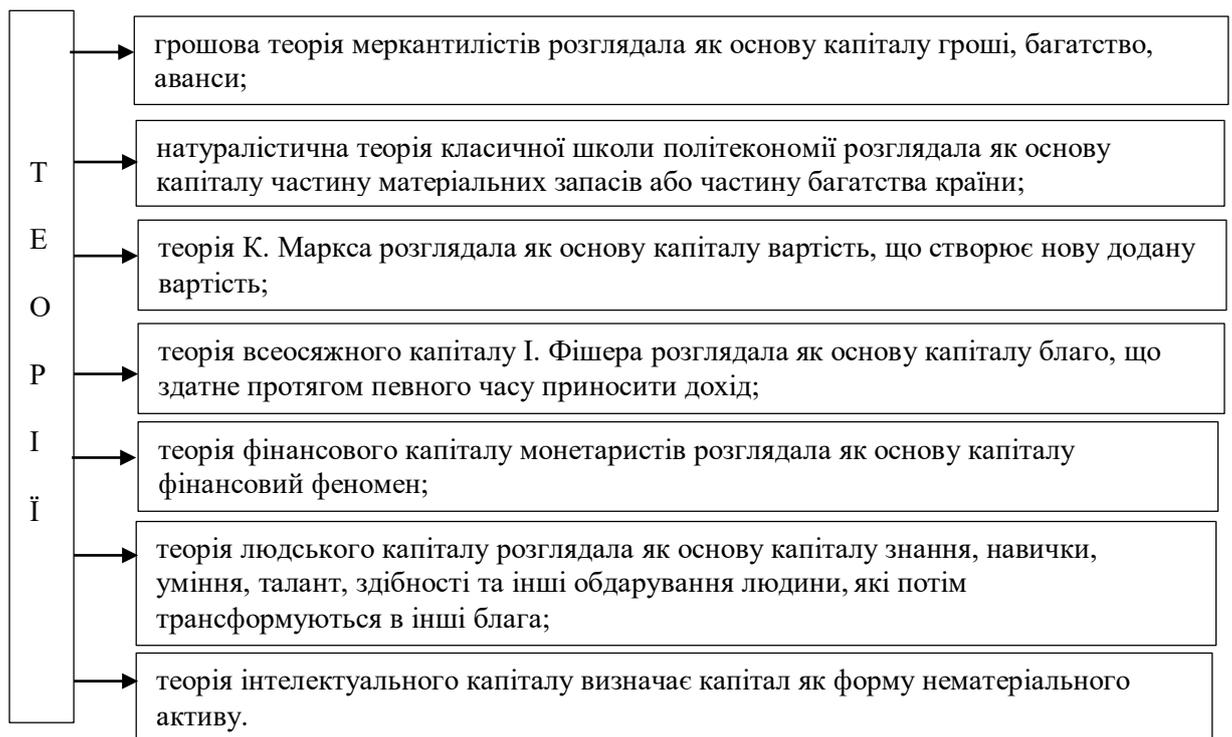


Рис. 1.1. Історичні теорії трактування сутності «капітал»

*Складено автором [53]

Оцінюючи історичний розвиток досліджуваного поняття, можемо помітити, що різні автори наводять численні аргументи щодо точності тієї чи іншої теорії

тлумачення капіталу, ми вважаємо, що «капітал» багатоаспектний і його слід розглядати щонайменше у трьох проявах, а саме фінансовому – як джерело фінансування активів, матеріальному – речовому забезпеченні та інтелектуальному – людському.

Проведений аналіз наукової літератури [24; 50; 55] дав змогу згрупувати основні специфічні риси капіталу, які виділяють науковці-економісти (див. додаток А).

За першою ознакою розрізняють стадію формування, за якою капітал буває:

– початковий – утворений на стадії створення підприємства (статутний капітал, акціонерний капітал, вклади членів товариства);

– похідний – утворений у процесі діяльності підприємства та сформований за валовим і чистим доходом, доходом від різних видів діяльності.

Наступною ознакою можна вважати джерело формування капіталу, згідно з яким існує власний, мобілізований на фінансовому ринку і перерозподілений капітал.

Третьою ознакою капіталу є термін його використання суб'єктами господарювання у процесі своєї діяльності:

– короткостроковий капітал – використовується менше 1 року;

– середньостроковий – більше 1 року;

– довгостроковий капітал – більше 5 років.

Наступна ознака оцінює капітал за характером його оборотності та визначає капітал як:

– основний – джерелом якого є амортизація;

– оборотний капітал – оборотні кошти.

П'ята ознака – призначення капіталу, враховує стадію життєвого циклу суб'єкта господарювання та передбачає спрямування капіталу на фінансування суб'єкта господарювання, розширення виробництва та розвитку, на санаційні заходи.

Остання ознака визначає рівень ризику капіталу та характеризує його ризикованість в умовах економічної нестабільності, фінансових потрясінь, криз і трансформаційних процесів.

Теоретично, підприємство має різноманітні варіанти залучення коштів, тобто формування структури капіталу. Тому, з поняттям «капітал» тісно пов'язана категорія «структура капіталу», яку досліджували українські та зарубіжні науковці. Основні наукові підходи до трактування зазначеного поняття представлені нами у табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Наукові підходи до трактування поняття «структура капіталу»

Автори	Сутність трактування, джерело
Н.І. Беренда, Т.Ю. Редзюк, К.В. Ворона	Структура капіталу – це сукупність фінансових ресурсів підприємства з різних джерел довгострокового фінансування, а точніше – співвідношення власних і позикових фінансових ресурсів, що використовуються в господарській діяльності [5, с. 15]
А.П. Дорошенко, О.О. Дорошенко, К.М.. Гуркаєва	Структура капіталу є фактором, який безпосередньо впливає на фінансове становище підприємства – рівень його довгострокової платоспроможності, доходу, абсолютного прибутку і, як наслідок, рентабельності [27]
О.О. Примостка	Структура капіталу підприємства відображає співвідношення джерел позикового та власного фінансування, необхідного для його функціонування [56, с. 105]
О.Д. Щербань, О.І. Невдачина	Структура капіталу – особливе логічне поняття, введене в сучасний фінансовий аналіз для позначення співвідношення джерел позики та власного фінансування, яке приймається підприємством для реалізації своєї ринкової стратегії [77, с. 287]
І.А. Бланк	Структура капіталу – це співвідношення власного капіталу, довгострокового позикового капіталу та короткострокової банківської позики [6, с. 176]
Ю.М. Великий, Л.В. Тешева З.В. Височін	Структура капіталу – це співвідношення всіх форм, що використовуються підприємством у своїй діяльності, і всіх форм позикових джерел фінансування [12, с. 69]

Отримане дослідження показало, що до сутності трактування «структура капіталу» не існує єдиного підходу, нами було узагальнено основні характеристики, які було виділено на основі опрацювання наукових джерел, наведено у таблиці 1.3.

На нашу думку, структуру капіталу підприємства слід визначати як частку співвідношення фінансових ресурсів підприємства, залучених на довгостроковій та

короткостроковій основі у позику або власність, необхідних для задоволення потреб фінансових та господарської діяльності для реалізації стратегічних пріоритетів стабілізації фінансового стану. Це визначення відрізняється від розглянутих у джерелах [5; 6; 12; 27; 56; 77] комплексним характером, що поєднує мету, елементи та умови формування капіталу підприємством.

Таблиця 1.3

Сутнісні характеристики поняття «структура капіталу» підприємства

	поняття вказує на пропорцію співвідношення власного та позикового капіталу	охоплює лише довгострокові джерела фінансових ресурсів, як зовнішні, так і внутрішні	складається із коштів, які залучені як на довгострокових, так і на короткострокових умовах	є фактором впливу на різноманітні аспекти фінансового стану підприємства
Н.І. Беренда, Т.Ю. Редзюк, К.В. Ворона	+	+		
А.П. Дорошенко, О.О. Дорошенко, К.М.. Гуркаєва		+		+
О.О. Примостка	+			
О.Д. Щербань, О.І. Невдачина	+			+
І.А. Бланк	+		+	
Ю.М. Великий, Л.В. Тешева З.В. Височін	+		+	

Враховуючи те, що більшість науковців розглядають капітал через призму трьох складових: фінансову, матеріальну та інтелектуальну, відповідно, структура капіталу має бути оптимізована щонайменше у відповідних визначених напрямках.

У зв'язку з цим доцільно аналізувати оптимальність структури капіталу з використанням усіх трьох підходів до тлумачення її сутності, що визначить відповідні завдання такої оптимізації (табл. 1.4).

Відповідно, першим і досі практично недослідженим є питання про оптимальне співвідношення фінансової, матеріальної та інтелектуально-людської складових у структурі капіталу підприємства.

Напрями оптимізації структури капіталу підприємства залежно від
трактування його сутності

Трактування терміна «капітал»	Завдання оптимізації структури капіталу підприємства (співвідношення елементів)
Як фінансові ресурси (фінансова концепція капіталу)	обсяг необхідних коштів, джерела їх залучення; час, на який відповідний капітал залучається, та термін його повернення; середньозважена вартість капіталу, найприйнятніші інструменти такого залучення; взаємодоповнення або ж взаємовиключення різних інструментів та способів фінансування, їх взаємозв'язок та взаємовплив; ступінь концентрації операційного й загального управління; розподіл між необхідними внесками власників та заробленим прибутком тощо.
Як матеріальний ресурс (матеріально-речова концепція капіталу)	розміщення коштів в оборотному та постійному капіталі; розміщення коштів в матеріальній його частині та нематеріальних активах; розміщення коштів в основних засобах, запасах, зобов'язаннях та їх складових; джерела фінансування тих чи інших активів тощо.
Як виробничі відносини або інтелектуальний (людський) капітал (інтелектуально-людська концепція капіталу)	розміщення коштів в матеріальній та інтелектуальній складових; співвідношення окремих елементів інтелектуального потенціалу підприємства тощо.

Розглядаючи численні публікації з оптимізації структури капіталу підприємства та враховуючи принцип збалансованості, можна сказати, що єдино можлива пропорція між матеріалами і фінансовими складовими має бути 1:1, а розмір частки інтелектуального капіталу жодним чином не вивчається та не враховується експертами до структури капіталу.

Очевидно, що капітал підприємства має значний вплив на фінансову стійкість підприємства, оскільки:

- зміна вартості основного капіталу призводить до зміни майже всіх його показників: показників поточної платоспроможності, маневреності, забезпеченості оборотних засобів та їх елементів власним оборотним капіталом тощо;

- структура основного капіталу, рівень використання, ефективність та інтенсивність функціонування, склад та стан основних фондів, тенденції їх

відтворення визначають вартісні характеристики основного капіталу та є факторами, що впливають на фінансову стійкість.

Тому управління капіталом, підвищення його якості, на нашу думку, є важливим завданням фінансового менеджменту, у тому числі й у питаннях забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Стратегія управління основним капіталом є частиною загальної фінансової стратегії підприємства, яка полягає у фінансовому забезпеченні його своєчасного оновлення, високої ефективності та інтенсивності використання. Розробка стратегії управління капіталом підприємства є передумовою успішного його розвитку в довгостроковій перспективі. Тому визначення стратегії має здійснюватися з урахуванням особливостей функціонування та розвитку основного капіталу підприємства, умов зовнішнього середовища, а також цілей і напрямів діяльності.

Проведене дослідження дало змогу зробити висновок, що для підприємства капітал має досить важливе значення, адже виступає:

- об'єктом господарського управління як на мікро, так і на макрорівні;
- об'єктом права власності та розпорядження, адже відображає як індивідуальні, так і колективні, а також національні форми власності;
- об'єктом продажу, який характеризується пропозицією, попитом і ціною. Попит і пропозиція на капітал формують прагнення до накопичення капіталу як інвестиційного ресурсу;
- джерелом формування добробуту його власників. Накопичений капітал повинен задовольняти потреби своїх власників як у поточному, так і в майбутньому, тобто формувати рівень їхнього майбутнього добробуту;
- джерелом доходу. Здатність отримувати дохід є однією з основних характеристик капіталу. Джерелом доходу від капіталу є процентний дохід, отриманий власниками від його використання як інвестиційного ресурсу, фактора виробництва або позикового капіталу;
- мірилом ринкової вартості підприємства за рахунок вартості власного капіталу підприємства, який визначає розмір його чистих активів. Розмір власного капіталу також характеризує потенціал залучення позикових коштів, що в

поєднанні з іншими факторами лягло в основу оцінки ринкової вартості підприємства;

– фактором виробництва характеризуючи продуктивністю, яка визначається результатом виробничої діяльності до величини виробничого капіталу. В економічній теорії виділяють три основні фактори виробництва, що забезпечують господарську діяльність підприємств: капітал; землю та інші природні ресурси;

– носієм ліквідності та фактором ризику. Ліквідність капіталу визначається періодом часу, протягом якого інвестований капітал може бути перетворений у готівку без втрати своєї реальної ринкової вартості. Ліквідність і рівень ризику використання капіталу прямо пропорційні;

– показником рівня ефективності господарської діяльності, адже зростання власного капіталу високими темпами характеризує ефективний розподіл прибутку підприємства та його здатність регулювати фінансову стабільність за допомогою внутрішніх джерел. А зменшення власного капіталу може бути наслідком неефективної та збиткової діяльності підприємства або неправильних управлінських рішень.

Отже, капітал підприємства – це гроші, які є у підприємства і призначені для покриття потреб процесу його функціонування. Капітал підприємства можна класифікувати за шістьма основними ознаками: стадія утворення, джерело формування, термін, характер оборотності, призначення та рівень ризику. Поняття «капітал» нерозривно пов'язане з поняттям «структура капіталу», що являє собою співвідношення власних і позикових коштів, які використовуються підприємством у процесі господарської діяльності. Структура використовуваного підприємством капіталу визначає багато аспектів не тільки фінансової, а й операційної та інвестиційної діяльності, робить активний вплив на кінцеві результати цієї діяльності. Далі доречно розглянути принципи та джерела формування підприємства, які забезпечують підприємству рентабельність, фінансову стійкість та платоспроможність.

1.2. Основні принципи та джерела формування капіталу

У діяльності вітчизняних підприємств джерелами фінансування залишаються сукупність функціонуючих традиційних каналів одержання коштів, а також суб'єкти господарювання, які можуть забезпечити підприємство фінансовими ресурсами. Диспропорція в структурі капіталу є однією з головних проблем будь-якого підприємства і призводить до зниження ефективності його діяльності та зниження значень фінансових показників. У сучасних економічних умовах функціонування підприємств механізми фінансування діяльності підприємств істотно змінилися. Внаслідок цього виникає багато питань як теоретичних, так і практичних, які пов'язані з формуванням капіталу підприємств як сукупністю його фінансових ресурсів.

При формуванні основного капіталу підприємства використовуються два джерела: власні та позикові кошти (рис. 1.3)

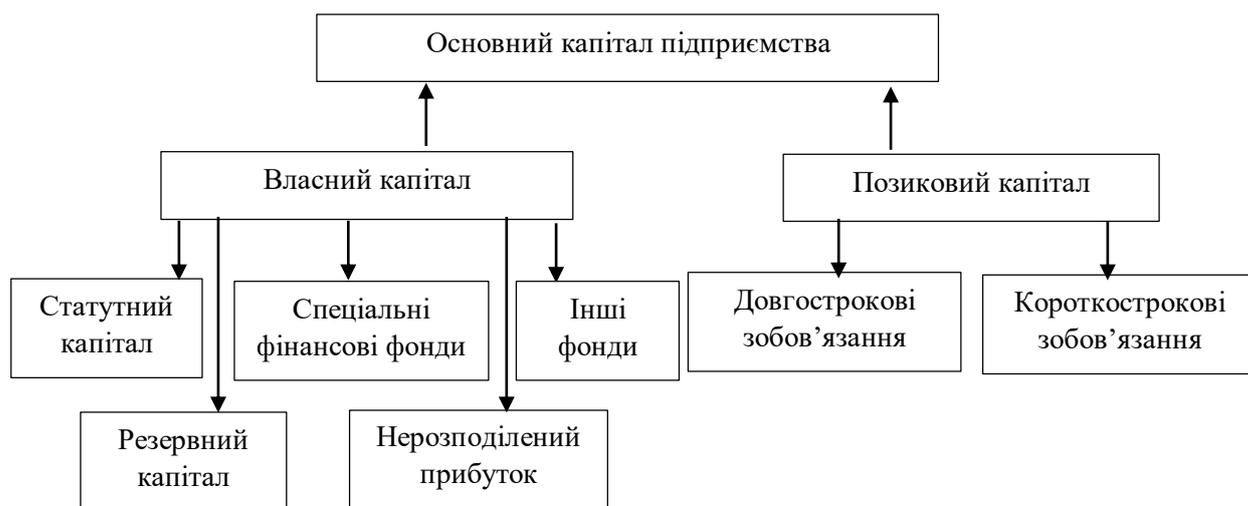


Рис. 1.3. Джерела формування основного капіталу підприємства

*Складено автором [1]

Статутний капітал є основним елементом власного капіталу. Він є початковим розміром внесків власників підприємства у формуванні його активів для початку діяльності та визначається відповідно до установчих документів. У межах статутного фонду засновники підприємства несуть матеріальну

відповідальність перед його кредиторами. Тому без згоди кредиторів зменшення статутного капіталу не допускається [16, с. 205; 38, с. 136].

Резервний капітал – це зарезерована частина власного капіталу підприємства, яка формується за рахунок нерозподіленого прибутку підприємства і призначена для внутрішнього страхування його господарської діяльності. Розмір цієї резервної частини власного капіталу визначається установчими документами та регулюється законодавством. Резервний фонд може включати всі складові капіталу, які призначені для покриття непередбачених втрат і збитків [21].

Спеціальні фінансові фонди створюються з метою формування власних коштів та їх подальших цільових витрат. До таких фондів належать: фонд амортизації, фонд охорони праці, фонд ремонту, фонд розвитку виробництва та інші. Порядок формування та використання таких фондів регулюється установчими та внутрішніми документами товариства.

Нерозподілений прибуток характеризує частину прибутку підприємства, яка була отримана в попередньому періоді і не використана. Ця стаття балансу відображає суму прибутку, реінвестованого в підприємство, або суму непокритого збитку. Ця стаття відображає прибуток (збиток), який залишається у підприємства після сплати всіх податків, дивідендів та внесків до резервного капіталу. Нерозподілений прибуток або непокритий збиток може включати реінвестицію у звітність підприємства та попередні доходи [2, с. 217].

Інші форми власного капіталу включають суму переоцінки необоротних активів, розрахунки за майно при його оренді, виплату дивідендів учасникам, вартість безоплатно отриманих підприємством активів та інші, відображені в першому розділі зобов'язань балансу

Усі форми позикового капіталу, які використовує підприємство, є його фінансовими зобов'язаннями, які підлягають погашенню у встановлений строк.

Важливим в управлінні капіталом підприємства є формування власних фінансових ресурсів, які є базою майбутнього розвитку підприємства. Власний капітал є основою для отримання кредитів від фінансових установ та залучення

ресурсів на фондовий ринок. Існуючі в науковій літературі підходи до визначення поняття «власний капітал» наведені в табл. 1.5.

Таблиця 1.5

Систематизація наукових підходів до визначення економічної сутності
поняття «власний капітал»

Автор	Сутність визначення, джерело
Н.І. Дорош, В.В. Сніжко	Власний капітал – сукупність елементів, що утворюють систему фінансування активів суб’єкта господарювання, функціонування якої визначається рівнем розвитку економічних відносин, відносинами власності та конкурентним середовищем і характеризується ознаками самозростаючої вартості [26, с. 607]
Ф.Ф. Бугинець	Вартість засобів, які належать підприємству на правах власності та використовуються ним для формування його активів [10]
І.Я. Назарова	Власний капітал – це основний ризиковий капітал, власність підприємства, який не дає гарантованого права на прибуток, дивіденди. Щодо нього не встановлено чіткого графіка повернення коштів учасникам, інвесторам [47, с. 119]
О.О. Терещенко	Сальдо між загальною сумою активів та позичковим капіталом [69]
Л.В. Коваль, В.В. Болехівська	Власний капітал показує частину майна підприємства, яка фінансується за рахунок коштів власників і власних засобів підприємства [32, с. 55]
І.О. Кудіна, О.С. Старченко	Власний капітал – це сума власних коштів підприємства, отримана в результаті його діяльності або від власників (учасників) у вигляді внесків, придбаних акцій, паїв тощо або залишена на підприємстві безоплатно [37, с. 348]
Н.О. Бугай	Власний капітал є основою для початку та подальшого існування будь-якої господарської діяльності та є найголовнішою складовою фінансового стану підприємства [9, с. 24]

Результати дослідження тлумачення поняття «власний капітал» дозволяють зробити висновок, що в сучасних умовах власний капітал є основою операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства, оскільки виходячи з адекватності власного капіталу можна судити про незалежність, а отже і фінансову безпеку підприємства. За допомогою власного капіталу керівництво підприємства має право приймати самостійні рішення у сфері управління і, відповідно, нести відповідальність за отримані результати. На рис. 1.4 представлені джерела формування власного капіталу підприємства.

Згідно з рис. 1.4 можна визначити, що джерела формування власного капіталу підприємства поділяються на внутрішні та зовнішні.



Рис. 1.4. Джерела залучення власного капіталу підприємства

*Складено автором [33]

До внутрішніх належать нерозподілений прибуток, амортизація та інші джерела. До зовнішніх джерел належать залучення додаткового статутного та акціонерного капіталу підприємства, безоплатна фінансова допомога та інші джерела.

Власний капітал підприємства дозволяє оцінити його ринкову вартість, рівень конкурентоспроможності, тому якісне управління власними фінансовими ресурсами підприємства є невід'ємною частиною сучасного фінансового менеджменту. Співвласники та керівники підприємства постійно потребують аналізу власного капіталу, оскільки це допомагає виявити його основні складові та визначити наслідки їх зміни для фінансової стійкості підприємства.

Використання власного капіталу має свої переваги і недоліки (рис. 1.5).

Формування власних фінансових ресурсів підприємства є найважливішим елементом управління його капіталом. Спеціальна фінансова політика формування фінансових ресурсів розробляється підприємством для забезпечення необхідного

рівня самофінансування його розвитку і є частиною загальної стратегії підприємства.



Рис. 1.5. Переваги та недоліки залучення власного капіталу підприємства

*Складено автором [62]

Розробка цієї політики включає такі основні етапи:

- аналіз формування власних фінансових ресурсів підприємства за попередній період;
- визначення загальної потреби у власних фінансових ресурсах;
- оцінка вартості залучення власного капіталу з різних джерел;
- забезпечення максимального обсягу фінансових ресурсів із внутрішніх джерел;
- забезпечення необхідного обсягу фінансових ресурсів із зовнішніх джерел;
- оптимізація співвідношення внутрішніх і зовнішніх джерел фінансових ресурсів.

Одним із найбільш ефективних і актуальних напрямків зовнішніх джерел є проектне фінансування, що дозволяє збільшити обсяг інвестицій, залучених у виробництво та інфраструктуру.

Проектне фінансування – це комплекс заходів, спрямованих на залучення грошових коштів та інших матеріальних цінностей під активи та грошові потоки

підприємства. Проектне фінансування є відносно молодим і перспективним комплексним фінансовим інструментом, який має ряд особливостей:

– по-перше, об'єктом інвестування інвестора є конкретний інвестиційний проект, а не в цілому виробничо-господарська діяльність підприємства – одержувача коштів.

– по-друге, часто для отримання та використання проектного фінансування створюється окрема, так звана проектна компанія.

– по-третє, відсутність типового інструменту банківської гарантії, основна існуюча гарантія – майбутній грошовий потік [14].

Хоча українська практика ведення бізнесу свідчить про переважання власного капіталу в структурі джерел фінансування підприємства, найбільш ефективним підходом є використання залученого, позикового капіталу, крім власного, для досягнення розширеного відтворення.

Узагальнення характеристики «позикового капіталу», яке було виявлено на основі вивчення наукових джерел, наведено в табл. 1.6.

Таблиця 1.6

Сутнісні характеристики поняття «позиковий капітал» підприємства

Науковий підхід	Грошові кошти	Об'єкт фінансового менеджменту	Залучення на принципах строковості, повернення та платності	Засіб розширення господарської діяльності підприємства	Забезпечення більш ефективного використання власних коштів	Чинить негативний вплив на фінансову стійкість підприємства
О.І. Давидов [20, с. 101]	+		+	+		
В.В. Зянько, В.С. Ревенко [29, с. 156]		+				
М.І. Попов [54, с. 515]				+	+	
О.Д. Щербань, О.І. Невдачина [77, с. 285]			+	+	+	+
Н.О. Гнип, Д.О. Крамаренко [15, с. 141]					+	+
Т.Г. Щепіна, У.В. Люлько [76, с. 93]	+				+	+

На основі дослідження сутнісних характеристик позикового капіталу можна зробити висновок, що більшість авторів погоджуються з тим, що забезпечення власними коштами є більш ефективним при залученні позикового капіталу, хоча це призводить до підвищення фінансових ризиків, а в довгостроковій перспективі – до загроз для фінансового стану за відсутності оптимізаційних заходів структури капіталу підприємства.

Політика формування структури капіталу є невід'ємною частиною загальної політики управління прибутком підприємства, яка полягає у забезпеченні використання власного та позикового капіталу, що оптимізує співвідношення фінансової рентабельності та фінансового ризику відповідно до обраних критеріїв отримання прибутку.

Вартість запозичення має високий ступінь зв'язку з рівнем кредитоспроможності підприємства, який оцінює кредитор. Запозичення завжди пов'язані з поверненням грошових потоків не тільки від обслуговування боргу, а й погашення зобов'язань щодо основної суми цього боргу.

Формування оптимальної стратегії фінансування підприємства потребує врахування макроекономічної ситуації на ринку фінансових ресурсів. На макрорівні основним середовищем для залучення коштів для підприємств є банківський сектор та фондовий ринок.

Для розширення своєї діяльності підприємства використовують такі види запозичень (рис. 1.6).

У сучасних економічних умовах актуальним є питання залучення коштів шляхом випуску облігацій. Проте використання корпоративних облігацій у вітчизняній практиці досить обмежене через відсутність необхідного досвіду та належного рівня розвитку українських підприємств, нерозвиненість та закритість українського фондового ринку тощо.

Безоплатне для підприємства є використання такого джерела позикових коштів, як кредиторська заборгованість із заробітної плати за товари та послуги, для розрахунків з бюджетом, за страхуванням тощо.

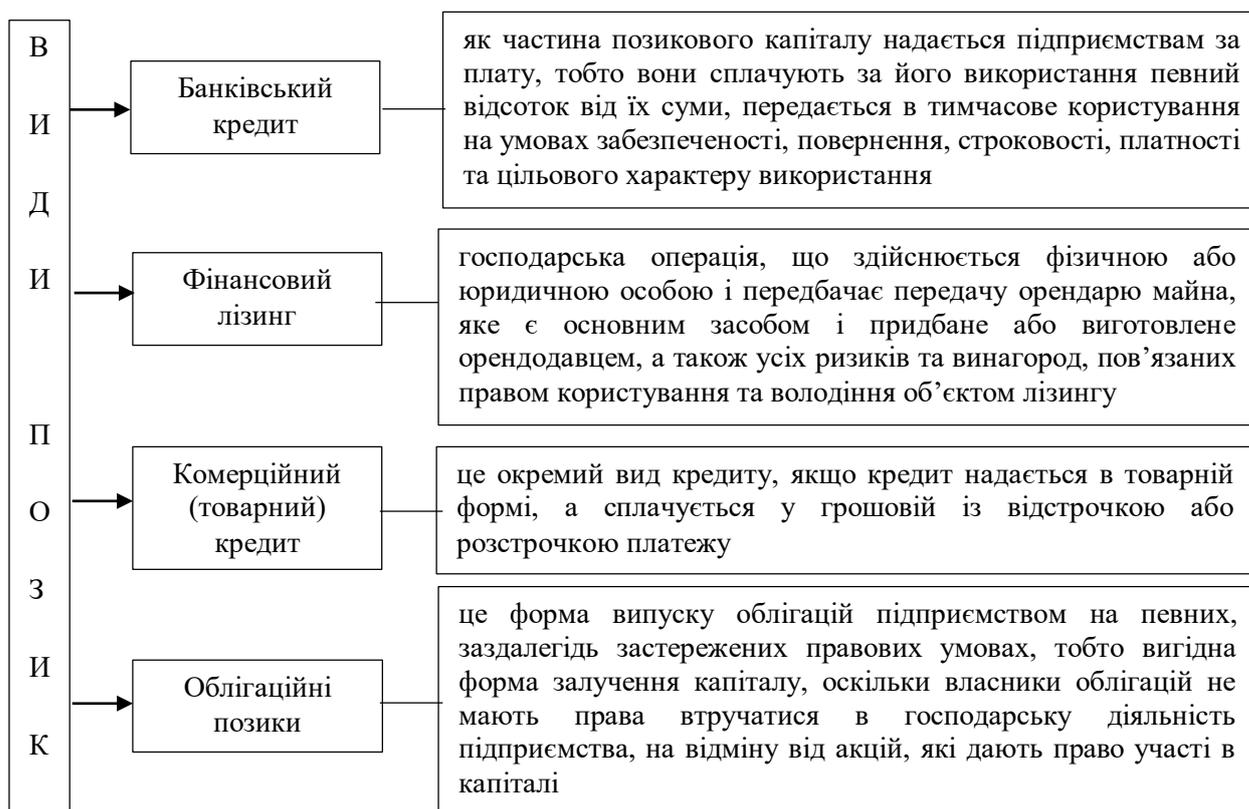


Рис. 1.6. Види позик для підприємства

*Складено автором [54]

Ці елементи позики необхідно буде повернути підприємству, але поки вони є у нього до погашення, підприємство розпоряджається цими коштами на свій розсуд.

Використання позикових коштів забезпечує підприємству, крім перерахованих вище прямих вигод, ще й непрямі вигоди, такі як зменшення бази оподаткування, а отже, зменшення платежів до бюджету.

Підприємство може отримати додаткові вигоди від використання позикових коштів у період зростання інфляції. Це пов'язано з тим, що борги погашаються з меншою купівельною спроможністю.

Водночас залучення підприємствами позикових коштів містить певні загрози.

Головним з них є зростання ризику зниження їх фінансової стійкості та платоспроможності. Крім того, відсотки, що сплачуються за кредитом, є елементом

витрат, що зменшує масу прибутку підприємства та рентабельність авансованого капіталу.

Таким чином, запозичення мають свої переваги і недоліки для підприємства (рис. 1.7).



Рис. 1.7. Переваги та недоліки залучення позикового капіталу підприємства

*Складено автором [19]

Підприємства, які мають намір взяти кредит, можуть зазнати серйозних втрат у нестабільному середовищі та, як наслідок, високі відсоткові ставки за кредитами, завищені вимоги до застави як гарантії кредиту тощо. Запозичення коштів підприємством має бути обґрунтованим і відповідати його фінансовій політиці, оскільки чим більша частка позикових коштів, тим вище фінансовий ризик.

Позикові кошти підприємств можуть формуватися з двох основних груп джерел позикових коштів (рис. 1.8).



Рис. 1.8. Джерела формування позикових коштів

*Складено автором [11]

Перша група – зовнішні джерела залучення позикових коштів. Ця група складається з двох підгруп – зовнішні довгострокові та зовнішні короткострокові джерела позикового фінансового капіталу.

Зовнішні довгострокові фінансові ресурси можуть використовуватися для формування довгострокових запозичень, а саме довгострокових облігаційних позик, довгострокових банківських позик та фінансового лізингу. Довгостроковий податковий кредит та податкові пільги також активно використовуються у світовій практиці.

Зовнішні короткострокові позикові кошти використовуються для формування короткострокового позикового фінансового капіталу, для чого насамперед використовуються короткострокові банківські позики та комерційний кредит.

Друга група – внутрішні джерела позикових коштів. До них належать позикові кошти, які формуються за рахунок відстрочених та прострочених зовнішніх довгострокових та короткострокових зобов'язань. В умовах стабільної ринкової економіки обсяг таких позикових коштів незначний. Проте в умовах кризи ці позики досить активно використовуються для формування довгострокового та короткострокового фінансового капіталу.

Перед плануванням суми короткострокових позик шляхом отримання банківських позик фінансові служби підприємства повинні проаналізувати можливість отримання необхідного кредиту та оцінити ризик впливу кредиту на фінансову стійкість підприємства.

Накопичення капіталу для фінансово-господарської діяльності має здійснюватися на основі комплексу принципів, показаних на рис.1.9.



Рис. 1.9. Принципи формування капіталу підприємства

*Складено автором [76]

Прийнято виділяти дві основні схеми формування структури капіталу підприємства:

- змішане фінансування, при якому капітал формується за рахунок власних і позикових коштів, залучених у різних пропорціях;
- повне самофінансування, при якому капітал формується лише за рахунок власних коштів і резервів [22].

Таким чином, проблема формування та ефективного використання капіталу підприємства передбачає вирішення питань обсягу потреб, складу і структуру, джерел додаткового капіталу, кінцеву структуру капіталу підприємства, а також фінансові результати діяльності підприємства. Підприємства, які використовують лише власний капітал, мають найвищий рівень фінансової стійкості, але така політика обмежує темпи розвитку підприємства, а також не використовує фінансові можливості для збільшення віддачі на вкладений капітал. Однак у певних ситуаціях керівництво підприємства змушене використовувати позиковий капітал. Причина – обмеженість власних джерел фінансування, неможливість нульових дивідендів, нераціональність розміщення додаткової емісії акцій. Тому позиковий капітал привабливий своєю відносною дешевизною, але його залучення обмежується зростанням ризику власників акцій. Зазначені принципи нагромадження капіталу підприємства є основою для подальшої оптимізації структури капіталу та досягнення достатньо якісної пропорції розподілу основних елементів: власного та позикового капіталу. Проте, у різних науковців існують різні підходи щодо впливу структури капіталу на його ринкову вартість, тому далі доречно розглянути теорії структури капіталу підприємства у наступному підрозділі роботи.

1.3. Теорії структури капіталу підприємства

Менеджмент підприємства займається пошуком методів, шляхів та засобів, які б допомогли ефективно управляти капіталом підприємства, формувати таку структуру капіталу, яка б повністю задовольняла вимогам та специфіці діяльності

підприємства. Рациональне співвідношення внутрішнього та позикового капіталу впливає на ефективність діяльності підприємства та досягнення ним поставлених цілей. Збалансування між використаними власними та залученими коштами дає можливість досягти потрібного рівня рентабельності, фінансової автономії, здорожчання вартості підприємства, що забезпечує конкурентоспроможність підприємства на ринку.

Проте, саме оптимізувати структуру капіталу є одним із найскладніших завдань для керівництва підприємством. Оптимальною вважається така структура капіталу, при якій збалансоване співвідношення власного та позикового капіталу дає можливість отримати максимальний прибуток, мати високий рівень рентабельності, забезпечує фінансову стійкість та високу дохідність.

Дослідження проблеми ефективного управління капіталом та оптимізації його структури у науковій літературі розглядають під різним кутом, тобто існує декілька поглядів на вирішення його питання. У табл. 1.7 представлено вивчені нами методичні підходи до управління структурою капіталу підприємства.

Таблиця 1.7

Теорії структури капіталу підприємства

№ з/п	Назва теорії	Основна сутність та характеристики
1	2	3
1	Традиційна теорія	вартість капіталу підприємства залежить від її структури; існує оптимальна структура капіталу, яка мінімізує значення середньозваженої вартості капіталу і, відповідно, максимізує ринкову вартість підприємства
2	Підхід Модільяні-Міллера	за певних умов ринкова вартість підприємства та вартість капіталу не залежать від його структури, і, відповідно, їх не можна оптимізувати, не можна збільшити ринкову вартість підприємства шляхом зміни структури капіталу; ринкова вартість підприємства не залежить від структури капіталу і визначається шляхом капіталізації його операційного прибутку за ставкою, що відповідає класу ризику підприємства; вартість власного капіталу фінансово залежного підприємства є сумою вартості власного капіталу аналогічного (рівень доходу та ризику) фінансово незалежного підприємства та премії за ризик, що дорівнює добутку різниці між вартістю власного та позикового капіталу на суму фінансового левериджу;

1	2	3
3	Компромісний підхід	оптимальна структура капіталу за компромісною моделлю визначається співвідношенням вигод від податкового щита (можливість включення до собівартості плати за позиковий капітал) та втрат від можливого банкрутства;
4	Сигнальний підхід	менеджери можуть подавати сигнали ринку за допомогою фінансових рішень (вибір структури капіталу або дивідендної політики);
5	Модель Росса 1977р.	фінансові рішення менеджера можуть вплинути на сприйняття ризику інвесторами
6	Сигнальна модель Майерса-Майлуфа 1984 р.	розглядає інвестиційні та фінансові рішення менеджерів в умовах асиметрії інформації та описує сигнали на фінансовому ринку;
7	Теорія М.Н. Крейніної	стабільне фінансове становище підприємства визначається досить високим рівнем показників поточної ліквідності та власних коштів
8	Теорія Є.С. Стоянової (Ефект фінансового важеля)	підприємство, яке використовує лише власні кошти, обмежує їх рентабельність приблизно на 2/3 економічної рентабельності; підприємство, яке користується кредитом, збільшує або зменшує прибутковість власних коштів залежно від співвідношення власних і позикових коштів у пасивах та розміру процентної ставки. Тоді виникає ефект фінансового важеля

*Складено автором [3; 40].

Розглянувши наведені теорії нас зацікавила модель Модільяні-Міллера, розвиток якої можна представити у три етапи (рис. 1.9)



Рис. 1.9. Етапи розвитку теорії Модільяні-Міллера

*Складено автором [78]

На першому етапі розвитку теорії науковці Модільяні і Міллер представили концепцією своєї гіпотези, яка полягала в тому, що співвідношення власного та позикового капіталу ніяким чином не може впливати ні на вартість підприємства,

ні на вартість його капіталу. Основні вихідні припущення досліджуваної теорії представлені на рис. 1.10.



Рис. 1.10. Вихідні припущення теорії Модільяні-Міллера

*Складено автором [82]

Відповідно умовам теорії Модільяні-Міллера структура капіталу ніяким чином не впливає на ринкову вартість підприємства. Так, у процесі реалізації інвестиційного проекту та сплати позикових коштів, взятих на початку проекту, середньозважена вартість капіталу підприємства збільшується при чому ризик проекту і для підприємства і для інвестора повинен зменшуватися. Тому таке трактування не відповідає загальноприйнятому визначенню, що існує в економічній теорії, відповідно до якого зменшення вартості капіталу збільшує ринкову вартість підприємства. Тобто, відповідно традиційному підходу, існує така оптимальна структура капіталу, при якій мінімальна вартість капіталу забезпечує максимальну ринкову вартість підприємства.

Основні положення теорії Модільяні-Міллера полягають у тому, що ринкова вартість підприємства (V) не залежить від частки позикового капіталу, яким користується підприємство і може бути виражена наступною формулою (1.1)

$$V_U = V_L; \quad (1.1)$$

де V_U – ринкова вартість капіталу підприємства, яке не користується фінансовим важелем;

V_L – ринкова вартість капіталу підприємства, яке не користується фінансовим важелем даними [82].

Таким чином, ринкова вартість капіталу залежить не від його структури, а від розміру операційного прибутку оцінка капіталу залежить немає його структури, як від величини операційного прибутку ($EBIT$) та необхідної прибуткової ставки на власний капітал при відсутності позикового капіталу (k_{e0}). Відповідно даної теорії, ринкову вартість підприємства необхідно розраховувати за формулою (1.2).

$$V_U = V_L = \frac{EBIT}{k_{e0}}; \quad (1.2)$$

Ще одним твердженням, яке припускає теорія Модільяні-Міллера є те, що вартість капіталу підприємства є постійною і не залежить від рівня фінансового важеля, який використовується підприємством і дорівнює необхідній прибутковій ставці на власний капітал при відсутності позикового капіталу (k_{e0}).

Графічно представити основні положення моделі Модільяні-Міллера без урахування податків можна наступним чином (рис. 1.11).

При побудові графіка частка позикового капіталу була використана як фінансовий важіль. Якщо використовувати відношення позикового капіталу до власного капіталу як фінансового важеля, то залежність між необхідною рентабельністю власного капіталу (k_e) і необхідною рентабельністю позикового капіталу (k_d) буде лінійною.

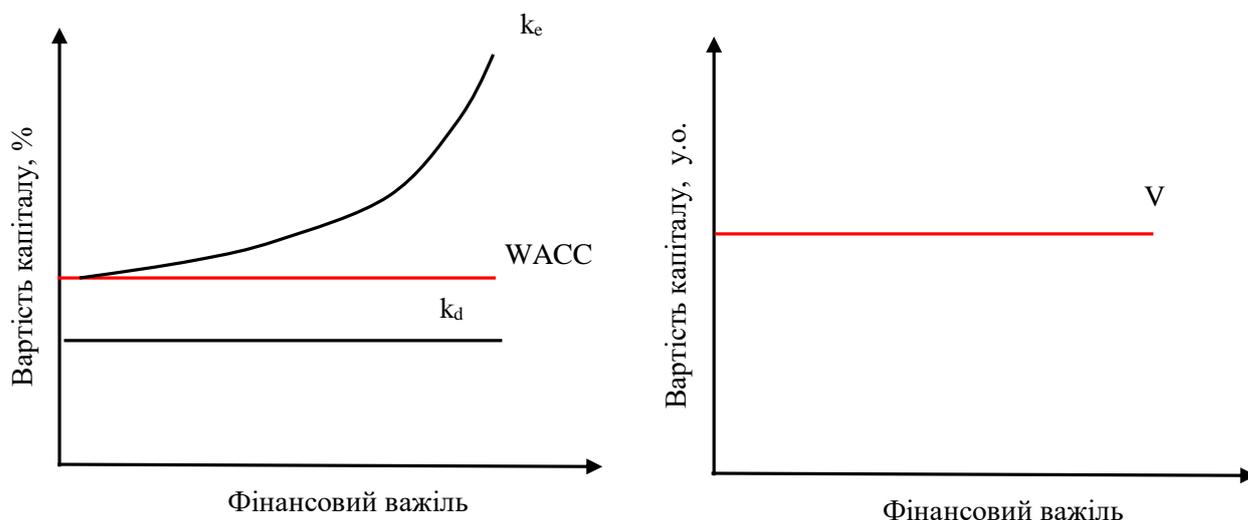


Рисунок 1.11. Вартість капіталу в залежності від ставлення власного і позикового капіталу без урахування податків

*Складено автором [82]

На підтвердження твердження про те, що середньозважена вартість капіталу залишається незмінною, вказує той факт, що зі збільшенням фінансового важеля ризик буде зростати, що призведе до збільшення необхідної рентабельності власного капіталу. Тому залучення дешевшого позикового капіталу не призведе до зниження його середньозваженої вартості, оскільки буде компенсовано зростанням вартості власного капіталу. Цей зв'язок описується наступним рівнянням (1.3):

$$K_{eL} = K_{eU} + \frac{D}{E} \cdot (K_{eU} - K_D); \quad (1.3)$$

де K_{eL} – необхідний прибуток на власний (акціонерний) капітал для підприємства, яке користується фінансовим левеґиджем;

K_{eU} – необхідний прибуток на власний (акціонерний) капітал для підприємства, яке не користується фінансовим левеґиджем;

D – ринкова оцінка позикового капіталу;

E – ринкова оцінка власного (акціонерного) капіталу;

K_D – необхідний прибуток на позиковий капітал даними [82].

Як формальний доказ існування теорії структури капіталу Модільяні-Міллера можна розглядати одночасну купівля-продаж акцій з однаковим рівнем ризику, проте різною ціною. У цьому випадку інвестори будуть продавати завищені акції і купувати недооцінені. Відповідно, ціна перших почне знижуватися, а ціна останніх – зростатиме до тих пір, поки вони не зрівняються, тобто поки ринок не прийде до рівноваги. Після досягнення ринкової рівноваги арбітраж стане неможливим, тому ринкова оцінка капіталу підприємств вирівняється незалежно від структури капіталу.

На другому етапі розвитку теорії Модільяні-Міллера у 1963 р. модель почала врахувати податки. Тоді, з вихідних припущень попередньої їх теорії було виключення припущення про відсутність податку на прибуток. Основним положення цієї моделі стало припущення, що ринкова вартість капіталу підприємства, що користується фінансовий важелем є вищою, ніж ринкова вартість капіталу підприємства, яке у своїй діяльності не користується фінансовим важелем. Доказом існування такого твердження є можливість перенесення виплати за користування позиковими коштами на витрати підприємства, що є економічно вигідно підприємству. Цей зв'язок можна описати наступною формулою (1.4):

$$V_L = V_U + TD; \quad (1.4)$$

де T – ставка податку на прибуток;

D – сума позикового капіталу.

Інакше кажучи, ринкова оцінка капіталу підприємства з використанням фінансового важеля перевищує ринкову оцінку капіталу підприємства без використання фінансового важеля на суму отриманої податкової економії.

Графічно представити основні положення уточненої моделі Модільяні-Міллера з урахуванням податків можна наступним чином (рис. 1.12).

При побудові графіка частка позикового капіталу була використана як фінансовий важіль. Якщо ми використовуємо відношення позикового капіталу до

власного капіталу як фінансового важеля, то залежність між необхідною рентабельністю власного капіталу (k_e) та необхідною рентабельністю позикового капіталу після оподаткування ($k_d(1 - T)$) буде лінійною.

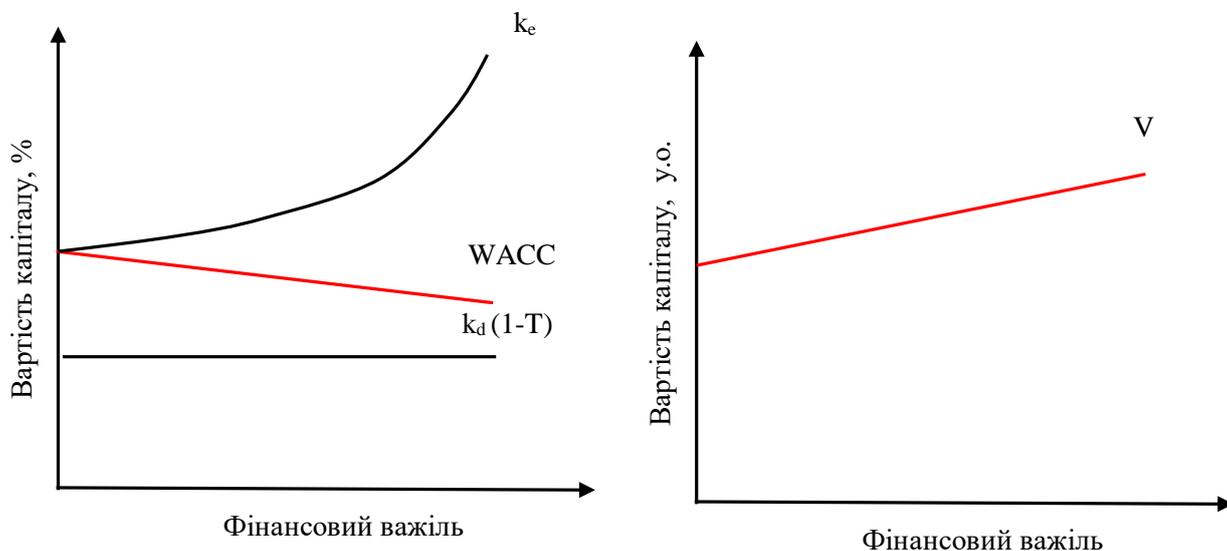


Рис. 1.12. Вартість капіталу в залежності від ставлення власного і позикового капіталу з урахуванням податків

*Складено автором [83]

Оскільки вартість позикового капіталу буде нижчою на суму податкової економії, збільшення його частки призведе до зменшення середньозваженої вартості капіталу. Цей зв'язок можна описати наступною формулою (1.5):

$$K_{eL} = K_{eU} + \frac{D}{E} \cdot (K_{eU} - K_D) \cdot (1 - T); \quad (1.5)$$

При цьому ринкова вартість підприємства буде максимальною, коли частка позичених грошей дорівнюватиме 100%. Оскільки така ситуація є недосяжною навіть теоретично, підприємствам слід збільшити частку позикового капіталу до максимально можливої межі [83].

Третій етап розвитку теорії відбувся у 1978 р., коли вона стала враховувати податок на прибуток власників капіталу. Нова гіпотеза стверджувала, що на поведінку інвесторів впливає оподаткування їх доходу. На підтвердження цієї вимоги вказувалося, що ставка податку на прибуток від дивідендів може

відрізнятися від ставки податку на приріст капіталу, а також від ставки податку на доходи, отримані у вигляді відсотків. Це призводить до того, що поведінка інвестора багато в чому буде залежати від його податкових переваг.

У цьому випадку взаємозв'язок між ринковою оцінкою капіталу підприємства з кредитом і ринковою оцінкою капіталу підприємства, яка не використовує кредит, можна описати за допомогою формули (1.6):

$$V_L = V_U + D \left(1 - \frac{(1-T)(1-t_e)}{(1-t_d)} \right); \quad (1.6)$$

де t_e – ставка податку на прибуток власників акціонерного капіталу;

t_d – ставка податку на прибуток власників позикового капіталу [84].

Хотілося б зазначити, що досліджувана теорія не знайшла багатьох прихильників, навпаки зазнала значної критики. Основною причиною недовіри теорії структури капіталу Модільяні-Міллера є припущення науковців про досконалість ринку капіталу. Здійснення арбітражного процесу при недосконалому ринку капіталів призведе до різної ринкової вартості підприємств, які використовують і не використовують фінансових важіль у своїй діяльності.

Противники теорії наводять фактори, які заважають привести ринок капіталу до рівноваги. Серед них:

Трансакційні витрати. Оскільки купівля цінних паперів пов'язана з трансакційними витратами (комісійними брокерами), що збільшує необхідні інвестиції, але не збільшує прибутковість, капітал підприємства з кредитом матиме вищу ринкову вартість, ніж капітал подібного підприємства, який у своїй діяльності не використовує позикові кошти.

Припущення, що підприємства та фізичні особи можуть отримувати фінансування за однаковою процентною ставкою. Насправді процентна ставка для різних позичальників може змінюватися в різних межах, що не призводить до ринкової рівноваги.

Інституційна обмеженість. Інституційні інвестори (наприклад, великі страхові компанії або пенсійні фонди) уповільнюють арбітражний процес, оскільки вони обмежують важелі впливу своїх клієнтів.

Різні наслідки використання фінансового важеля. На поведінку підприємства та фізичних осіб при використанні фінансового важеля впливає те, що перші зазвичай мають обмежену відповідальність, а другі – необмежену.

Отже, на сьогоднішній дені існує декілька теорій структури капіталу підприємства, серед них можна зазначити: традиційну теорію, теорію Модільяні-Міллера, компромісний підхід, сигнальний підхід, модель Росса, сигнальну модель Майерса-Майлуфа, теорію М.Н. Крейніної, теорію Є.С. Стоянової та інші. Нашу увагу привернула теорія Модільяні-Міллера, розвиток якої відбувався у 3 етапи, а основна концепція заключалася в тому, що за певних умов ринкова вартість підприємства та вартість капіталу не залежать від його структури, і, відповідно, їх не можна оптимізувати, не можна збільшити ринкову вартість підприємства шляхом зміни структури капіталу. На другому етапі розвитку науковці припустили, що ринкова вартість підприємства не залежить від структури капіталу і визначається шляхом капіталізації його операційного прибутку за ставкою, що відповідає класу ризику підприємства. За третьою гіпотезою теорії Модільяні-Міллера, вартість власного капіталу фінансово залежного підприємства є сумою вартості власного капіталу аналогічного фінансово незалежного підприємства та премії за ризик, що дорівнює добутку різниці між вартістю власного та позикового капіталу на суму фінансового левериджу. Проте, не дивлячись на привабливість та логічність з позиції математичного обґрунтування залежностей між вартістю підприємства та структурою його капіталу, теорія Модільяні-Міллера постійно підлягає суворій критиці з боку опонентів. На думку деяких критиків, аргументи, на яких будується гіпотеза Модільяні-Міллера, мають малу практичну цінність, а ринкова оцінка капіталу та його середньозважена вартість визначаються фінансовим важелем та не враховує реальних умов фінансового ринку, таких як наявність діапазону процентних ставок, зростаючий ризик внаслідок залучення позикових коштів,

необхідність сплати податків, що перетворюють фінансову структуру підприємства у важливий фактор впливу на його фінансове положення.

У першому розділі кваліфікаційної магістерської роботи були розглянуті теоретичні засади капіталу підприємства та способи його формування, що дало можливість зробити висновки:

Досліджено економічну сутність капіталу підприємства та його значення. Визначено, що капітал підприємства – це гроші, які є у підприємства і призначені для покриття потреб процесу його функціонування. Капітал підприємства можна класифікувати за шістьма основними ознаками: стадія утворення, джерело формування, термін, характер оборотності, призначення та рівень ризику. Поняття «капітал» нерозривно пов'язане з поняттям «структура капіталу», що являє собою співвідношення власних і позикових коштів, які використовуються підприємством у процесі господарської діяльності. Структура використовуваного підприємством капіталу визначає багато аспектів не тільки фінансової, а й операційної та інвестиційної діяльності, робить активний вплив на кінцеві результати цієї діяльності.

Визначено основні принципи та джерела формування капіталу. Встановлено, що проблема формування та ефективного використання капіталу підприємства передбачає вирішення питань обсягу потреб, складу і структуру, джерел додаткового капіталу, кінцеву структуру капіталу підприємства, а також фінансові результати діяльності підприємства. Підприємства, які використовують лише власний капітал, мають найвищий рівень фінансової стійкості, але така політика обмежує темпи розвитку підприємства, а також не використовує фінансові можливості для збільшення віддачі на вкладений капітал. Однак у певних ситуаціях керівництво підприємства змушене використовувати позиковий капітал. Причина – обмеженість власних джерел фінансування, неможливість нульових дивідендів, нерациональність розміщення додаткової емісії акцій. Тому позиковий капітал привабливий своєю відносною дешевизною, але його залучення обмежується зростанням ризику власників акцій. Зазначені принципи нагромадження капіталу

підприємства є основою для подальшої оптимізації структури капіталу та досягнення достатньо якісної пропорції розподілу основних елементів: власного та позикового капіталу.

Досліджено теорію структури капіталу підприємства Модільяні-Міллера. З'ясовано, що розвиток зазначеної теорії відбувався у 3 етапи, а основна концепція заключалася в тому, що за певних умов ринкова вартість підприємства та вартість капіталу не залежать від його структури, і, відповідно, їх не можна оптимізувати, не можна збільшити ринкову вартість підприємства шляхом зміни структури капіталу. Проте, не дивлячись на привабливість та логічність з позиції математичного обґрунтування залежностей між вартістю підприємства та структурою його капіталу, теорія Модільяні-Міллера постійно підлягає суворій критиці з боку опонентів. На думку деяких критиків, аргументи, на яких будується гіпотеза Модільяні-Міллера, мають малу практичну цінність, а ринкова оцінка капіталу та його середньозважена вартість визначаються фінансовим важелем та не враховує реальних умов фінансового ринку, таких як наявність діапазону процентних ставок, зростаючий ризик внаслідок залучення позикових коштів, необхідність сплати податків, що перетворюють фінансову структуру підприємства у важливий фактор впливу на його фінансове положення.

У наступному розділі роботи розглянемо методичні аспекти управління капіталом підприємства.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Фактори впливу на управління капіталом підприємства

На структуру капіталу підприємства впливає значна кількість факторів. Більшість авторів поділяють фактори на внутрішні та зовнішні по відношенню до підприємства. Внутрішні фактори залежать від стратегії розвитку самого підприємства, від операційних, інвестиційних та фінансових рішень менеджменту. Фактори зовнішнього середовища підприємства є екзогенними і потенційно чи реально впливають на нього (рис. 2.1).



Рис. 2.1. Класифікація факторів, що впливають на структуру капіталу підприємства

*Складено автором [33, с. 16]

Бізнес-ризик або виробничий ризик, притаманний діяльності підприємству, є значущим для його зовнішнього середовища і впливає на структуру капіталу. Це пов'язано з невизначеністю, яка з'являється при прогнозуванні рентабельності активів підприємства. Ключовими факторами виробничого ризику є нестабільність попиту на послуги та продукти підприємства, нестабільність цін на реалізацію продукції та надання послуг через конкуренцію в галузі, швидке технологічне зростання та темпи старіння продукції, наявність постійні витрати. Крім того, ринок визначає процентні ставки та максимальні обсяги кредитів, враховуючи ймовірну волатильність потоку доходів підприємства, а в харчовій індустрії мінливість грошових потоків висока через залежності бізнесу від економічної ситуації в країні та потреб споживачів. Високий бізнес-ризик вимагає високої рентабельності вкладеного капіталу, а значить, вартість залученого капіталу буде вищою.

Серед макроекономічних показників ключову роль відіграє розвиток ринку капіталу. Кон'юнктура фінансового ринку впливає на вартість власного капіталу, залученого ззовні – зростання процентних ставок спонукає інвесторів вимагати більш високої норми прибутку. Розвиток ринку капіталу визначається зрілістю банківської системи, фондового ринку, ринку корпоративних облігацій, свободою доступу до інформації про фінансові ринки, рівнем розкриття інформації. Без участі ринків капіталу неможливе фінансування інноваційних проектів, впровадження нових технологій, зростання компаній і розвиток діяльності. Чим розвиненішим є ринок капіталу, тим більше у підприємства є значніший вибір методів отримання та розміщення коштів, що дозволяє йому сформувати ефективну структуру капіталу. Зважаючи на те, що в Україні існує змішана модель фінансового ринку, яка характеризується доступністю фінансових послуг небанківських фінансових установ та комерційних банків, однаково поширеними є залучення фінансових ресурсів через банківські позики та й через цінні папери на ринку капіталів.

Не менш значним фактором є визначення впливу податкового тиску на фінансовий результат діяльності підприємства. Позикове фінансування формує

борговий податковий захист. Збільшення податку на прибуток, з одного боку, призводить до зменшення грошових потоків, падіння прибутку. Однак, згідно з компромісною теорією структури капіталу, збільшення прямих податків посилює дію податкового захисту, тому податок на прибуток позитивно впливає на фінансовий леверидж. Це пояснюється тим, що підвищення рівня оподаткування стимулює використання підприємствами позикового капіталу у зв'язку з можливістю зменшення оподаткованого прибутку (ефект «податкового щита»), тому очікується прямий зв'язок між показниками структури капіталу та рівня оподаткування. Крім того, оскільки амортизація та інвестиційний податковий кредит є витратами підприємства, вони також створюють неборговий податковий захист. На думку Х. Де Анджело та Р. Масуліса, податкові відрахування на амортизацію та інвестиційні податкові кредити пов'язані з інвестиційною діяльністю підприємства та є заміниками податкового захисту, який пов'язаний з використанням кредитного фінансування. Як наслідок, наявність у підприємства високих неборгових щитів у порівнянні з очікуваними грошовими потоками сприяє зменшенню використання позикового капіталу [81, с. 22].

Вітчизняні науковці М.В. Гомон [17, с. 105], І.В. Причепка [57, с. 55] та А.Ю. Шахно [73, с. 228], у своїх дослідженнях виявили, що фактор державного регулювання галузі позитивно впливає на леверидж і відображає специфіку структури капіталу підприємства.

Державне регулювання в Україні направлене на стимулювання здійснення інноваційних процесів на підприємстві шляхом створення сприятливих умов, враховуючи законодавчі обмеження, для суб'єктів інноваційної діяльності, що сприятиме збільшенню інноваційних витрат, забезпеченню інтенсифікації та розвитку інноваційної діяльності.

Галузеві особливості діяльності підприємства впливають на структуру джерел фінансування. Таким чином, підприємство зі значною кількістю необоротних активів має низький кредитний рейтинг і найчастіше доводиться фінансувати свою діяльність за рахунок власних джерел. Кон'юнктура товарного ринку: при стабільній кон'юктурі та попиті на продукцію підприємства

підвищується безпека використання позикових коштів. У протилежній ситуації використання позикового капіталу може призвести до втрати ліквідності.

Наступним фактором, який має вплив на структуру капіталу підприємства, є стандарти обліку. Створення та нормальне функціонування підприємств будь-якої форми власності неможливе без формування достатнього обсягу капіталу. Обсяг власного капіталу є важливим показником для інвесторів при виборі підприємства для здійснення інвестицій. Формування власного капіталу та фінансово-господарські операції, що впливають на його розмір, становлять не тільки сутність фінансово-господарської діяльності суб'єкта, а й його конкурентоспроможність та подальший розвиток. Вся інформація про стан та зміни капіталу вітчизняного підприємства відображається у Звіті про власний капітал, складеному за формою, затвердженою НП (С) БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності [58].

Проте, вже сьогодні Міністерство фінансів України поступово вносить зміни до Національних стандартів, наближаючи їх до міжнародних та зменшуючи розрив між вітчизняною системою бухгалтерського обліку та загальноприйнятою європейською [71].

Надзвичайно важливою в цьому контексті є гармонізація обліку власного капіталу, стандартизація якого чітко не регламентована ні МСБО, ні ПСБ, що не сприяє розвитку інвестиційного клімату та підприємницької ініціативи. Удосконалення стандартизації обліку капіталу потребує детального вивчення існуючих проблем на національному та міжнародному рівнях. Провідні економісти пропонують розробити окремий стандарт обліку капіталу, що сприятиме гармонізації обліку капіталу вітчизняних підприємства з метою посилення інтеграції в міжнародний економічний простір.

Важливими факторами, що впливають на структуру капіталу підприємства, є становище кредиторів, рівень концентрації власного капіталу, а також рівень оподаткування прибутку (за відсутності податкових пільг і високої ставки податку на прибуток підприємство зацікавлене у борговому фінансуванні; чим вища податкова ставка, тим більший податковий захист і тим вигідніше використовувати

позикові кошти, які за рахунок відсотків за позику зменшують оподатковувану базу) [79; 80].

Підприємства з високою рентабельністю капіталу обходяться без позикових коштів. Це пов'язано із забезпеченням їх потреб у фінансуванні за рахунок нерозподіленого прибутку. Щоб підприємство могло змінити структуру капіталу, якщо воно цього хоче, йому потрібен певний резервний потенціал запозичень. Це не що інше, як різниця між допустимою, раціональною вартістю позикових коштів та їх поточною вартістю. Цей потенціал запозичень залежить від вартості бізнесу, суми прибутку, валюти балансу, частки ринку, обсягу продажів та ряду інших факторів.

Далі розглянемо вплив внутрішніх факторів на структуру капіталу підприємства.

Першим з визначених нами факторів є структура активів підприємства, яка залежить від галузевої специфіки, і це, як довели автори компромісної теорії, має великий вплив на структуру капіталу підприємства. Вид діяльності та технологія визначають активи, які використовуються в різних галузях.

Ведення фінансово-господарської діяльності в конкретній сфері національної економіки визначає характеристику таких ключових показників, як період фінансового та операційного циклів оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості.

Велика частка нематеріальних активів є проблематичною з точки зору фінансування за рахунок позикового капіталу, оскільки через свої унікальні характеристики вони можуть бути важкодоступними для інших підприємств та для забезпечення кредитів у банках [31]. Відповідно, підприємства, які дотримуються інноваційних стратегій та стратегій розвитку, як правило, мають нижчий рівень заборгованості в структурі свого капіталу.

Згідно з емпіричними дослідженнями, прибутковість знаходиться в оберненій залежності від левериджу підприємства [72]. Відповідно до теорії порядку фінансування підприємство обмежується внутрішніми джерелами фінансування і рідко використовує зовнішні джерела, коли прибуток підприємства

достатній для виплати дивідендів та забезпечення його розвитку та зростання. Виходячи з цього, фінансовий леверидж зменшиться.

Відповідно до теорії компромісу, чим вищий прибуток, тим більше підприємство потребує податкового захисту, і тим більша тенденція до використання позикового фінансування. У цьому випадку важлива роль галузевої приналежності підприємства. Значення рентабельності підприємства: високий рівень рентабельності операційної діяльності свідчить про підвищення кредитного рейтингу та дозволяє використовувати позиковий капітал [35].

Вплив розміру підприємства на структуру капіталу неоднозначний. Відповідно до теорії компромісу, розмір підприємства є визначальним фактором у структурі капіталу, оскільки більші підприємства мають більшу здатність надавати заставу та мають вищі кредитні рейтинги. Це означає, що великі підприємства мають більше можливостей залучати кошти за рахунок позикового капіталу.

Однак є й інший зв'язок. Випуск акцій для малих підприємств за вартістю є вищою за залучене позикове фінансування, проте й залучення довгострокового позикового капіталу також є складним. Так, випуск облігацій супроводжується витратами на випуск, розкриття інформації, оплату послуг юристів та андеррайтерів. Саме тому підприємства, які відносяться до малого бізнесу вдаються до використання короткострокових позик та доступному для них лізингу, тому невеликі підприємства можуть мати кращий кредитний кредит, ніж великі [34]. Крім того, згідно з порядком фінансової теорії, невеликі підприємства не мають внутрішніх джерел фінансування або мають їх у незначній кількості, тому може існувати зворотний зв'язок між розміром підприємства та фінансовим важелем.

У підприємствах харчової промисловості розмір підприємства позитивно пов'язаний з рівнем позики, оскільки великі компанії мають більше спроможності надати заставу та мають менше шансів збанкрутувати. Таким чином, вони мають легший доступ до ринків капіталу та платять нижчі відсоткові ставки [70].

Вплив стадії розвитку підприємства на структуру її капіталу є дискусійним. З одного боку, згідно з теорією ієрархії фінансування, підприємства, що швидко розвиваються потребують збільшення зовнішнього фінансування, оскільки

внутрішнього фінансування за рахунок нерозподіленого прибутку, стає недостатнім. З іншого боку, теорія компромісу припускає, що борговий тягар негативно корелює з показником зростання, оскільки внаслідок зростання діяльності підприємства зростає й його вільний грошовий потік та витрати фінансової нестабільності, що ведуть до зниження боргового навантаження більш перспективних підприємств.

Між етапами життєвого циклу підприємства та політикою побудови його структури капіталу існує міцний зв'язок. Причому кожен цикл має свої характерні особливості тих чи інших рішень фінансування діяльності компанії. На етапі виникнення підприємства ймовірність залучення позикового капіталу практично дорівнює нулю, оскільки для підприємства існує дуже високий ступінь бізнес-ризиків, а кредитори відмовляються видавати підприємствам позики або ставлять надзвичайно високі умови. На етапі зростання і розвитку підприємства показник бізнес-ризиків підприємства знижується, і воно стає більш привабливим для кредиторів. Кредити стають «дешевшим» методом фінансування. Але, тим не менш, навіть на цьому етапі лише ті підприємства, які спочатку засновані на особливих умовах, можуть дозволити собі високий рівень фінансового важеля. Наступний етап, коли підприємство вже утвердилося на своєму місці на ринку, воно інтенсивніше використовує позиковий капітал. Як правило, до цього моменту підприємство вже визначило для себе оптимальне співвідношення позикового та власного капіталу і намагається дотримуватися рівня встановленого оптимального показника. На стадії спаду спостерігається тенденція до переважного використання позикових коштів, однак залучення позики в цьому випадку стає значно складнішим, оскільки основні акціонери відмовляються від акцій такого товариства, через погіршення його показників прибутковості [9].

Харчова галузь, яке характеризується високими темпами розвитку, у великій мірі потребує залучення додаткових джерел фінансових ресурсів через зростаючі інвестиційні потреби, тому, за логікою цього дослідження, очікуваний зв'язок між темпами зростання та рівнем боргового навантаження буде позитивним.

Також серед факторів впливу є динаміка обсягів продажів. При значному зростанні обсягу реалізації потрібне додаткове довгострокове фінансування, а при незначному – підприємство може впоратися з пропорційним зростанням зобов'язань.

Вищий рівень унікальності продукції підприємства дозволяє підприємству стати фінансово стабільним та фінансово незалежним. З цього випливає, що якщо підприємство виробляє унікальний продукт, то таке підприємство отримує високу прибутковість від реалізації своєї продукції, і буде фінансуватися з внутрішніх джерел.

Фондомісткість продукції є одним із факторів, що впливають на структуру джерел фінансування діяльності. Низька капіталомісткість позначається на зростанні продажів – у такій ситуації немає потреби в позикових коштах. Якщо продукція є достатньо капіталомісткою, то збільшення обсягу реалізації буде пов'язано із залученням зовнішніх джерел фінансування [23].

Досліджуючи фактор ефективності використання ресурсів найчастіше використовують коефіцієнт оборотності власного капіталу або оборотних активів підприємства. Тобто, проводиться оцінка того, наскільки ефективно підприємство використовує свій капітал або оборотні активи для отримання доходу. Чим вище коефіцієнт, тим ефективніше підприємство використовує свій капітал, відповідно, тим ефективніше фінансове управління підприємством, а його діяльність менш ризикована. Відповідно до теорії компромісу, підприємство має більше можливостей для розвитку та залучення додаткових джерел фінансування. Це свідчить про позитивну ефективність використання ресурсів підприємства з частиною позикового капіталу.

На відміну від цієї позиції, ієрархічна теорія говорить про негативну кореляцію, пов'язану з тим, що підприємство з раціональним менеджментом та фінансовою стійкістю може фінансувати себе за рахунок внутрішніх джерел.

Характерною особливістю підприємств є можливість впровадження новітніх розробок. Відповідно до теорії компромісу, кореляція між можливостями НДДКР і

структурою капіталу є позитивною, оскільки чим більше підприємство має потенціалу для нових розробок, тим більше джерел фінансування потребує.

Ми розглянули лише деякі фактори, які впливають на структуру капіталу підприємства. Слід зазначити, що вони різні не тільки для галузей, а й для кожного суб'єкта господарювання. Проте, ми спробували визначити, як впливають визначені фактори на фінансовий леверидж підприємства. Результати наших узагальнень представлені на рис. 2.2

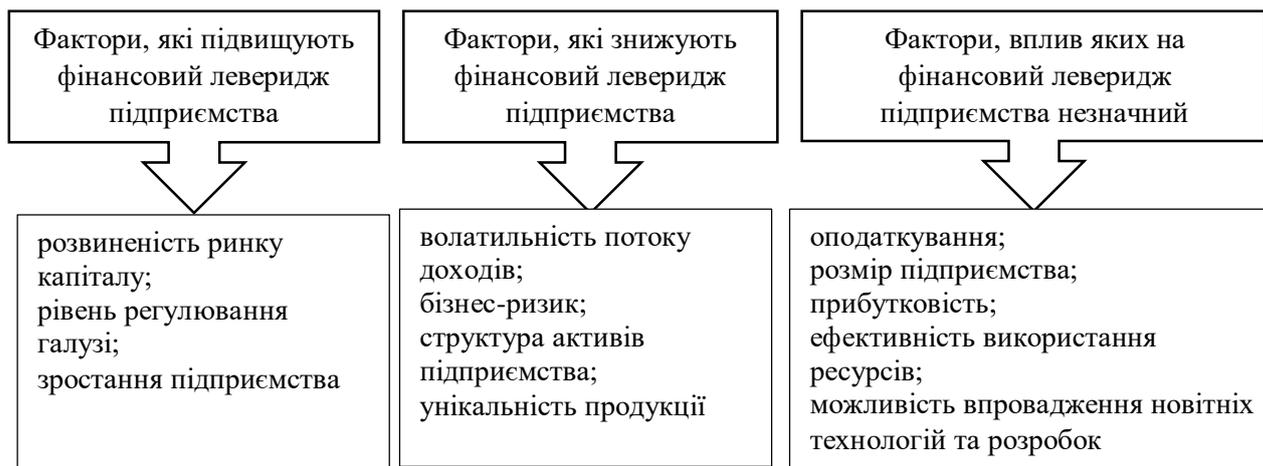


Рис. 2.2. Вплив ключових факторів на структуру капіталу підприємства

*Узагальнено автором

Таким чином, найбільш значущими і безпосередньо пов'язаними з рівнем фінансового левериджу є розвиток ринку капіталу, рівень галузевого регулювання, розвиток підприємства. До факторів, що негативно впливають на фінансовий леверидж, належать внутрішні фактори: структура активів та унікальність продукції підприємства; зовнішні чинники: волатильність доходів і бізнес-ризик. Є фактори, вплив яких неоднозначний. Це податкове навантаження, розмір підприємства, прибутковість, ефективність використання ресурсів, можливості впровадження інноваційних технологій та розробок. Тобто можлива як позитивна, так і негативна кореляція з часткою позикового капіталу.

Отже, на структуру капіталу підприємства впливає значна кількість факторів. Більшість авторів поділяють фактори на внутрішні та зовнішні по відношенню до підприємства. Систематизовані фактори мікро- та макросередовища необхідно

враховувати при формуванні структури капіталу підприємства для захисту від впливу систематичних і специфічних ризиків у процесі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Грамотний вибір джерел фінансування підприємства, а також раціональне формування співвідношення власного та позикового капіталу з урахуванням як внутрішніх, так і зовнішніх факторів дозволить максимально підвищити ефективність використання капіталу та зберегти фінансову стабільність у довгостроковій перспективі. У наступному параграфі роботи розглянемо методи формування раціональної вартості структури функціонуючого капіталу.

2.2. Показники оцінки ефективності управління капіталом підприємства

У сфері корпоративних фінансів із усієї кількості відомих підходів до визначення оптимальної структури капіталу умовно можна виділити кількісний та якісний методи. Як було визначено у попередньому параграфі, на рішення керівництва підприємства щодо структури капіталу впливає багато факторів як на мікро, так і на макрорівні. Багато з цих факторів можна врахувати та описати математично. Так виникають кількісні методи визначення оптимальної структури капіталу. Зупинимося на їх розгляді докладніше. Кількісні методи в рамках даної роботи описуються двома моделями на основі оцінки ринкової вартості підприємства (таблиця 2.1):

Таблиця 2.1

Кількісні методи формування структури капіталу

Метод	Назва	Формула
1	Метод середньозваженої вартості капіталу (WACC – Weighted Average Cost of Capital)	$WACC = R_D \cdot (1 - T) \cdot \frac{D}{V} + R_E \frac{E}{V}$
2	Метод скоригованої наведеної вартості (APVM – Adjusted Present Value Method)	$APV = NPV + F$

*Складено автором за даними [8; 42]

Далі розглянемо кожен з визначених методів більш детально, починаючи з методу середньозваженої вартості капіталу. Середньозважена вартість капіталу

(WACC) – це метод, який враховує ринкову вартість капіталу підприємства. Цей метод є моделлю, заснованою на вартості залученого капіталу. Використовуючи цю модель, можна визначити мінімальну фактичну вартість залученого капіталу. Причому, згідно з цією моделлю, мінімальне значення WACC буде відповідати оптимальному значенню показника структури капіталу.

Ідею методу досить легко зрозуміти, подивившись на формулу середньозваженої вартості капіталу. Цей метод описує структуру капіталу таким чином: якщо бізнес достатньо прибутковий, щоб сплачувати відсотки після оподаткування зобов'язань підприємства, а також забезпечити максимальну віддачу від інвестицій в нього, то поточна структура капіталу є оптимальною [27]. Тобто оптимальна структура капіталу досягається шляхом мінімізації коефіцієнта WACC, який виглядає так (2.1):

$$WACC = R_D \cdot (1 - T) \cdot \frac{D}{V} + R_E \frac{E}{V}; \quad (2.1)$$

де $WACC$ – середньозважена вартість капіталу;

R_D – витрати на позиковий капітал;

R_E – витрати на власний капітал;

T – гранична ставка податку на прибуток підприємств;

D – ринкова вартість боргових зобов'язань підприємства;

E – ринкова вартість власного капіталу підприємства;

$V = D + E$ – загальна ринкова вартість підприємства [42].

Якщо розглядати показники R_D і R_E з точки зору менеджменту підприємства, то ці значення будуть відображати вимоги, які інвестори висувають до прибутковості підприємства. Звідси слідує, що загальна величина $WACC$ показує, яку частину вартості залученого капіталу обов'язково має покривати прибуток підприємства.

Для роботи з цією моделлю, по-перше, необхідно оцінити перший доданок, що входить до моделі – частку позикового капіталу. До оцінки реальної вартості ризику можна підходити по-різному, залежно від конкретного випадку, що

розглядається. Найпростіше всього здійснювати подібну оцінку, якщо підприємство, яке аналізується, має довгострокові зобов'язання та кредитний рейтинг, отриманий від будь-якого світового рейтингового агентства, такого як Standard & Poor's, Moody's або Fitch Ratings. Як варіант, можна використовувати рейтинги, присвоєні вітчизняними інвестиційними компаніями, такими як Concorde Capital, A7 Group, Державна інвестиційна компанія та інші.

Проте, якщо підприємство не має кредитних рейтингів, можливо використати інші не менш ефективні альтернативи для побудови рейтингів, такі як історія запозичень підприємства, метод «синтетичний рейтинг». Підприємство, якщо навіть не має кредитних рейтингів, зазвичай практикує у своїй діяльності банківські позики та позики інших фінансових установ. На основі цих даних можна отримати необхідну інформацію про підприємство, враховуючи його останні позики. Метод «синтетичний рейтинг» – це рейтинг розрахований самостійно на основі фінансових коефіцієнтів підприємства. Така оцінка базується на порівнянні підприємства з кредитними рейтингами та фінансовими характеристиками, подібними до відповідного підприємства. При порівнянні з'являється можливість проаналізувати рейтинг підприємства, яке нас цікавить.

Розглянемо фактичну структуру позикового капіталу. Його вартість зазвичай визначається наступними змінними [19]:

- безризикова ставка. Зі зростанням цього показника збільшується величина позикових зобов'язань підприємства;
- спред дефолту підприємства. Цей показник характеризує ступінь зростання вартості запозиченого капіталу у разі підвищення ризику дефолту компанії.
- податкові пільги, пов'язані з позиною. Оскільки використання позикового капіталу передбачає економію за рахунок податкового захисту, вартість позики зменшується.

Таким чином, оцінка вартості позикового капіталу здійснюється на основі формули 2.2:

$$R_D = R_f + risk_{sivereign} + spread(default); \quad (2.2)$$

де R_D – витрати на позикові кошти;

R_f – безризикова ставка прибутковості;

$risk_{sivereign}$ – суверенний кредитний рейтинг країни, в якій працює підприємство;

$spread(default)$ – спред дефолту, відповідно до кредитного рейтингу [20].

Другий важливий елемент моделі – значення витрат за власний капітал. Формула для визначення витрат на власний капітал R_E у загальному вигляді матиме такий вигляд (формула 2.3):

$$R_E = R_f + \beta_f + \beta(R_m + R_f); \quad (2.3)$$

де R_E – витрати на власний капітал;

R_f – безризикова ставка прибутку;

R_m – прибутковість ринку;

β – коефіцієнт, що вимірює систематичний ризик підприємства [86].

Основна залежність витрат на власний капітал пов'язана з фінансовим важелем $\frac{D}{E}$, яка визначається через коефіцієнт β з моделі local CAPM. Цей коефіцієнт дозволяє врахувати інвестиційний ризик підприємства, тобто він є показником систематичного ризику і відображає волатильність цінних паперів, відносно прибутковості ринку (або ринкового індексу). Розраховується цей показник за формулою 2.4:

$$\beta = \frac{Cov(R_a, R_m)}{Var(R_m)}; \quad (2.4)$$

де R_a – дохідність активу, для якого розраховується β ;

R_m – дохідність ринку (ринкового індексу);

$Cov(R_a, R_m)$ – коваріація прибутковості активу та ринку;

$Var(R_m)$ – дисперсія прибутковості активу [86].

У формулі (2.4) вираз $(R_m + R_f)$ інтерпретується як премія за ринковий ризик. Для оцінки цього показника використовуються значення індексу, що склалися історично для конкретної країни, де функціонує підприємство. Тобто значення ринкової премії має фізичний сенс різниці між прибутковістю акцій у довгостроковому періоді та цінними паперами, вільними від ризику.

Виходячи з усього вищесказаного, можна зробити висновок, що цей підхід дає добрий результат у країнах, які мають досить великий, диверсифікований фондовий ринок у довгостроковому періоді.

Таким чином, розглянутий метод дозволяє врахувати інвестиційний ризик підприємства, а також враховує вплив зміни структури капіталу через $\frac{D}{V}$ та $\frac{E}{V}$.

Далі розглянемо другий заявлений метод оптимізації структури капіталу – метод скоригованої зваженої вартості (APV). В рамках моделі APV висувається припущення, що збільшення боргового навантаження підприємства дає можливість економити на податок на прибуток підприємства, при зростанні витрат нестійкості порівняно з вартістю підприємства без боргового навантаження. У вихідній моделі вводиться розкладання вартості бізнесу на дві складові: вартість операційних вигод, за умови відсутності ефекту фінансового важеля, та вигод від фінансових рішень, що виходять за допомогою відображення економії на податкових виплатах за позиковим капіталом. Інакше вартість організації через модель APV можна розрахувати за формулою 2.5:

$$APV = NPV + F; \quad (2.5)$$

де APV – скоригована поточна вартість;

NPV – чиста приведена вартість;

F – рішення про фінансування [8].

Як видно з формули розрахунку, міркування про структуру капіталу базується на припущенні, що на вартість підприємства, крім грошових потоків, які вона отримує, впливають також рішення, які приймає менеджмент підприємства щодо джерел фінансування. Більш конкретний вигляд формули демонструє той факт, що на розмір вартості капіталу впливає як ефект податкового захисту, так і витрати фінансової нестабільності (формула 2.6):

$$V_{levered} = V_{unlevered} + PV(TaxShield) - PV(BankruptcyCost); \quad (2.6)$$

де $V_{levered}$ – вартість підприємства з урахуванням рішень щодо фінансування;

$V_{unlevered}$ – вартість підприємства без урахування рішень про фінансування;

$PV(TaxShield)$ – вартість вигод від ефекту податкового захисту;

$PV(BankruptcyCost)$ – витрати фінансової нестабільності [3].

Подивившись на формулу, легко побачити, що збільшення кредитного важеля призведе до економії на податкових платежах. Таким чином, вартість усього підприємства буде зростати до тих пір, поки вигоди від економії за рахунок податкового захисту не перевищать витрати на банкрутство.

Компонент цієї моделі $V_{unlevered}$ буде розраховано на основі прогнозованих грошових потоків.

Поточна вартість податкового захисту буде розрахована шляхом множення таких показників, як позика та ставка податку на прибуток підприємств. Цей розрахунок відображає поточну вартість податкової економії, якщо суб'єкт господарювання використовує позикове фінансування.

На витрати фінансової нестабільності впливають такі величини, як ймовірність дефолту підприємства та стандартне відхилення $EBIT$ (прибуток до виплати відсотків і податків), тобто стандартне відхилення операційного прибутку. Дуже часто у вітчизняній практиці поняття витрат фінансової нестабільності та банкрутства ототожнюють, що є неправильно. Під банкрутством зазвичай розуміють момент, коли суд визнає неспроможність підприємства розрахуватися зі

своїми боргами [45]. Але витрати фінансової нестабільності не завжди призводять до банкрутства та ліквідації підприємства. Деякі обставини можуть сигналізувати про фінансову нестабільність підприємства, такі як неможливість здійснювати регулярні платежі за зобов'язаннями; неможливість залучити позиковий капітал або отримати грошові кошти від продажу активів підприємства; початок переговорів з кредиторами щодо реструктуризації боргу. Слід також розуміти той факт, що витрати на фінансову нестабільність можуть виражатися не тільки у втраті прибутку, але й, у втраті інвестиційних можливостей – усталеному недовірливому характері з стейкхолдерами тощо.

Крім того, як витрати фінансової нестабільності, так і банкрутство підприємства можуть бути пов'язані з обставинами різного характеру. І іноді цими обставинами не можна нехтувати. Тому в рамках роботи ми розглядатимемо у вигляді витрат, що впливають на фінансову нестабільність підприємства, ті, які викликані високим коефіцієнтом фінансового левериджу, а не іншими зовнішніми факторами.

Досліджувані методи мають як свої переваги, так і недоліки (табл. 2.2)

Таблиця 2.2

Переваги та недоліки кількісних методів формування структури капіталу

Назва методу	Переваги	Недоліки
Метод середньозваженої вартості капіталу	Можливість обрання найдешевшого співвідношення між джерелами фінансування підприємства	Відсутнє врахування галузевих і інших видів ризику. Труднощі при розрахунках ціни одиниці капіталу, отриманої з конкретного джерела фінансування
Метод скоригованої наведеної вартості	Простота та популярність у використанні. Визначення політики фінансового менеджменту Цілком ринковий метод; відображає реальне співвідношення попиту та пропозиції	Потребує постійного корегування Сумнівна статистична значущість стандартної помилки <i>EBIT</i> Орієнтується на один певний показник. Заснований на минулому без урахування майбутніх очікувань;

*Узагальнено автором [24].

Отже, питання визначення ефективних показників щодо оцінки ефективності управління капіталом підприємства є одним із активно досліджуваних напрямів у

фінансовому менеджменті. Оптимально сформована структура капіталу надає можливість підприємству повною мірою реалізувати власні виробничі та фінансові можливості, проте сучасні економічні умови викликають необхідність у оптимізації структури капіталу і удосконалення управління нею. Наявність на підприємстві оптимальної структури капіталу забезпечує змогу знижувати витрати виробництва, підвищувати віддачу від інвестицій, прискорювати кругообіг і оборот капіталу, збільшувати доходи. Здійснене дослідження щодо питання сучасних методів управління структурою капіталу формує засади для розробки ефективної системи управління структурою капіталу підприємства. Нами досліджено кількісні методи формування структури капіталу: метод середньозваженої вартості капіталу (WACC), метод скоригованої наведеної вартості (APVM), які у своєму застосуванні мають як переваги, так і недоліки. Одночасно, існування факторів фінансових ризиків і невизначеності економічного середовища зумовлюють до імплементації управлінських рішень з урахуванням впливу різних чинників.

2.3 Зарубіжний досвід управління капіталом підприємств

Наукові дослідження іноземних підприємств у сфері раціонального формування, використання та управління фінансовими ресурсами дозволяють узагальнити найкращий світовий досвід обліку власного капіталу, та його застосування на практиці вітчизняними підприємствами.

З метою ефективного управління власним капіталом, менеджменту підприємство необхідно створювати необхідну фінансову звітність, яка відображає сукупність економічних показників, зрозумілих зацікавленим сторонам, серед яких власники підприємств, засновники, менеджери, аналітики, інвестори, кредитори, споживачі, постачальники, органи державної влади та інш.

Вивчення зарубіжного досвіду управління власним капіталом в розвинених країнах дозволить зрозуміти, які складові елементи власного капіталу мають компанії та як ці складові впливають на ефективність діяльності компаній.

Огляд існуючих моделей структури власного капіталу пояснює нам наявність специфічних особливостей обліку власного капіталу у зарубіжних компаніях. Оскільки в кожній країні існує індивідуальна структура власного капіталу, яка знаходиться в прямій залежності від ступеня впливу на неї з боку держави, нормативного та податкового законодавства. Розглянувши зарубіжні системи формування та обліку капіталу, ми дійшли висновку, що власний капітал майже всіх іноземних компаній складається з інвестованого (вкладеного) та реінвестованого (накопиченого) капіталу. Структуру власного капіталу зарубіжної компанії можна представити у такому вигляді (рис. 2.3).



Рис. 2.3. Структура власного капіталу зарубіжних компаній

*Узагальнено автором за [28]

Інвестований капітал – це кошти, вкладені в підприємство акціонерами або власниками, переважно у формі простих або привілейованих акцій. Цей показник може змінюватися з часом як за рахунок додаткового вкладення коштів власниками, так і за рахунок премії за акції.

Реінвестований капітал розглядається як внутрішнє джерело фінансування, яке формується з прибутку, отриманого від комерційної діяльності компанії, і до нього входять нерозподілений прибуток (збиток), кошти, отримані від переоцінки, і резерви, створені за рахунок чистого прибутку.

Основним джерелом інформації про власний капітал є баланс, який у зарубіжних країнах може бути сформований у двох формах: бухгалтерський рахунок (горизонтальна форма) та бухгалтерський звіт (вертикальна форма).

Форма бухгалтерського звіту є найпоширенішою в порівнянні з формою рахунку, оскільки перша є найзручнішою у використанні та надає інформацію більш наочно.

Детальна інформація про власний капітал та його складові підлягає розкриттю у звіті про зміни власного капіталу, або ця інформація відображається у примітках до балансу. Проте, компанія може називати цей звіт так, як захоче.

Розглянемо більш детально формування власного капіталу у високорозвинених країнах, таких як США, Великобританія, Франція, які є історично усталеними моделями ведення бізнесу. Ці країни займають перше місце у світовій економіці за обсягами виробництва та експорту промислової продукції, а використання накопиченого досвіду цих країн сприяє розробці рекомендацій щодо вдосконалення вітчизняного процесу оптимізації та управління власним капіталом на підприємствах.

Найпоширенішою формою організації компаній США є акціонерні товариства, саме тому розглянемо досвід формування та використання власного капіталу на їх прикладі. У США власний капітал (Додаток Б) складається з авансованого (вкладеного) та реінвестованого (заробленого) капіталів. На стадії створення акціонерних компаній основним джерелом фінансування є власний капітал, який формується із коштів, що надійшли від продажу акцій, це і є акціонерний капітал. Розмір акціонерного капіталу визначається номінальною вартістю випущених акцій (звичайних чи привілейованих).

Шляхи, якими з часом компанія може збільшувати власний капітал представлено на рис. 2.4.



Рис. 2.4. Шляхи збільшення власного капіталу компаніями США

*Узагальнено автором за [52]

Зароблений капітал компанії ділять на дві складові:

- доходи та витрати, що безпосередньо включаються у власний капітал (зміна оцінки довгострокових активів);
- доходи та витрати, що відображаються у звіті про доходи (результат діяльності компанії за звітний період).

Чистий або накопичений компанією прибуток може спрямовуватись на:

- виплату дивідендів (зменшує власний капітал);
- створення резервів на певні цілі та прибуток, на використання якого немає певної мети.

Резерви, сформовані компаніями США, або встановлюються законодавчо, або створюються за загальною згодою акціонерів. Розрізняють резерви:

- утворені за рахунок балансового прибутку (оціночні резерви, встановлені законодавчо), від можливих втрат, які можна врахувати у звітному періоді. До них відносять резерви поновлення майна, що амортизується, та резерви під майбутні витрати;
- утворені за рахунок чистого прибутку («запасний» капітал, використовують для вкладу в нові активи підприємства).

Залежно від необхідності підприємства формують та інші резерви за рахунок чистого або нерозподіленого прибутку [43].

У балансі акціонерних компаній США особлива увага приділяється розкриттю інформації про акціонерний капітал, додатковий капітал та нерозподілений прибуток, також відображаються докладні відомості про резервний капітал.

Операції з формування та обліку власного капіталу компаній у США закріплені в Американських стандартах (GAAP).

У Великобританії переважно поширені такі організаційно–правові форми, як корпорації, партнерства, відповідно у складі власного капіталу переважають інвестиційні вклади. У зв'язку з чим, власний капітал сприймається як взятий у позики і підлягає поверненню. Ступінь організації облікового та управлінського

процесу в компаніях спрямована на актуальність та достовірність інформації, що надається.

Власний капітал компаній Великобританії складається з (рис. 2.5):



Рис. 2.5. Складові власного капіталу компаній у Великій Британії

*Побудовано автором за [67]

Найбільша увага в компаніях Великобританії приділяється розкриттю інформації про нерозподілений прибуток і сформовані резерви. Особливо важливим показником є нерозподілений прибуток, оскільки він покриває близько 70% потреб компанії у капіталі.

На покриття зобов'язань, непередбачуваних витрат та умовних зобов'язань компанії резервуються з прибутку підприємства. Резерви для покриття зобов'язань розраховуються окремо. Резерви створюються з наступною метою:

- реструктуризацію компаній;
- викуп власних акцій;
- відстрочені податкові виплати;
- переоцінка необоротних активів та інші.

Велика увага приділяється резервам на відстрочені податкові виплати та резервам на реструктуризацію компаній, вони відображаються у балансі окремими рядками.

Законодавчо питання обліку власного капіталу затверджено в англійських стандартах та Законі про компанії [67].

Основними документами, що регулюють власний капітал у Франції, є Закон про бухгалтерський облік, Комерційний кодекс і План рахунків для компаній.

Провідні форми організації підприємств – великі господарства, акціонерні компанії та кооперативи.

Власний капітал формується з:

- вкладеного (акціонерного) капіталу,
- емісійного доходу,
- нерозподіленого прибутку,
- резервів (законодавчих, договірних, регульованих на доходи від капіталу, на переоцінку та інших),
- прибутку та збитку за період, інвестиційних грантів та спеціальних податкових знижок (пільг на експорт).

При відображенні інформації про власний капітал французькі спеціалісти приділяють особливу увагу сформованим на підприємстві резервам, які є обов'язковими і необов'язковими. Компанія створює такі види резервів:

- амортизаційні, що відображають зменшення оцінки активів (резерви за сумнівними боргами);
- податкові, є спеціальні податкові пільги;
- провізорні резерви, представлені резервами на певні умовні напрями господарської діяльності, такі як суми по гарантіях, тривалим судовим процесам та резервами витрати – пенсійні зобов'язання [64].

Особливість будови плану рахунків акціонерних товариств у Франції забезпечує існування такого визначення як «Чиста ситуація», яка утворюється після визначення результатів звітного періоду і включає:

- капітал і премії капіталу,
- резерв на переоцінку,
- інші резерви,
- рахунки результатів минулих періодів
- результат звітного періоду,

Субсидії та регульовані резерви виключаються. Це наочно виділяє власний капітал із усіх власних коштів компанії [75].

Можемо зробити висновок, що уряд Франції безпосередньо впливає на розвиток власного капіталу французьких компаній у вигляді створення державних та спеціалізованих організацій, які займаються регламентацією обліку, у зв'язку з чим, відображення фактів господарської діяльності в облікових та звітних регістрах націлене на правове зміст операцій та консервативність у прийнятті управлінських рішень.

Аналогічні складові власного капіталу в інших країнах континентальної Європи, з деякими відмінними рисами. У цих країнах пріоритетні такі організаційно-правові форми компаній, як акціонерні товариства та партнерства, що забезпечує наявність у складі власного капіталу здебільшого частки інвестиційних внесків, внаслідок чого авансований капітал становить незначну частку у власному капіталі та представлений у звітності у вигляді акціонерного та додаткового капіталу. Ця характеристика притаманна і для Великобританії, і для Франції. Подібна структура власного капіталу в Чехії, де авансований капітал включає: статутний фонд та капітальні фонди.

У Німеччині власний капітал представлений статутним капіталом та численними резервними фондами, які формує кожна компанія. До резервних фондів відносяться: резервний капітал, нормативні резерви, резерви пайової участі, інші резерви.

Структура власного капіталу естонських компаній представлена на рис. 2.6.

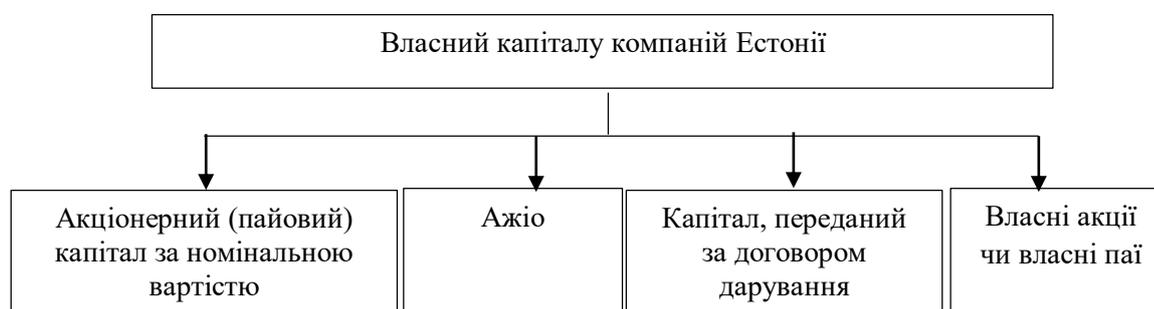


Рис. 2.6. Складові власного капіталу компаній у Естонії

*Побудовано автором за [67]

У Бельгії власний капітал складається з:

– акціонерного капіталу;

- премій з акцій (різниця між емісійною ціною та номінальною вартістю, що не підлягає розподілу);
- інвестиційних дотацій
- численних резервів (резерв по переоцінці, резерв на прибуток, резерви відкладеного оподаткування, резерв позовів та збитків, інші резерви).

Відмінною рисою процесу формування власного капіталу в Україні від інших країн Європи є те, що в залежності від стадії формування, акціонерний капітал може бути оголошеним, підписаним, оплаченим, викупленим.

Ми вважаємо, що в Україні слід застосовувати практику Великобританії щодо формування власного капіталу та розкриття інформації у фінансовій звітності про резервний капітал, що забезпечить ефективніші управлінські рішення та особливості формування структури капіталу та розподілу податкових платежів у часі, що дозволить підприємству підтримувати оптимальний для них рівень прибутку. Як показав аналіз формування власного капіталу зарубіжних компаній, багато світових господарств надають окремого уваги нерозподіленому прибутку. Так, стандарти GAAP рекомендують, крім звіту про фінансові результати та балансу, підготувати звіт про нерозподілений прибуток. Така інформація необхідна для аналізу діяльності підприємства і, перш за все, цікавить інвесторів. Тому його доцільно включити до Звіту про фінансові результати в Україні.

У міжнародній системі фінансових звітів, власний капітал та його елементи відображені у розділі балансу «Капітал». Відповідно до принципів МСФЗ власний капітал представлений показниками, які є найбільш змістовними для користувачів. Структура власного капіталу, відповідно до положення МСФЗ представлена на рис. 2.7.

Як можемо зробити висновок, вкладений капітал представлений «Номінальною вартістю акцій» (юридичний капітал підприємства) та «Додатковим капіталом», який відображає приріст власного капіталу (емісійний дохід). Нерозподілена прибуток, є зароблений капітал, тобто. чистий прибуток, який реінвестований на підприємстві. Джерело чистого прибутку – позитивний кінцевий

фінансовий результат за звітний період, за вирахуванням податкових та інших платежів.

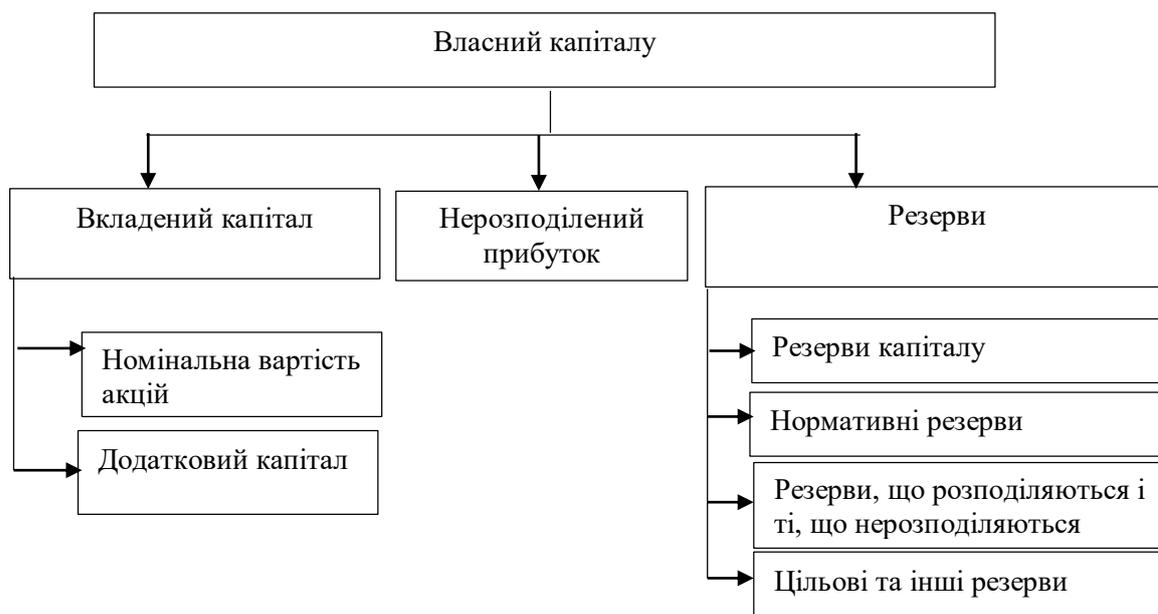


Рис. 2.7. Структура власного капіталу відповідно до МСФО

*Побудовано автором за [44]

Наступна складова власного капіталу – резерви, які представлені:

- резервами капіталу, до якого входить фонд переоцінки вартості, та резерви надходження доходів у майбутньому (різні дотації та безоплатні надходження активів);
- нормативні резерви (встановлені законодавством) та ненормативні резерви (визначає сама організація);
- розподіляючі (розподіляються між акціонерами) і нерозподіляючі (не підлягають розподілу) резерви;
- цільові (на певні визначені цілі) та загальні резерви (не мають конкретного напрямку) [44].

Дослідивши міжнародний досвід формування власного капіталу, можна відзначити, що в нині відсутній міжнародний стандарт, який регламентував би процеси формування, використання та управління власними фінансовими ресурсами та відображення даних операцій в обліку та звітності.

Отже, використання досвіду розвинених країн щодо формування та власного капіталу та відображення його у фінансових звітах, послужить поштовхом до вдосконалення організації управління процесу формування власного капіталу підприємства, як наслідок, звітність буде зрозуміла більшому колу інвесторів, отже, забезпечить приплив капіталу, а зрештою приріст прибутку.

У другому розділі кваліфікаційної роботи було розглянуто питання визначення факторів, які здійснюють вплив на структуру капіталом підприємства, досліджено методи формування раціональної вартості структури функціонуючого капіталу та проаналізовано структуру власного капіталу зарубіжних компаній.

На структуру капіталу підприємства впливає значна кількість факторів. Систематизовані фактори мікро- та макросередовища необхідно враховувати при формуванні структури капіталу підприємства для захисту від впливу систематичних і специфічних ризиків у процесі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Грамотний вибір джерел фінансування підприємства, а також раціональне формування співвідношення власного та позикового капіталу з урахуванням як внутрішніх, так і зовнішніх факторів дозволить максимально підвищити ефективність використання капіталу та зберегти фінансову стабільність у довгостроковій перспективі.

Питання визначення ефективних показників щодо оцінки ефективності управління капіталом підприємства є одним із активно досліджуваних напрямів у фінансовому менеджменті. Оптимально сформована структура капіталу надає можливість підприємству повною мірою реалізувати власні виробничі та фінансові можливості, проте сучасні економічні умови викликають необхідність у оптимізації структури капіталу і удосконалення управління нею. Наявність на підприємстві оптимальної структури капіталу забезпечує змогу знижувати витрати виробництва, підвищувати віддачу від інвестицій, прискорювати кругообіг і оборот капіталу, збільшувати доходи. Здійснене дослідження щодо питання сучасних методів управління структурою капіталу формує засади для розробки ефективної системи управління структурою капіталу підприємства. Нами досліджено кількісні

методи формування структури капіталу: метод середньозваженої вартості капіталу (WACC), метод скоригованої наведеної вартості (APVM), які у своєму застосуванні мають як переваги, так і недоліки. Одночасно, існування факторів фінансових ризиків і невизначеності економічного середовища зумовлюють до імплементації управлінських рішень з урахуванням впливу різних чинників.

Використання досвіду розвинених країн щодо формування та власного капіталу та відображення його у фінансових звітах, послужить поштовхом до вдосконалення організації управління процесу формування власного капіталу підприємства, як наслідок, звітність буде зрозуміла більшому колу інвесторів, отже, забезпечить приплив капіталу, а зрештою приріст прибутку.

У наступному розділі роботи ми детально розглянемо предмет нашого дослідження – ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод», його характеристику як одного з найбільших підприємств у галузі виготовлення мінеральних вод, а також особливості його зовнішніх умов діяльності. Проаналізуємо реальні економічні процеси, що становлять предмет нашого дослідження, узагальнивши емпіричні та статистичні дані.

РОЗДІЛ 3

ОЦІНЮВАННЯ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «МИРГОРОДСЬКИЙ ЗАВОД МІНЕРАЛЬНИХ ВОД»

3.1. Загальна характеристика основних фінансово-економічних показників ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»

Одним з найпотужніших провідних вітчизняних виробників мінеральних вод є ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод», який функціонує на цьому ринку більше 90 років. Протягом цього періоду підприємству вдалося накопичити беззаперечний досвід та завоювати бездоганну репутацію та прихильність споживачів.

У 1970 р. було введено новий збудований завод, який функціонує і наразі. Сьогодні підприємство оснащено новітнім інноваційним обладнанням, сертифікованим за міжнародними стандартами, на якому працює висококваліфікований персонал.

З 2003 року входить до складу IDS Borjomi Ukraine. Це підприємство, оснащено найсучаснішими європейськими лінії розливу. Готова продукція відповідає міжнародний сертифікат НАССР. ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» розробив та впровадив системи управління якістю та безпекою харчових продуктів відповідно до міжнародних вимог стандартів якості ISO 9001: 2008 та ISO 22000: 2005 [63].

У 2006 р. на заводі було введено в експлуатацію найпотужнішу на той час лінію розливу мінеральної води потужністю 24 тис. пляшок на годину. Нова автоматизована лінія Kronen німецького виробництва здатна пропускати 8 пляшок за секунду. Розбудова потужності ведеться у суворій відповідності з європейськими вимогами щодо якості води. У цьому ж році введена в експлуатацію нова сучасна лінія розливу питної води «Старий Миргород», аналогів якої немає в

Україні. Потужність нової лінії SIPA, італійського виробництва становить 2200 шестилітрових пляшок на годину.

У 2011 році мінеральна вода «Миргородська лагідна» перемогла у конкурсі «100 кращих продуктів». Завод розташований у курортному місті Миргород, що на Полтавщині [63].

Загальні відомості об'єкту дослідження кваліфікаційної магістерської роботи представлені у табл. 3.1

Таблиця 3.1

Інформаційна карта ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»

№	Найменування статті	Характеристика
1	Повна назва підприємства	Приватне акціонерне товариство «Миргородський завод мінеральних вод»
2	Скорочена назва підприємства	ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»
3	Юридична адреса	Україна, 37600, Полтавська обл., місто Миргород, вулиця Мінзаводська, будинок 1
5	Код ЄДРПОУ	00382651
6	Дата реєстрації	17.06.1994
7	Основний вид діяльності:	11.07 Виробництво безалкогольних напоїв; виробництво мінеральних вод та інших вод, розлитих у пляшки
8	Допоміжні види діяльності	10.86 Виробництво дитячого харчування та дієтичних харчових продуктів 46.34 Оптова торгівля напоями
9	Основні види продукції	негазована, слабогазована та сильногазована мінеральна вода
10	Основні ринки збуту	Продукція поширена по всій Україні, основними ринками збуту є такі регіони: Полтавська, Харківська, Дніпропетровська, Запорізька, Київська, Чернігівська, Сумська та інші області
11	Кількість працівників	273
12	Контакти	0535543674 office.mzmv@ids-borjomi.com
13	Генеральний директор	Кряжев Костянтин Юрійович

*Побудовано автором за [63]

ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» виготовляє чисту природну мінеральну воду, яка бадьорить, відкриваючи «друге дихання». Це пов'язано з комплексом корисних копалин Миргородського родовища. Усю воду підприємства видобувають із відомого Миргородського родовища мінеральних вод.

Для визначення місця досліджуваного підприємства на ринку мінеральних вод, було обрано 5 підприємств галузі виробництва питної води (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Ринкові частки деяких підприємств на ринку питної води України та місце підприємств у рейтингу

Показники	Частка ринку, %			Місце компанії на ринку		
	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.
ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»	0,7	0,72	0,58	27	26	31
ПрАТ «Моршинський завод мінеральних вод «Оскар»»,	1,88	2,23	2,05	14	13	14
ПрАТ «Оболонь»	7,01	7,61	8,18	4	4	4
ТОВ «Виробнича компанія «Гуд Фуд»	0,9	0,88	0,78	22	21	25
ТОВ «Слов'янські мінеральні води»	0,33	0,35	0,4	41	44	41

*Побудовано автором за даними [51]

Отримані дані свідчать, що лідируючу позицію на ринку упакованої води серед досліджених компаній займає ПрАТ «Оболонь», який займає 8,18% ринку, ПрАТ «Моршинський завод мінеральних вод «Оскар», який у 2020 р. займав 2,05%. Решта підприємств займають менше 1%. Хотілося б зазначити, що ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод», який займає на ринку близько 0,7%, у 2020 р. значно послабив свої позиції, опустившись з 26 на 31 місце.

Крім вітчизняного ринку досліджене підприємство здійснює поставки на ринки Ізраїлю, Грузії, Канади, Італії. Найбільшим експортером ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» є Ізраїль, дохід від якого у 2020 р. склав близько 450 тис. грн. Слід зазначити, що якщо у 2019 р. експортний дохід підприємства склав 30 млн. грн, то у 2020 р. лише 450 тис. грн., що менше у 67 разів [51].

Скориставшись методом SWOT-аналізу було проведено аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

SWOT-аналіз ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»

Зовнішнє середовище	
Можливості	Загрози
1. Сприятливі умови для нарощування обсягів збуту на ринки ЄС 2. Автоматизація внутрішніх бізнес-процесів підприємства 3. Державна інформаційна та фінансова підтримка	1. Нарощування політико-економічної кризи. 2. Посилення конкуренції на ринку мінеральних вод 3. Поширення корупційних схем та неправомірного тиску на підприємства 4. Зростання податкового навантаження 5. Девальвація національної валюти 6. Зниження платоспроможності потенційних споживачів 7. Подальше поширення пандемії Covid-19 8. Підвищення ціни на енергоресурси
Внутрішнє середовище	
Сильні сторони	Слабкі сторони
1. Універсальність продукції 2. Розвинений бренд. 3. Використання інноваційних технологій виробництва 4. Наявність розвинутої партнерської мережі 5. Наявність міжнародних сертифікатів відповідності якості та нагороди 6. Низький рівень боргового навантаження 7. Низькі показники дебіторської заборгованості	1. Залежність від сезонності. 2. Вразливість до змін у зовнішньому середовищі. 3. Високий рівень бюрократії всередині підприємства. 4. Вузький асортимент продукції 5. Невисока частка ринку на вітчизняному ринку (до 0,7%)

З метою визначення стратегії розвитку ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» з урахуванням визначених факторів впливу зовнішнього та внутрішнього середовища, було розраховано матриця SWOT-аналізу (табл. 3.4)

Таблиця 3.4

Матриця SWOT-аналізу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»

Можливості + Сильні сторони	Можливості + Слабкі сторони
3+7=10	3+5=8
Загрози + Сильні сторони	Загрози + Слабкі сторони
8+7=15	8+5=13

З проведеного аналізу можемо констатувати, що загалом стан зовнішнього середовища функціонування ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» є не досить сприятливим. У ньому існує більша кількість загроз, ніж можливостей для розвитку досліджуваного товариства. Відтак, ПрАТ «Миргородський завод

мінеральних вод» слід проводити систематично діагностику зовнішнього середовища та вживати заходи направлені на пристосування до них. Успішно функціонувати можна у будь-яких умовах, головне – не обирати стратегію статиста, а проактивно змінюватися у відповідності до умов функціонування. Оптимізму додає той факт, що стан внутрішнього середовища є стабільним та у ньому існує більша кількість сильних сторін, аніж слабких.

Оцінюючи фінансово-економічні показники, проаналізуємо доходи та витрати досліджуваного підприємства та визначимо їх структуру (табл.3.5)

Таблиця 3.5

Динаміка та структура доходів ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» 2018-2020 рр.

Показник	2018 р.		2019 р.		2020 р.		Відхилення			
							2019-2018		2020-2019	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
Дохід (виручка) від реалізації продукції	449597	98,13	502001	93,07	389687	97,48	52404,00	-5,06	-112314	4,41
Інші операційні доходи	8 174	1,78	9 722	1,80	9 187	2,30	1548,00	0,02	-535	0,50
Інші фінансові доходи	158	0,03	41	0,01	21	0,01	-117,00	-0,03	-20	0,00
Інші доходи	246	0,05	27600	5,12	862	0,22	27354,00	5,06	-26738	-4,90
Усього доходів	458 175	100,00	539364	100,00	399757	100,00	81189,00	0,00	-139607	0,00

Як бачимо за результатами аналізу, основна діяльність ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» забезпечує найбільшу частину його доходів. Частка інших операційних доходів в загальній їх кількості не перевищувала 2% на початку досліджуваного періоду та 3% на кінець 2020 р. Інші операційні доходи на кінець досліджуваного періоду збільшилися на 1013 тис. грн., або 12,4%. Інші фінансові доходи мали спадну тенденцію. У 4 рази збільшилися інші доходи підприємства у 2020 р, у порівнянні з 2018 р. Проте, відповідно 2019 р. відбулося значне зменшення на 26738 тис. грн. Дохід від реалізації готової продукції забезпечує 97,48% усіх доходів підприємства. За звітний період його величина зменшилася на 112314 тис. грн, у порівнянні з попереднім роком, що

вплинуло на зменшення загальних доходів підприємства на 139607 тис. грн., що свідчить про погіршення діяльності досліджуваного підприємства

ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» проводить планування основних показників діяльності. У подальшому на підприємстві проводиться контроль виконання плану показників основної діяльності та виявлення причин відхилень від плану. Доходи від основної діяльності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» є головним джерелом отримання прибутку.

Аналіз динаміки та структури витрат досліджуваного підприємства представлено у табл. 3.6

Таблиця 3.6

Динаміка та структура витрат ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» 2018-2020 рр.

Показник	2018 р.		2019 р.		2020 р.		Відхилення			
							2019-2018		2020-2019	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
Собівартість реалізованої продукції	370 237	88,60	341996	81,21	301843	84,67	-28241,00	-7,40	-40153,00	3,46
Адміністративні витрати	20 024	4,79	22 996	5,46	22 631	6,35	2972,00	0,67	-365,00	0,89
Витрати на збут	11 675	2,79	14 680	3,49	14 042	3,94	3005,00	0,69	-638,00	0,45
Інші операційні витрати	6 802	1,63	8 362	1,99	1 997	0,56	1560,00	0,36	-6365,00	-1,43
Фінансові витрати	174	0,04	149	0,04	329	0,09	-25,00	-0,01	180,00	0,06
Інші витрати	2	0,00	6 798	1,61	5 716	1,60	6796,00	1,61	-1082,00	-0,01
Податок на прибуток	8 944	2,14	26 167	6,21	9 933	2,79	17223,00	4,07	-16234,00	-3,43
Усього витрат	417 858	100,00	421148	100,00	356491	100,00	3290,00	0,00	-64657,00	0,00

*Розраховано автором за [60; 61]

Відповідно до отриманих даних, можемо зробити висновок, що загальні витрати підприємства у 2020 р. зменшилися на 64657,00 тис. грн за рахунок зменшення усіх видів витрат, окрім фінансових. Найвищу динаміку до зменшення мали інші операційні витрати (на 76,1%) та податок на прибуток (на 62,0%).

Обсяги доходу та витрат ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» не мають стійкої динаміки, що свідчить про невпевнену діяльність підприємства та його значну залежність від зовнішніх факторів (рис. 3.1).

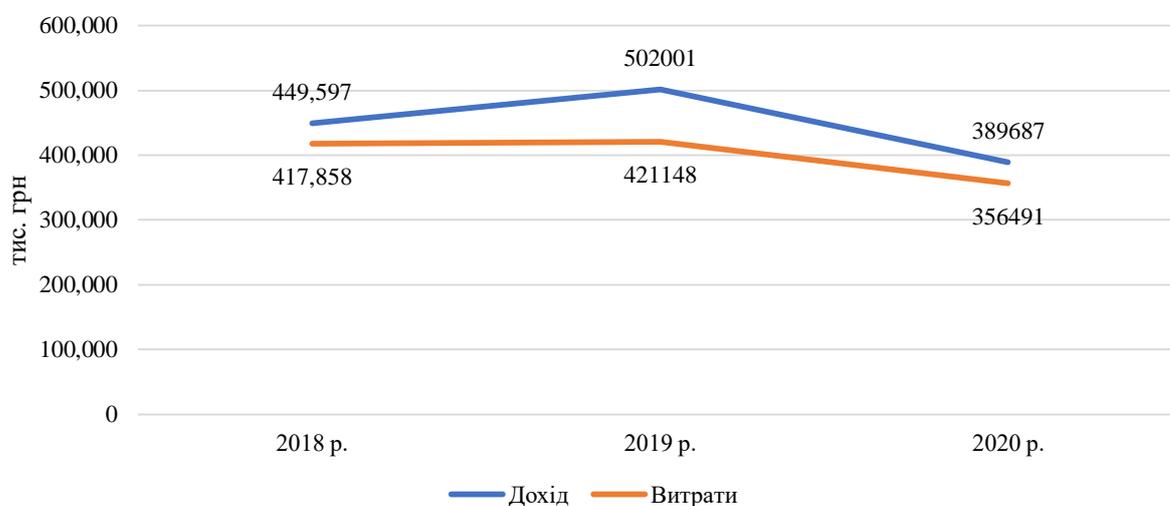


Рис. 3.1. Динаміка доходів та витрат ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» протягом 2018-2020 рр., тис. грн.

Відповідно до отриманих даних, дохід підприємства збільшився у 2019 р. на 11,7% у порівнянні з 2018 р., проте зменшився на 22,4% у 2020, порівняно з попереднім роком, що свідчить про нестабільність у діяльності підприємства під дією складних соціально-економічних чинників у 2019-2020 рр. Подібну динаміку демонструють загальні витрати підприємства: підвищившись у 2019 р. на 0,8% та зменшившись у 2020 р. на 15,4%.

Оцінюючи варіанти обліку витрат на виробництво продукції ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод», слід сказати, що до складу витрат на обслуговування виробничого процесу включаються витрати на придбання сировини, матеріалів, палива, енергії, інструментів, пристроїв та інших засобів і предметів праці; витрати, пов'язані із забезпеченням контролю за виробничими процесами і якістю продукції (робіт, послуг) працівниками апарату управління підприємства; витрати на забезпечення правил техніки безпеки праці, охорони праці, санітарно-гігієнічних та інших спеціальних вимог, передбачених правилами технічної експлуатації, нагляду і контролю за діяльністю підприємства у

встановленому законодавством порядку; витрати на проведення попереднього і періодичних медичних оглядів робітників; витрати, пов'язані з набором робочої сили, передбачені законодавством, з урахуванням витрат на оплату випускникам середніх професійно-технічних училищ і молодим спеціалістам, які закінчили вищий навчальний заклад, вартості проїзду до місця роботи. Слід зазначити, що враховуючи зменшення доходу від реалізації продукції у 2020 р., її собівартість також зменшилася на 11,7% або на 40153,00 тис. грн. Причому темпи зниження доходів та собівартості однакові, що свідчить, що зниження собівартості відбулося за рахунок зниження обсягів виробництва, а не за рахунок запровадження управлінських рішень щодо оптимізації виробничого процесу.

Адміністративні витрати на ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» не включаються до собівартості виготовленої і реалізованої продукції, а покриваються за рахунок валового прибутку підприємства або збільшують валовий збиток підприємства. Хоча варто було б згрупувати адміністративні витрати, що пов'язані із обслуговуванням виробництва; і ті, які пов'язані із безпосереднім утриманням апарату управління. Щомісячне списання адміністративних витрат виробничого підрозділу оформляється за допомогою розрахунку, складеного працівником бухгалтерії. Необхідно відзначити той факт, що ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» функціонує у досить турбулентному середовищі, що перешкоджає розвитку досліджуваного товариства.

За даними фінансової звітності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» було проведено розрахунки щодо оцінки фінансового стану підприємства (табл.3.7)

За отриманими розрахунками можемо зробити наступні висновки:

Коефіцієнт автономії ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» протягом 2020 р. продемонстрував позитивну динаміку до зростання, що свідчить про те, що частка власного капіталу у загальних вкладеннях у підприємство збільшилася на 0,24 і становила на кінець 2020 р. 0,98. Слід зазначити, що протягом усього досліджуваного періоду показник фінансової незалежності відповідає

оптимальному значенні ($>0,5$). Це свідчить про достатність власних коштів підприємства для здійснення ефективної діяльності досліджуваного підприємства.

Таблиця 3.7

Показники фінансової стійкості ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» у 2018-2020 рр.

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Відхилення	
				2019-2018	2020-2019
1. Коефіцієнт економічної незалежності (автономії)	0,91	0,73	0,98	-0,18	0,24
2. Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	0,09	0,22	0,09	0,13	-0,13
3. Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у валюті балансу	0,53	0,29	0,35	-0,23	0,05
4. Коефіцієнт реальної вартості основних засобів і матеріальних оборотних коштів у валюті балансу	0,65	0,36	0,45	-0,29	0,09
5. Коефіцієнт фінансування	0,10	0,30	0,09	0,20	-0,21
6. Коефіцієнт забезпечення запасів і затрат власними коштами	1,83	0,97	1,41	-0,86	0,44
7. Коефіцієнт забезпечення товарів власними коштами	2,70	6,23	5,74	3,53	-0,49
8. Коефіцієнт забезпечення власними коштами	0,79	0,60	0,96	-0,19	0,36
9. Коефіцієнт нагромадження амортизації	0,53	0,57	0,60	0,05	0,03
10. Коефіцієнт придатності основних засобів	0,47	0,43	0,40	-0,05	-0,03
11. Коефіцієнт інвестування	1,59	2,28	2,57	0,69	0,28
12. Коефіцієнт маневрування	0,37	0,56	0,61	0,19	0,05

*Розраховано автором за [60; 61]

Коефіцієнт концентрації залученого капіталу на ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за досліджуваний період зменшився на 0,13, що свідчить про зменшення частки активів підприємства, яка фінансується за рахунок зобов'язань. Слід зазначити, що даний індикатор відповідає нормативним значення (0,4 – 0,6) як на початку (0,09), так й в кінці 2020 р. (0,09). Дані показники свідчать, що ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» майже не користується позиковим капіталом, що не може характеризувати діяльність підприємства з позитивного боку.

Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні підприємства ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» відповідає нормативному

значенню ($>0,5$) тільки у 2018 р. і становить 0,53. У 2019 р. даний показник знизився до рівня 0,29, що є найнижчим за досліджуваний період. У 2020 р. значення показника покращилося на 0,06, проте нормативного значення не досягло. Показник індикатора реальної вартості основних засобів і матеріальних оборотних коштів у валюті балансу на ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» знижується, що є негативною динамікою та свідчить про неефективність виробничо-фінансової діяльності підприємства.

Коефіцієнт фінансування показує, що на 1 грн вкладених в активи позикових коштів припадає 0,10 грн власних коштів на початок досліджуваного періоду та 0,09 грн – на кінець. Показники даного індикатора мають динаміку до зменшення, коефіцієнт $<0,6$, що не відповідає нормативному значенню і свідчить про те, що у джерелах фінансування досліджуваного підприємства переважають власні кошти.

Показник забезпечення власними оборотними засобами запасів є індикатором достатності довгострокових коштів компанії для забезпечення безперебійного виробничо-збутового процесу. Значення даного показника для ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» має динаміку до зменшення з 1,83 у 2018 р. до 1,41 – на кінець 2020 р., що значно перевищує нормативне значення ($>0,5$). Слід наголосити, що динаміка до зменшення даного показника свідчить про зниження стійкості досліджуваного підприємства в середньостроковій перспективі і про підвищення залежності від короткострокових джерел фінансування.

Показник забезпечення власними оборотними засобами товарів є індикатором достатності довгострокових коштів підприємства для забезпечення фінансування товарів підприємства. При нормативному значенні ($>0,5$) даний показник значно перевищує норматив протягом досліджуваного періоду. Така ситуація свідчить про стійкість підприємства у середньостроковій перспективі і про незалежність його від короткострокових джерел фінансування.

Коефіцієнт забезпеченості власними коштами показує здатність підприємства фінансувати оборотний капітал за рахунок власних оборотних коштів. Значення показника демонструє частку власних оборотних коштів у сумі оборотних активів ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» і наближається

до 1, при нормативному значення в 0,1. Це свідчить, що підприємство має достатній рівень власних коштів та не потребує додаткових інвестиційних вкладів.

Коефіцієнт нагромадження амортизації ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» демонструє динаміку до зростання з 0,53 до 0,60, що свідчить про збільшення інтенсивності вивільнення іммобілізованих засобів та зменшення фінансового ризику не покриття авансованого капіталу в іммобілізовані активи.

Коефіцієнт придатності основних засобів на ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» має негативну динаміку до зменшення. Враховуючи те, що даний показник і так має невисоке значення (0,47 та 0,40 відповідно) можна зробити висновок, що технічний стан основних засобів на досліджуваному підприємстві потребує оновлення та модернізації.

Коефіцієнт інвестування на ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» мав позитивну динаміку до збільшення з 1,59 у 2018 р. до 2,57 у 2020 р., що відповідає нормативному значенню (>1), що свідчить про достатню фінансову стійкість досліджуваного підприємства. Основні засоби підприємства достатньо забезпечуються за рахунок власного капіталу.

Коефіцієнт маневреності досліджуваного підприємства на початок досліджуваного періоду становив 0,37, на кінець 0,67, що свідчить про відповідність нормативному значенню (норматив – вище 0,1). Враховуючи позитивну динаміку до зростання даного коефіцієнта можна зробити висновок про покращення фінансового стану підприємства, підвищення можливостей фінансового забезпечення виробничої діяльності, своєчасність розрахунки з кредиторами

Кінцевим та головним результатом роботи ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» є чистий прибуток. Це та частина прибутку, яка утворюється на підприємстві після здійснення усіх платежів до бюджетів та знаходиться у повному розпорядженні підприємства. На рис. 3.3 наведено динаміку чистого прибутку ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2018-2020 рр.

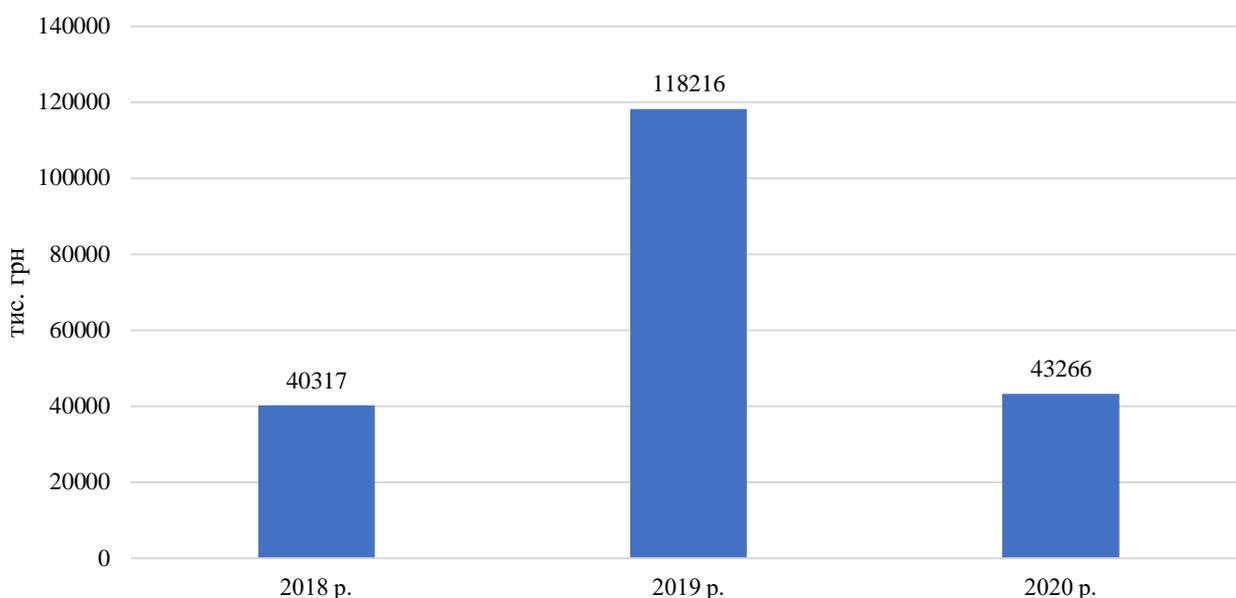


Рис. 3.2. Динаміка чистого прибутку ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2018-2020 рр.

Отримані результати дають підстави стверджувати, що незважаючи на непросту ринкову ситуацію, політико-економічну нестабільність ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» зуміло у 2019 р. значно підвищити свій прибуток на 77899 тис. грн., порівняно з попереднім роком. Не дивлячись на зменшення прибутку у 2020 р., товариству вдалося вистояти на ринку, закінчити фінансовий рік прибутково, при чому, розмір прибутку більший, у порівнянні з 2018 р.

Ефективність управління формування розподілу прибутку було досліджено за допомогою групи показників рентабельності щодо реалізації (табл. 3.8).

Як бачимо, найвищий прибуток 2019 р. позитивно вплинув на усі показники рентабельності формування прибутку, які є найвищими за увесь досліджуваний період. Хотілося б зазначити, що показники 2020 р. хоча і нижчі за показники 2019 р., проте мають краще значення від показників рентабельності формування прибутку у 2018 р. Слід зазначити, що протягом досліджуваного періоду усі показники відповідали нормативним значенням.

Таблиця 3.8

Зміни рентабельності формування прибутку на ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за період 2018-2020 рр.

Показники рентабельності щодо прибутковості	Нормативне значення	Роки			Зміни	
		2018 р.	2019 р.	2020 р.	2019 р. до 2018 р.	2020 р. до 2019 р.
Рентабельність за валовим прибутком, %	>0	17,65	31,87	22,54	14,22	-9,33
Рентабельність за операційним прибутком, %	>0	10,91	24,64	14,98	13,73	-9,66
Рентабельність за чистим прибутком, %	>0	8,97	23,55	11,10	14,58	-12,45

*Розраховано автором за [60; 61]

Головним позитивним результатом діяльності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» у звітному періоді є отримання прибутку протягом усього досліджуваного періоду. Зростання чистого прибутку підприємства відбувається за рахунок операційної діяльності досліджуваного підприємства. У цілому, дана тенденція говорить про те, що підприємство проводить успішну стратегію управління прибутком, яка дійсно покращує результативність діяльності товариства.

Отже, одним із важливих аспектів конкурентних переваг ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» є унікальність та якість продукції, забезпечення інноваційними технологіями виробництва. Обсяги доходу та витрат досліджуваного підприємства не мають стійкої динаміки, що свідчить про невпевнену діяльність підприємства та його значну залежність від зовнішніх факторів. Більшість показників, що характеризують фінансовий стан ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» знаходяться в нормативних межах та мають тенденцію до покращення. До таких показників слід віднести: коефіцієнт економічної незалежності, коефіцієнти забезпечення власними оборотними коштами запасів та товарів, коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами оборотних активів, коефіцієнт інвестування та маневрування. Проте, такі показники як коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні підприємства, коефіцієнт фінансування. Коефіцієнт концентрації залученого капіталу хоча і

демонструє динаміку до зменшення, проте не використання позикових коштів не може свідчити про ефективну роботу підприємства. Коефіцієнт придатності основних засобів мав негативну динаміку до зменшення, що свідчить про те, що технічний стан основних засобів на досліджуваному підприємстві потребує оновлення та модернізації. Головним позитивним результатом діяльності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» у звітному періоді є отримання прибутку протягом усього досліджуваного періоду. Найвищий прибуток товариство отримало у 2019 р., що позитивно вплинуло на усі показники рентабельності формування прибутку. Не зважаючи, що показники 2020 р. є нижчими за показники 2019 р., проте мають вищі значення від показників рентабельності формування прибутку у 2018 р.

3.2. Аналіз структури капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»

Оцінку капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» доречно розпочати із аналізу майна підприємства. Склад та структура активів підприємства, які мають безпосередній вплив на фінансовий стан підприємства. Оптимальна їх структура дозволяє здійснювати безперебійну господарську діяльність, своєчасно розраховуватися зі своїми кредиторами та платежами по бюджету, залучати інвесторів для реалізації спільних проєктів. У табл. 3.9 наведено склад, структуру та динаміку активів ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод».

Отримані дані дають підстави зробити висновок, що загальна вартість активів ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» має нестійку динаміку. У 2019 р. помітна тенденція до зростання на 134699 тис. грн. порівняно з 2018 р. і становить 417 212 тис. грн. Проте, у 2020 р. відбулося їх суттєве скорочення на -83810 тис. грн. або 20,09 %. На рис. 3.3 графічно показано динаміку вартості активів ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2018-2020 рр.

Таблиця 3.9

Склад, структура та динаміка активів ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2018-2020 рр.

Актив	2018 р.		2019 р.		Відхилення (+;-)		Темп зростання, %	2019 р.		2020 р.		Відхилення (+;-)		Темп зростання, %
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%		тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	
1. Необоротні активи	161 520	57,17	133 080	31,90	-28440	-25,28	-17,61	133 080	31,90	126 839	38,04	-6241	6,15	-4,69
1.1. Нематеріальні активи	6518	2,31	5691	1,36	-827	-0,94	-12,69	5 691	1,36	5 157	1,55	-534	0,18	-9,38
1.2. Незавершені капітальні інвестиції	1433	0,51	557	0,13	-876	-0,37	-61,13	557	0,13	460	0,14	-97	0,00	-17,41
1.3. Основні засоби	148 881	52,70	121 578	29,14	-27303	-23,56	-18,34	121 578	29,14	115 228	34,56	-6350	5,42	-5,22
1.4. Довгострокові фінансові інвест.	312	0,11	312	0,07	0	-0,04	0,00	312	0,07	0	0,00	-312	-0,07	-100,00
1.5. Довгострокова дебіторська заборгованість	0	0,00	13	0,00	13	0,00	-	13	0,00	20	0,01	7	0,00	53,85
1.6. Відстрочені податкові активи	4238	1,50	4791	1,15	553	-0,35	13,05	4 791	1,15	5851	1,75	1060	0,61	22,12
1.7. Інші необоротні активи	138	0,05	138	0,03	0	-0,02	0,00	138	0,03	123	0,04	-15	0,00	-10,87
2. Оборотні активи	120 993	42,83	284 132	68,10	163139	25,28	134,83	284 132	68,10	206563	61,96	-77569	-6,15	-27,30
2.1. Запаси	35 496	12,56	27 401	6,57	-8095	-6,00	-22,81	27 401	6,57	34622	10,38	7221	3,82	26,35
2.2. Дебіторська заборгованість	84 383	29,87	238 828	57,24	154445	27,38	183,03	238 828	57,24	148 282	44,48	-90546	-12,77	-37,91
2.4. Грошові кошти	1114	0,39	17903	4,29	16789	3,90	1507,09	17 903	4,29	23659	7,10	5756	2,81	32,15
Всього активів	282 513	100,00	417 212	100,00	134699	0,00	47,68	417 212	100,00	333 402	100,00	-83810	0	-20,09

*Розраховано автором за [60; 61]

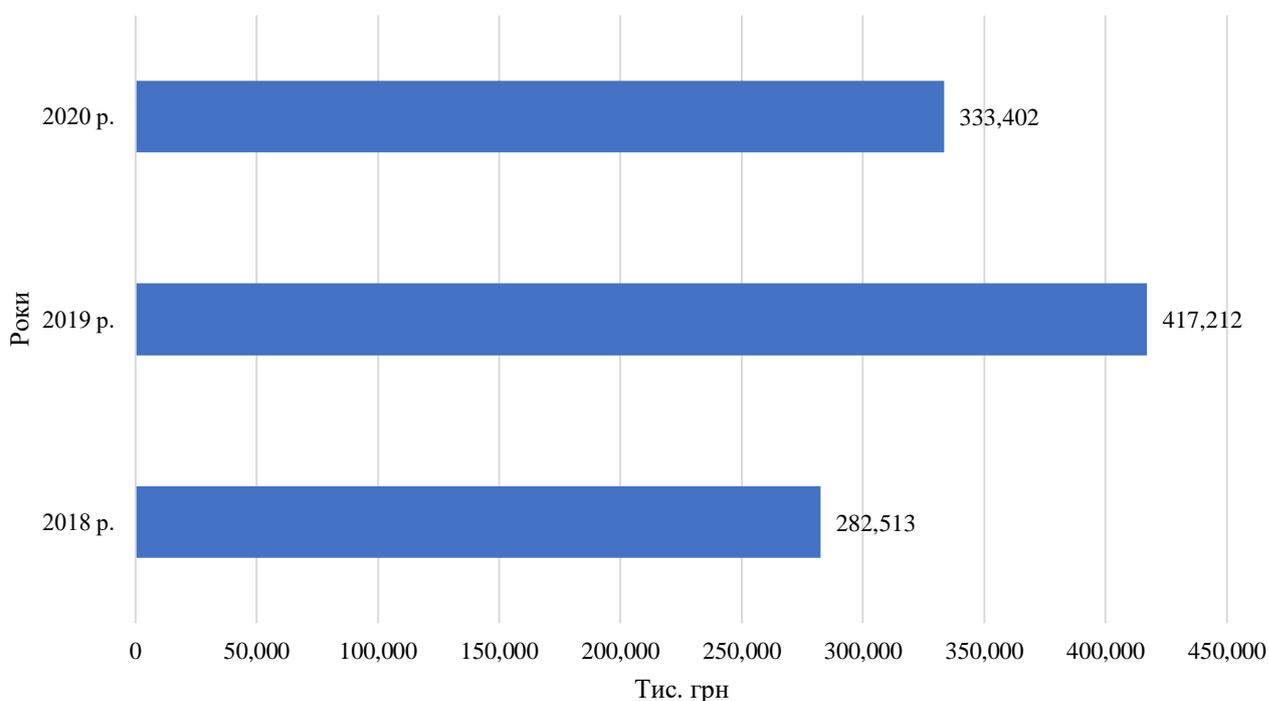


Рис.3.3. Динаміка вартості активів ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2018-2020 рр.

Загалом у практиці фінансового аналізу прийнято вважати позитивним зростання вартості активів, оскільки це свідчить про розширення господарської діяльності. Але зміни вартості активів слід проводити також у розрізі видів активів, так як необґрунтоване зростання дебіторської заборгованості чи запасів не можна вважати позитивними змінами.

Аналіз структури активів показав тенденцію щодо зменшення вартості та питомої ваги необоротних активів та одночасне зростання оборотних активів. Питома вага необоротних активів ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2018-2020 рр. скоротилася з 51,17 % до 38,04 %, хоча найнижчою вона була у 2019 р. і становила 31,90%.

При цьому зменшення відбулося по усім видам необоротних активів досліджуваного товариства. Нематеріальні активи у 2018 р. склали 6518 тис. грн., у 2019 р. зменшилися на 827 тис. грн., у 2020 р. їх вартість становила 5157 тис. грн., що на 534 тис. грн. або 9,38 % менше у порівнянні з попереднім роком. Дане зменшення обумовлено менш активною інтелектуальною та інноваційною

діяльністю, що призвело до скорочення використання авторських прав. На даний час нематеріальні активи ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» формуються з вартості брендів, логотипів, торгової марки товариства тощо. Для зростання вартості нематеріальних активів ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» слід активізувати науково-дослідну роботу, проводити роботу по генерації креативних ідей тощо.

Необоротні активи ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» в основному формуються з основних засобів, тобто технологій, споруд, які використовуються товариством у процесі здійснення виробничо-господарської діяльності. Питома вага основних засобів у складі активів ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» у 2020 р. складала 34,56 %, що на 5,42 % більше за попередній рік. Проте вартість основних засобів досліджуваного товариства протягом усього досліджуваного періоду зменшувалася: з 148 881 тис. грн. у 2018 р. до 121 578 тис. грн. у 2019 р. та на кінець досліджуваного періоду складала 115 228 тис. грн. Така динаміка є негативною та обумовлена тим, що протягом 2018-2020 рр ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» суттєво скоротило фінансування у інновації, була придбана незначна частка основних засобів, а використання деяких існуючих виробничих технологій потребує удосконалення. На рис. 3.4 візуально продемонстровано зазначену вище ситуацію.

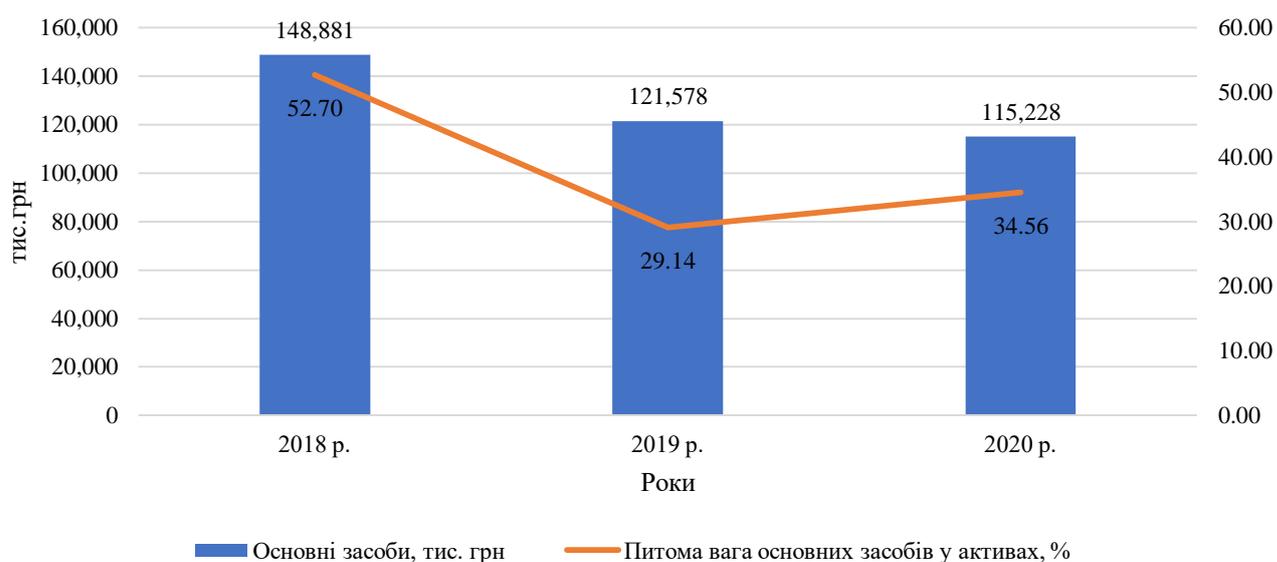


Рис.3.4. Динаміка вартості основних засобів ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2018-2020 рр.

Зважаючи, що зазначена ситуація є негативною та характеризує погіршення технічно-господарського стану підприємства, було визначено фактори, що вплинули на зниження вартості основних засобів (рис. 3.5)

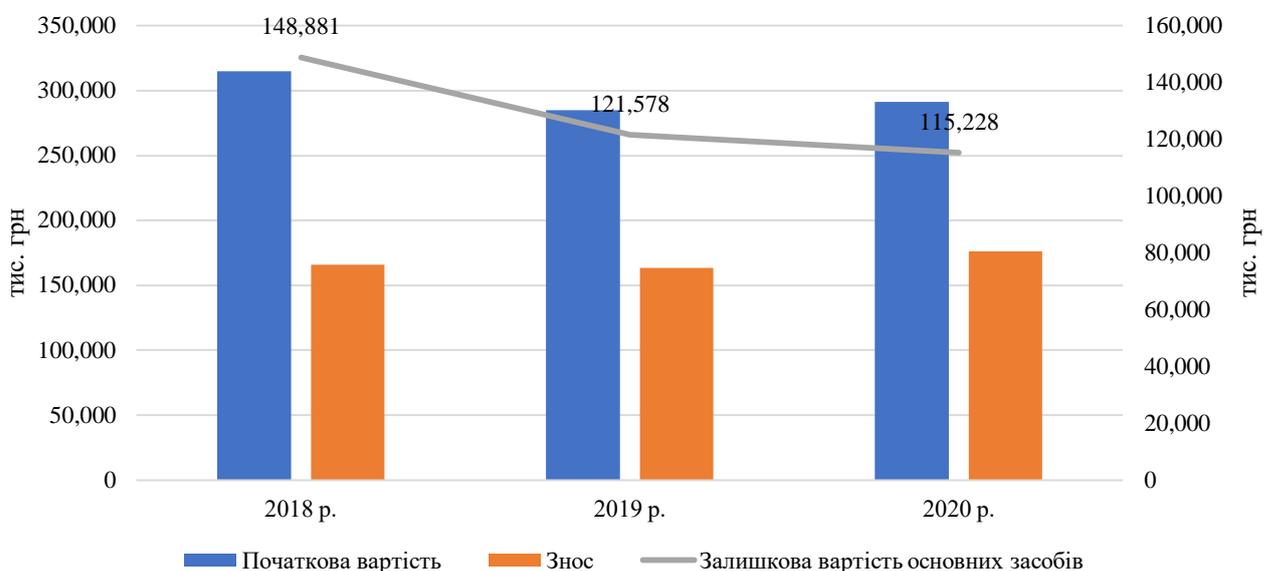


Рис. 3.5. Динаміка вартості основних засобів ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2018-2020 рр.

Проведений аналіз дає підстави визначити, що знос основних засобів досліджуваного підприємства становить близько 60% від первісної вартості підприємства. Відповідно, залишкова вартість підприємства значно меншою і становить у 2020 р. 115 228 тис. грн, що є найнижчою сумою за увесь досліджуваний період. Така тенденція свідчить про низький рівень оновлення основних засобів підприємства й те, що деякі необоротні матеріальні активи ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» майже не придатні для подальшого використання.

Оборотні активи ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» займали меншу питому вагу в загальних активах досліджуваного товариства тільки у 2018 р. і становили 42,83%. Далі відбулося значне зростання оборотних активів до 284 132 тис. грн, що склало 68,10% від загальних активів. У 2020 р. відбулося зменшення як вартості оборотних активів на 77569 тис. грн так і у структурі – на 6,15% до рівня 61,96%. Хотілося б зазначити, що це досить високий показник. Якщо аналізувати структуру активів, то слід відмітити, що зростання оборотних

активів ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» відбулося за усіма рахунок збільшення дебіторської заборгованості, тобто тієї частини активів, яка повільно конвертується у грошові кошти. ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» проводить досить ризикову внутрішньовідомчу політику, надаючи учасникам групи «Альфа-група» обсяги продукції. Як наслідок на ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» сформувалися великі обсяги дебіторської заборгованості. За 2018-2020 рр. дебіторська заборгованість ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» зросла з 84 383 тис. грн. до 148 282 тис. грн., тобто темпи зростання протягом досліджуваного періоду склали 75,72%. З одного боку такий підхід дозволяє ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» збувати великі обсяги продукції, а з іншої – ставить під загрозу своєчасність повернення коштів від внутрішніх сторін. Фінансовим службам ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» слід ретельно аналізувати дебіторську заборгованість та у разі відтермінування платежів вживати необхідних заходів щодо її повернення.

Наступною статтею зростання оборотних активів є грошові кошти, які є найбільш ліквідними активами. У 2020 р. грошові кошти товариства склали 23659 тис. грн., що складає всього лише 7,10 % від розміру всіх активів і це є найвищим показником за увесь досліджуваний період. Даний показник може свідчити про помірну політику в управлінні грошовими коштами, адже товариство вільні кошти не тільки вкладає у обороти, а й залишає достатню частку для можливості своєчасного розрахунку за своїми поточним зобов'язаннями. Слід відмітити, що запаси на ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» у 2018 р. складав 35 496 тис. грн., у 2019 р. зменшився на 8095 тис. грн., проте знову зріс у 2020 р. на 7221 тис. грн., і на кінець досліджуваного періоду склали 34622 тис. грн, що на 874 тис. грн. менше від початку досліджуваного періоду. В основному зменшення запасів відбулося через зменшення виробничих запасів. Відтак, на ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» заморожена у запасах незначна частина капіталу. Накопичення запасів може убезпечити ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» від знецінення національної валюти та можливого подорожчання енергоресурсів.

На рис. 3.6 наведено структуру оборотних активів ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2018-2020 рр.

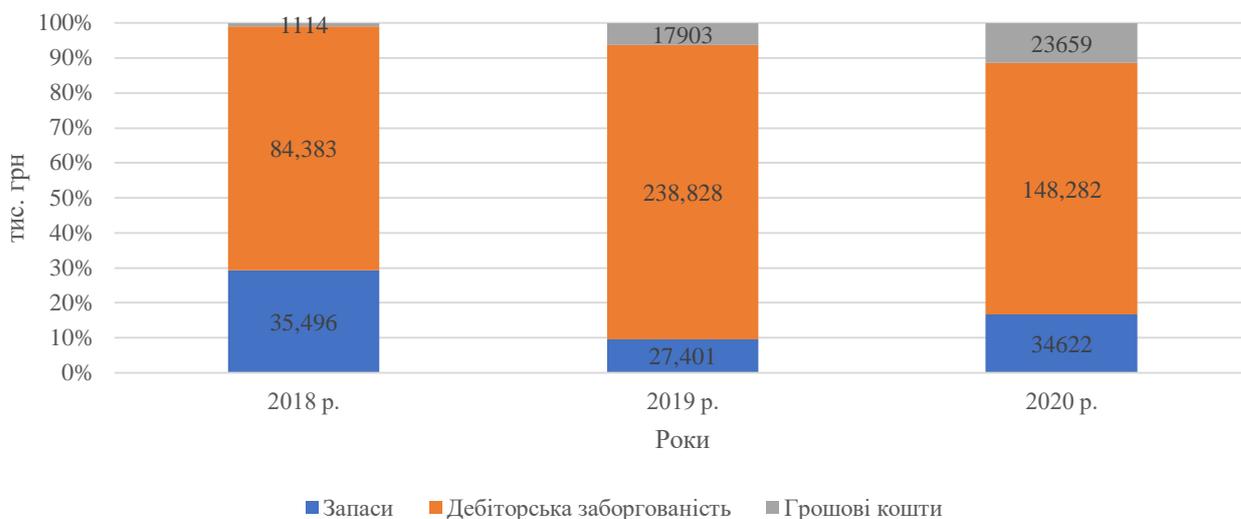


Рис. 3.6. Структура активів ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2018-2020 рр.

Оснoву оборoтних активів ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» складає дебіторська заборгованість, питома вага якої у оборотних активах становить від 69,74% до 71,79% відповідно. Зважаючи на це, було проведено аналіз та структуру дебіторської заборгованості та її порівняння з кредиторською більш детально (табл. 3.10).

Відповідно до отриманих результатів, може зробити висновок, що ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» проводить спокійну виважену політику з покупцями, адже протягом усього досліджуваного періоду не має дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги. Найбільшу питому вагу у складі дебіторської заборгованості склали заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків, яка протягом досліджуваного періоду становила 89,43%, 97,34%, 96,35% відповідно. Керівництво ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» надає кредити клієнтам, за внутрішніми розрахунками на термін від 30 до 90 днів.

Таблиця 3.10

Показники поточної дебіторської заборгованості та поточних зобов'язань
на ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2018-2020 рр.

Статті балансу	Дебіторська заборгованість						Кредиторська заборгованість						Сума перевищень						
	2018 р.		2019 р.		2020 р.		2018 р.		2019 р.		2020 р.		Дебіторської заборгованості над кредиторською			Кредиторської заборгованості над кредиторською			
	Роки			Роки			Роки			Роки			Роки			Роки			
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	2018	2019	2020	2018	2019	2020	
За товари, роботи, послуги								10439	62,64	13279	16,74	6215	42,47				10439	13279	6215
За розрахунками:																			
з бюджетом	1059	1,25	1570	0,66	3281	2,21	4159	24,95	13610	17,16	5252	35,89				3100	12040	1971	
за авансами виданими/ одержаними	7758	9,19	4 663	1,95	1794	1,21							7758	4 663	1794				
зі страхування							296	1,78	340	0,43	458	3,13				296	340	458	
з оплати праці							1097	6,58	1364	1,72	1622	11,08				1097	1364	1622	
з учасниками							37	0,22	50020	63,06	37	0,25				37	50020	37	
з внутрішніх розрахунків	75467	89,43	232477	97,34	142875	96,35	5	0,03	348	0,44	460	3,14	75462	232129	142415				
Інша	99	0,12	118	0,05	332	0,22	633	3,80	357	0,45	591	4,04				534	239	259	
Разом	84383	100	238828	100	148282	100	16666	100	79318	100	14635	100	67717	159510	133647	15503	77282	10562	

*Розраховано автором за [60; 61]

Незважаючи на моніторинг дебіторської заборгованості, товариство проводить менш сувору політику кредитного контролю для таких клієнтів, ніж політику кредитного контролю для третіх сторін. Оскільки всі клієнти, які мають внутрішній борг перед досліджуваним товариством, спільно контролюються материнською компанією, керівництво ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» вважає, що материнська компанія може виконувати свої зобов'язання, внаслідок чого ризик дефолту за такими інструментами дорівнює нулю.

Дебіторська заборгованість з бюджетом була незначною і становила у 2018 р. 1059 тис. грн (1,25%), у 2019 р. – 1570 тис. грн (0,67%) та у 2020 р. - 3281 тис. грн (2,21%) на відміну від кредиторської заборгованості з бюджетом, яка відповідно становила: 4159 (24,95%), 13610 (17,16%) та 5252 (35,89%), що свідчить про те, що підприємство своєчасно не розраховується з бюджетом та використовує дані кошти у своїх потребах.

Щодо кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод», то вона має різну динаміку. Та у 2018 р. підприємство мало заборгованість перед постачальника у сумі 10439 тис. грн, що становило 62,64% від усієї кредиторської заборгованості. У 2019 р. заборгованість зростає і склала 13279 тис. грн., хоча у структурі кредитів вона становила 16,74%, адже цього року найбільшу питому вагу становила кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками, яка склала 63,06% або 50020 тис. грн. У 2020 р. кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги зменшилася до 6215 тис. грн. та становила у структурі кредиторської заборгованості 42,47%, що оцінюється з одного боку негативно, адже свідчить про те, що підприємство не розраховується за надані йому товари, роботи та послуги, але є виправданим з економічної точки зору, оскільки така ситуація є результатом до якого призводить нарощення обсягів основної діяльності. На нашу думку це є ефективнішим варіантом, ніж взяття кредитів на закупівлю сировини та матеріалів.

Слід зазначити, що середній термін відстрочки платежу з придбання більшості товарно-матеріальних цінностей та послуг становив від 5 до 30 днів. Відсотки на залишок кредиторської заборгованості за основним видом діяльності

для ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» не нараховуються, чим компанія вдало користується у своїй діяльності.

Хотілося б вказати на негативну динаміку до зростання кредиторської заборгованості за заробітною платою, якщо у 2018 р. підприємство завинило суму у розмірі 1097 тис. грн, то у 2020 р. ця сума збільшилася до 1622 тис. грн. і становила 11,08% від усієї кредиторської заборгованості. Відповідно, збільшувалася і кредиторська заборгованість за страхування. Дана тенденція свідчить про обмеженість розміру капіталу підприємства, низьку ефективність та спад виробництва. Проте, якщо така заборгованість сформована не як заборгованість з виплати заробітної плати, а як додаткові кошти на заробітну плату, що нарахована на додатково залучений персонал для забезпечення розширення діяльності, то така ситуація є виправданою.

Порівнюючи розміри дебіторської заборгованості з кредиторською заборгованістю у першу чергу слід звернути увагу на відчутне перевищення першої протягом 2018-2020 рр. Така динаміка свідчить про незбалансованість дебіторської та кредиторської політики ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод». Далі у табл. 3.11 проведемо розрахунок показників динаміки коефіцієнтів оборотності дебіторської, кредиторської заборгованості та їх співвідношення.

Таблиця 3.11

Динаміка коефіцієнтів оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості та їх співвідношення на ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» у 2018-2020 рр.

Показник	Роки			Відхилення 2019/2018	Відхилення 2020/2019
	2018	2019	2020		
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	5,33	2,10	2,63	-3,23	0,53
Тривалість оборотності дебіторської заборгованості	68	171	137	104	-34
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	26,98	6,33	26,63	-20,65	20,30
Тривалість оборотності кредиторської заборгованості	13	57	14	44	-43
Коефіцієнт співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості	5,06	3,01	10,13	-2,05	7,12

*Розраховано автором за [60; 61]

Слід зауважити, що негативною є динаміка до збільшення тривалості оборотності дебіторської заборгованості у 2019 р. на 103 дні порівняно з 2018, у 2020 цей показник знизився на 34 дні, адже період протягом якого до досліджуваного підприємства надходять кошти від дебіторів зменшується. У 2020 р. на розрахунок з дебіторами потрібно було 137 дні, тоді як двома роками раніше 66 дні.

Тривалість оборотності кредиторської заборгованості збільшилася у 2019 р. на 44 дні, а у 2020 р. зменшилася на 43 дні. Таким чином у 2020 р. даний показник складав 14 днів, що майже відповідає 13 дням у 2018 р.. Кожні 14 днів надходять терміни розрахунку ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» зі своїми кредиторами. Збільшення тривалості оборотності кредиторської заборгованості є свідченням погіршення фінансового стану досліджуваного товариства.

Негативною є перевищення термінів оборотності дебіторської заборгованості над кредиторською, адже, дебіторська заборгованість не повертається на досліджуване товариство до настання термінів розрахунку з кредиторами. Далі у табл. 3.12 проведено розрахунки показників використання оборотних активів товариством.

Таблиця 3.12

Показники використання оборотних активів ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2018-2020 рр.

Показник	Роки			Відхилення 2019/2018	Відхилення 2020/2019
	2018	2019	2020		
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	1,59	1,20	1,17	-0,39	-0,03
Коефіцієнт ефективності використання ресурсів	0,27	0,97	0,38	0,70	-0,60
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	12,67	18,32	11,26	5,65	-7,07
Тривалість оборотності матеріальних запасів	28	20	32	-8,77	12,33
Коефіцієнт відволікання оборотного капіталу в дебіторську заборгованість	0,70	0,84	0,95	0,14	0,11
Операційний цикл	96	191	169	95	-22
Фінансовий цикл	83	134	155	51,40	21,41

*Розраховано автором за [60; 61]

Коефіцієнт оборотності оборотних активів у 2018 р. складає 1,59, у 2019 р. зменшився на 0,39, а у 2020 р. ще зменшився на -0,03. Зменшення значення цього показника є негативною тенденцією у діяльності підприємства. Адже, це свідчить про зменшення суми виручки, яка припадає на одиницю обігових коштів ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод». Це обумовлено перевищенням темпів зростання оборотних активів над чистим доходом від реалізації продукції.

Коефіцієнт ефективності використання ресурсів протягом 2018-2020 рр. має нестійку динаміку, зростає на 0,7 у 2019 р. та зменшується на 0,6 у 2020 р. Також зросла тривалість оборотності матеріальних запасів з 28 дня у 2018 р. до 32 днів на кінець 2020 р. Така ситуація є негативною та свідчить про те, що збільшується період протягом якого запаси зберігають на складі досліджуваного товариства. Це є свідченням менш ефективного управління запасами, протягом тривалого періоду часу кошти ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» заморожені в запасах.

Відповідно операційний цикл на ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод». у 2018 р. складав 96 дні, у 2019 р. збільшився на 95 днів та складав 191 дні, у 2020 р. показник знизився і становив 169 днів. Зростання тривалості операційного циклу є негативним явищем на товаристві та свідчить про погіршення ділової активності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод».

Тривалість фінансового циклу на ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» у 2018 р. становив 83 дні, у 2019 р. – 134 дні, у 2020 р. – 155 днів, тобто помітна динаміка до зростання. Така ситуація свідчить про щорічне зростання періоду під час якого наступають терміни плати за зобов'язаннями підприємствами, а надходження від дебіторів ще не відбулося.

На сам кінець для формування остаточних висновків про стан управління активами ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» у табл. 3.13 наведемо показники ефективності їх використання.

Проведений аналіз вказує на підвищення ефективності використання активів ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» у 2019 р. та погіршення усіх показників у 2020 р. Відповідно можна зробити висновок, що найефективніше активи підприємства використовувалися у 2019 р., найменшу ефективність можна

спостерігати у 2020 р., що вимагає від ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» прийняття негайних управлінських рішень.

Таблиця 3.13

Показники оцінки ефективності використання активів
ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» у 2018-2020 рр.

Показник	Роки			Відхилення 2019/2018	Відхилення 2020/2019
	2018	2019	2020		
Рентабельність активів	14,27	28,33	12,98	14,06	-15,36
Рентабельність оборотних активів	33,32	41,61	26,52	8,28	-15,09
Рентабельність основних засобів	27,08	97,23	37,55	70,15	-59,69

*Розраховано автором за [60; 61]

Отже, фінансові ресурси підприємства мають два джерела формування – власні та позикові. Незважаючи на те, що, з точки зору витрат самофінансування є більш бажаним, підприємства зазвичай користуються позиковими коштами також. ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» не є виключенням і в його пасиві містяться власні та позикові кошти. У таблиці 3.14 відображено динаміку капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за останні три роки.

Таблиця 3.14

Динаміка складу та структури фінансових ресурсів ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2018-2020 роки

Показники	2018 р.		2019 р.		2020 р.		Темпи приросту	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	2019/ 2018	2020/ 2019
Власний капітал	257 375	91,10	325 608	78,04	303 857	91,14	26,51	-6,68
Позиковий капітал	25 138	8,90	91 604	21,96	29545	8,86	264,40	-67,75
Капітал всього	282513	100,00	417212	100,00	333402	100,00	47,68	-20,09

*Розраховано автором за [60; 61]

За даними таблиці можемо стверджувати про загальна вартість капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» не має стабільної динаміки. Так, у 2019 р. вартість капіталу зросла на 134699 тис. грн. або на 47,68%, проте у 2020 р. знизилася на 83810 тис. грн або на 20,09%. У загальному сума загального капіталу

збільшилася у 2020 р. на 50889 тис. грн, у порівнянні з 2018 р. Слід зазначити, що позиковий капітал у структурі капіталу досліджуваного підприємства займає незначне місце і становить від 9 % до 22%, проте, дана тенденція не може свідчити про ефективну діяльність підприємства, адже відмова від позикових коштів сповільнює розвиток підприємства, хоча мінімізує ризик банкрутства. Тому зменшення загальної вартості капіталу на досліджуваному підприємстві відбулося в основному через зменшення позикових коштів.

З наведеної вище інформації можна зробити висновок, що у досліджуваній період ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» майже не залучало позикових коштів та нарощувало частку власного капіталу.

У структурі власний капітал значно перевищує позиковий протягом всього досліджуваного періоду. Фактично тільки у 2019 р. підприємство залучило коштів на суму 91 604 тис. грн, фінансування господарської діяльності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» здійснювалося за рахунком власних джерел фінансування.

Вартість власного капіталу в 2019 р. зросла на 68233 тис. грн. або 26,52 %, у 2020 р. відбулося зниження на 21751 тис. грн або на 6,68% і склало на кінець досліджуваного періоду 303 857 тис. грн. Зміни розміру власного капіталу протягом досліджуваного періоду зумовлене певною закономірністю та тенденціями у динаміці його складових, про що свідчать дані таблиці 3.15.

Дані таблиці свідчать про те, що власний капітал ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» формувався за рахунок чотирьох статей: зареєстрований капітал, додатковий, резервний капітал та нерозподілений прибуток (непокритий збиток).

Зареєстрований капітал ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» протягом трьох аналізованих років залишався сталим та становив 21474 тис. грн., що складає близько 5-8% від загальної вартості капіталу. Підприємство формує фонди додаткового та резервного капіталу, у які входить власний капітал близько по 1% до кожного.

Таблиця 3.15

Джерела формування капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2018-2020 рр.

Пасив	2018 р.		2019 р.		Відхилення (+;-)		Темп зростання, %	2019 р.		2020 р.		Відхилення (+;-)		Темп зростання, %
	Сума тис. грн.	Питома вага, %	Сума тис. грн.	Питома вага, %	Сумі, тис. грн.	Питомій вазі, %		Сума тис. грн.	Питома вага, %	Сума тис. грн.	Питома вага, %	Сумі, тис. грн.	Питомій вазі, %	
1. Власний капітал	257 375	91,10	325 608	78,04	68233	-13,06	26,51	325 608	78,04	303 857	91,14	-21751	13,09	-6,68
1.1. Зареєстрований капітал	21474	7,60	21474	5,15	0	-2,45	0,00	21 474	5,15	21474	6,44	0	1,29	0,00
1.2. Додатковий капітал	3669	1,30	3669	0,88	0	-0,42	0,00	3 669	0,88	3669	1,10	0	0,22	0,00
1.3. Резервний капітал	3221	1,14	3221	0,77	0	-0,37	0,00	3 221	0,77	3221	0,97	0	0,19	0,00
1.4. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	229011	81,06	297244	71,25	-21751	-9,82	-7,32	297 244	71,25	275493	82,63	-21751	11,39	-7,32
2. Довгострокові зобов'язання	344	0,12	1006	0,24	662	0,12	192,44	1 006	0,24	2142	0,64	1136	0,40	112,92
3. Поточні зобов'язання і забезпечення	24794	8,78	90598	21,72	65804	12,94	265,40	90 598	21,72	27403	8,22	-63195	-13,50	-69,75
3.1. Поточна кредиторська заборгованість	16666	5,90	79318	19,01	62652	13,11	375,93	79 318	19,01	14635	4,39	-64683	-14,62	-81,55
3.3. Поточні забезпечення	8080	3,98	11233	2,69	3153	-1,28	39,02	11 233	2,69	12710	3,81	1477	1,12	13,15
4.4. Інші поточні зобов'язання	48	0,02	47	0,01	-1	-0,01	-2,08	47	0,01	58	0,02	11	0,01	23,40
Всього капітал	282 513	100,00	417 212	100,00	134699	0,00	47,68	417 212	100,00	333 402	100,00	-83810	0,00	-20,09

*Розраховано автором за [60; 61]

Це характеризує діяльність підприємства з позитивного боку, адже формування таких фондів забезпечує підприємство від непередбачуваних випадків. Власний капітал ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» в основному формується за рахунок нерозподіленого прибутку, який у структурі загального капіталу становить 71-83%. Нерозподілений прибуток перевищує вартість зареєстрованого капіталу у 2018 р. у 11 разів, у 2019 р. майже у 14 разів, у 2020 р. – у 13 разів. Враховуючи незмінність значення зареєстрованого капіталу в аналізованому періоді, ситуацію можна оцінити позитивно, оскільки такий стан речей свідчить про зростання обсягів нерозподіленого прибутку та упевнену фінансову діяльність підприємства.

Довгострокові зобов'язання досліджуваного підприємства протягом 2018-2020 р. не перевищували 1%. Довгострокові зобов'язання ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» були представлені іншими довгостроковими зобов'язаннями за зобов'язаннями з оренди.

Поточні зобов'язання і забезпечення ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» щорічно зменшувалися шляхом погашення частини з них. У 2019 р. поточні зобов'язання зменшилися на 76293 тис. грн. або 2,79 %, у 2020 р. розмір зменшення склав 459050 тис. грн. або 17,3 %.

Поточні зобов'язання за розрахунками в загальному в аналізованому періоді мали хвилеподібну динаміку, зростаючи у 2019 р. та знижуючись у 2020 р. Хотілося б відразу зазначити, що ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» не користується навіть короткостроковими кредитами банків. Найбільшу частку поточних зобов'язань становить поточна кредиторська заборгованість. У період з 2018 по 2020 роки інші поточні зобов'язання мають незначні зміни, тобто майже не впливають на загальну вартість капіталу підприємства. На рис. 3.7 наведено структуру капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2018-2020 рр.

Відтак, фінансування активів ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» протягом 2018-2020 рр. відбувалося в основному за рахунок власного

капіталу, частка позикового капіталу у загальній структурі капіталу є зовсім незначною.

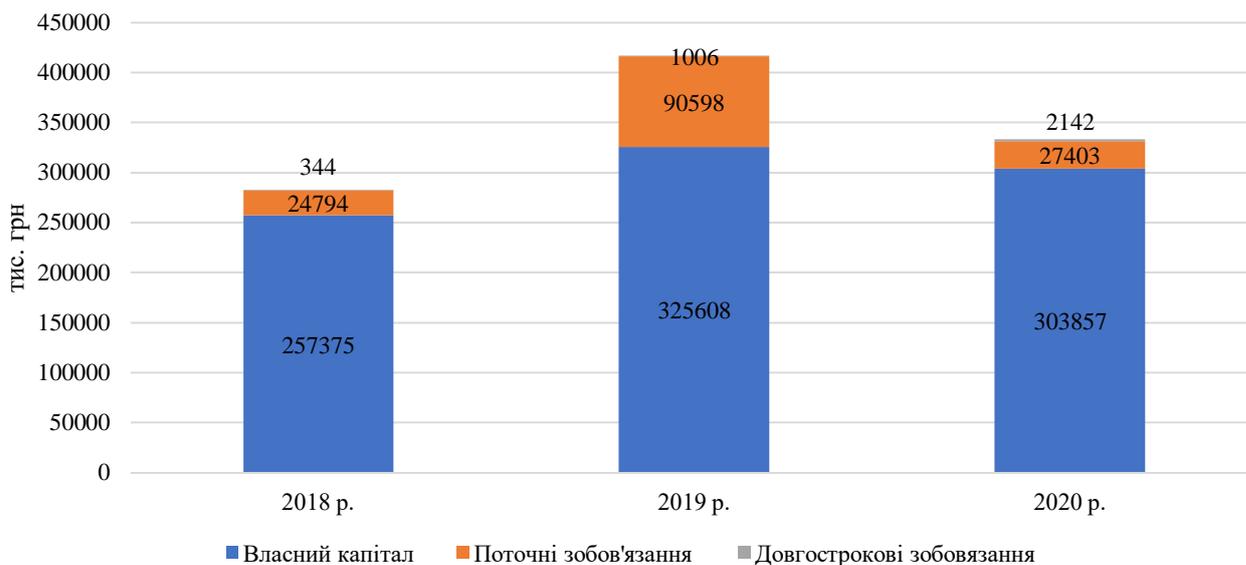


Рис. 3.7. Структура капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2018-2020 рр.

Таким чином, активи ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» формуються переважно за рахунок нерозподіленого прибутку, який у структурі загального капіталу становить 71-83%. Враховуючи незмінність значення зареєстрованого капіталу в аналізованому періоді, ситуацію можна оцінити позитивно, оскільки такий стан речей свідчить про зростання обсягів нерозподіленого прибутку та упевнену фінансову діяльність підприємства. Оборотні активи ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» займали меншу питому вагу в загальних активах досліджуваного товариства тільки у 2018 р. і становили 42,83%. Вартість оборотних активів досліджуваного товариства зростала завдяки збільшенню дебіторської заборгованості, найбільшу питому вагу якої склали заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків, яка протягом досліджуваного періоду становила 89,43%, 97,34%, 96,35% відповідно. Незважаючи на моніторинг дебіторської заборгованості, товариство проводить менш сувору політику кредитного контролю для таких клієнтів, ніж політику кредитного контролю для третіх сторін. Запас грошових коштів, які є найбільш

ліквідними активами, був незначний і становив близько 7 % від розміру всіх активів, що дає підстави стверджувати про помірну політику в управлінні грошовими коштами, адже товариство вільні кошти не тільки вкладає у обороти, а й залишає достатню частку для можливості своєчасного розрахунку за своїми поточним зобов'язаннями. Фінансові ресурси підприємства мають два джерела формування – власні та позикові. Незважаючи на те, що, з точки зору витрат самофінансування є більш бажаним, підприємства зазвичай користуються позиковими коштами також. ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» не є виключенням і в його пасиві містяться власні та позикові кошти. Вартість капіталу для фінансування діяльності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» протягом аналізованого періоду зростала. Фінансування активів підприємства протягом 2018-2020 рр. відбувається в основному за рахунок власного капіталу, частка позикового капіталу у загальній структурі капіталу є зовсім незначною.

3.3. Оцінка ефективності управління капіталом ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» різними методами

З метою оцінки ефективності використання капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» застосуємо декілька різних підходів:

- метод середньозваженої вартості капіталу;
- 5-факторна модель Дюпона;
- метод фінансового левериджу.

Спочатку було проведено аналіз рентабельності капіталу, що є невід'ємною складовою ведення господарсько-виробничої діяльності. Він дозволяє виявити помилки в господарській діяльності, вказати керівництву шлях подальшого розвитку та виявити резерви максимального прибутку.

Рентабельність власного капіталу є показником того, наскільки ефективно використовується власний капітал, тобто скільки прибутку було отримано на кожну гривню позикового капіталу. Також цей показник використовується для

оцінки вартості акцій компанії, оскільки прибутковість власного капіталу дозволяє визначити, на які дивіденди можуть розраховувати акціонери або на скільки збільшиться вартість їх акцій.

Розрахунок коефіцієнта за різні періоди допомагає зрозуміти зміни прибутковості. Очевидно, що більш високі коефіцієнти є кращими, оскільки вони показують відносне збільшення чистого доходу, отриманого при цьому розміру капіталу.

Для початку скористаємося дослідженням у розділі 2 методом середньозваженої вартості капіталу. Обчислення середньозваженої вартості капіталу за методом WACC представлено у табл. 3.16.

Показник прибутку до сплати податків і відсотків було взято із «Звіту про фінансові результати». Величина капіталу відображається у пасиві балансу, вона включає в себе власні і позикові кошти. Ставка податку на прибуток на сьогодні складає 18 відсотків. Середньозважена вартість капіталу є середньою вартістю власного і позикового капіталів, зважена за їх частками у загальній структурі капіталу і розраховувалася за формулою 2.1.

Таблиця 3.16

Розрахунок середньозваженої вартості капіталу за методом WACC для
ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2018-2020 рр.

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Відхилення	
				2019-2018	2020-2019
Обсяг власного капіталу, тис. грн	257375	325608	303857	68233	-21751
Вартість власного капіталу, %	14,76	33,68	13,43	18,92	-20,25
Обсяг позикового капіталу, тис. грн	25138	91604	29545	66466	-62059
Вартість позикового капіталу, %	11,6	11,6	11,6		
Загальний обсяг капіталу, тис. грн.	282513	417212	333402	134699	-83810
Структура капіталу					
Власний капітал, %	91,10	78,04	91,14	-13,06	13,09
Позичений капітал, %	8,90	21,96	8,86	13,06	-13,09
Ставка оподаткування прибутку, %	18	18	18		
WACC	14,29	28,37	13,08	14,08059	-15,29
Прибуток до сплати податків і відсотків	49251	144383	53199	95132	-91184
EVA	6,14	15,91	4,86	9,77	-11,05

*Розраховано автором за [60; 61]

Вартість власного капіталу було розраховано як співвідношення чистого прибутку до суми власного капіталу. Вартість позикового капіталу, відповідає відсотковій ставці за банківським кредитом.

Отримані результати дають змогу стверджувати, що на ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» загальна величина WACC показує, що у 2018 р. 14,29% вартості залученого капіталу обов'язково мають покривати прибуток підприємства. У 2019 р. цей показник зріс до 28,37%, а у 2020 р. знову знизився до 13,08%. Дана динаміка свідчить про нестабільність середньозваженої вартості капіталу: найвищою вона була у 2019 р., найнижчою к 2020 р.

Для більш глибокого дослідження і отримання точніших результатів необхідно використати дані управлінського обліку, оскільки часто фінансова звітність вітчизняних підприємств спотворює реальний стан справ. Для розрахунку показника економічної доданої вартості (EVA) скористаємося наступною формулою (3.1):

$$EVA = EBIT \cdot (1 - T) - WACC \cdot C, \quad (3.1)$$

де *EVA* – економічно додана вартість;

EBIT – прибуток до сплати податків і відсотків;

C – величина капіталу;

T – ставка оподаткування прибутку;

WACC – середньозважена вартість капіталу

Як можемо зробити висновок економічна додану вартість (EVA) для досліджуваного підприємства також немає стабільної тенденції, проте має додатню величину, що свідчить про те, що товариство створює певну вартість, тобто її цінність для акціонерів була найвищою у 2019 р. та найнижчою у 2020 р.

Для того, щоб розкрити причини зміни рентабельності власного капіталу та з'ясувати наявність резервів для подальшого зростання рентабельності було

здійснено розрахунки показників факторної системи за допомогою 5-факторної моделі Дюпона, яка розраховується за формулою (3.2):

$$ROE = TB \cdot IB \cdot RoS \cdot Koa \cdot LR \quad (3.2)$$

де ROE – рентабельність власного капіталу;

TB – коефіцієнт податкового навантаження;

IB – коефіцієнт відсоткового навантаження;

RoS – рентабельність продажів;

Koa – коефіцієнт оборотності активів;

LR – коефіцієнт капіталізації

Дані для побудови факторної моделі представлено у табл. 3.17.

Таблиця 3.17

Вихідні дані для факторного аналізу рентабельності капіталу
ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» 2018-2020 рр.

Показники	Роки			Відхилення	
	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2019/2018	2020/2019
Чистий прибуток	40317	118216	43266	77899	-74950
Прибуток до оподаткування	49251	144383	53199	95132	-91184
Прибуток до оподаткування та виплат, %	0,15	0,30	0,36	0,1530984	0,0562496
Виручка	449 597	502001	389687	52404	-112314
Активи	282513	417212	333402	134699	-83810
Власний капітал	257375	325608	303857	68233	-21751

Отримані дані свідчать про зростання усіх досліджуваних показників у 2019 р., порівняно з попереднім та зменшення усіх показників, окрім прибутку до оподаткування у %, у 2020 р., порівняно з 2019 р.

За допомогою 5-факторної моделі Дюпона і методу абсолютних різниць для факторного аналізу рентабельності власного капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2018-2020 рр результати розрахунків були узагальнені в таблиці 3.18.

Таблиця 3.18

5-факторна модель Дюпона для ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2018-2020 рр.

Показники	Роки			Відхилення	
	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2019/2018	2020/2019
Коефіцієнт податкового навантаження (ТВ)	0,82	0,82	0,30	0,00	-0,52
Коефіцієнт відсоткового навантаження (ІВ)	324520,00	473598,00	399827,00	149078,00	-73771,00
Рентабельність продажів (ROS)	0,0000003	0,0000006	0,0000009	0,0000003	0,0000003
Коефіцієнт оборотності активів (Коа)	1,59	1,20	1,17	-0,39	-0,03
Коефіцієнт капіталізації (LR)	1,10	1,28	1,10	0,18	-0,18
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу (ROE)	0,16	0,35	0,14	0,21	-0,22

У 2019 р. порівняно з 2018р. рентабельність власного капіталу збільшилася на 0,21. Ця ситуація була викликана зростанням усіх досліджуваних показників. У 2020 р. відбулося зниження усіх досліджуваних показників, окрім рентабельності продажів підприємства, що призвело до зниження рентабельності власного капіталу на 0,22. Тож на кінець досліджуваного періоду рентабельність власного капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» склала 1,14, що є найнижчим значенням за увесь досліджуваний період.

Тенденція стабільного зростання норми рентабельності власного капіталу означає підвищення здатності підприємства отримувати прибуток для власників. Однак зменшення власного капіталу призводить до збільшення рентабельності власного капіталу. Високий рівень заборгованості також спричиняє зростання ставки, оскільки це означає, що підприємство використовує як джерело фінансування кредитний капітал замість власного.

За допомогою методу ланцюгових підстановок для виявлення впливу факторів на зміні результативного показника 2019 р. в порівнянні з 2020 р. Суть цього методу полягає у поступовій заміні значень факторів 2019 р. на показники 2020 р. для знаходження скоригованих розрахункових значень узагальнюючого

показника та подальшому зіставленні кожного наступного розрахунку з попереднім (табл. 3.19).

Таблиця 3.19

Факторний аналіз рентабельності власного капіталу методом ланцюгових підстановок (скоригованих показників) ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» у 2020 р.

№	Взаємодіючі факторні показники					Рентабельність власного капіталу (ROE)	Вплив факторів
	ТВ	ІВ	ROS	Коа	LR		
0	0,82	473598,00	0,0000006	1,20	1,28	0,363062	
1	0,30	473598,00	0,0000006	1,20	1,28	0,132878	-0,23
2	0,30	399827,00	0,0000006	1,20	1,28	0,11218	-0,02
3	0,30	399827,00	0,0000009	1,20	1,28	0,171175	0,06
4	0,30	399827,00	0,0000009	1,17	1,28	0,16628	-0,005
5	0,30	399827,00	0,0000009	1,17	1,10	0,14	-0,02

Перевірка розв'язку: $-0,23 + (-0,02) + 0,06 + (-0,005) + (-0,02) = -0,22 = 22\%$.

Як бачимо найбільший негативний вплив на зменшення рентабельності власного капіталу здійснило зменшення коефіцієнта податкового навантаження, єдиний показник, що позитивно впливав на підвищення рентабельності власного капіталу здійснило збільшення рентабельності продажів підприємства.

Далі було проведено розв'язок методом абсолютних відхилень, що дає ті самі результати, що й спосіб ланцюгових підстановок, і його можна розглядати як спрощений варіант останнього з притаманними йому умовами здійснення (таблиця 3.20).

Отже, 5-факторна модель Дюпона допомогла визначити вплив факторів на рентабельність власного капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод». Темп збільшення показника рентабельності власного капіталу у 2019 р. становив 131,8 %, темп зниження досліджуваного показника у 2020 р. склав 60,8%. Як бачимо, темпи зниження є повільнішими, що є безумовно позитивною тенденцією.

Таблиця 3.20

Факторний аналіз рентабельності власного капіталу методом абсолютних відхилень ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» у 2020 р.

№	Взаємодіючі факторні показники					Рентабельність власного капіталу (ROE)	Вплив факторів
	ТВ	ІВ	ROS	Коа	LR		
0	0,82	473598,00	0,00000061	1,20	1,28	0,36	
1	-0,52	473598,00	0,00000061	1,20	1,28		-0,23
2	0,30	-73771,00	0,00000061	1,20	1,28		-0,02
3	0,30	399827,00	0,00000032	1,20	1,28		0,06
4	0,30	399827,00	0,00000093	-0,03	1,28		-0,005
5	0,30	399827,00	0,00000093	1,17	-0,18		-0,02
6	0,30	399827,00	0,00000093	1,17	1,10	0,14	

Перевірка розв'язку: $-0,23 + (-0,02) + 0,06 + (-0,005) + (-0,02) = -0,22 = 22\%$.

За результатами всіх проведених розрахунків можна зробити висновки, що:

- зменшення податкового навантаження на 0,52 призвело до зменшення рентабельності власного капіталу на 0,23;
- зменшення коефіцієнту відсоткового навантаження негативно вплинуло на зменшення рентабельності власного капіталу на 0,02;
- збільшення рентабельності продажів збільшує рентабельність власного капіталу на 0,06;
- зменшення коефіцієнту оборотності активів на 0,05 знизило рентабельність власного капіталу на 0,005;
- зменшення коефіцієнту капіталізації на 0,08 зменшило рентабельність власного капіталу на 0,02 або на 2%.

Оптимальну структуру капіталу, тобто співвідношення між позиковими коштами і власним капіталом, можна визначити, користуючись ефектом фінансового важеля (левериджу). Він дозволяє встановити, яка сума позикових коштів залучена підприємством на одиницю власного капіталу [66].

Фінансовий леверидж вимірює ефект, який полягає у підвищенні рентабельності власного капіталу за допомогою збільшення частки позикового

капіталу в його загальній сумі. Для розрахунку ефекту фінансового левериджу використаємо формулу (3.2) та розрахуємо дані в таблиці 3.21:

$$\text{ЕФЛ} = (1 - C_{\text{пп}}) \cdot (\text{КВР}_a - \text{ВК}_п) \cdot \frac{\text{ПК}}{\text{ВК}}; \quad (3.2)$$

де ЕФЛ – ефект фінансового левериджу, який полягає в зростанні коефіцієнта рентабельності власного капіталу, %;

$C_{\text{пп}}$ – ставка податку на прибуток, виражена десятковим дробом;

КВР_a – коефіцієнт валової рентабельності активів (відношення валового прибутку до середньої вартості активів), %;

$\text{ВК}_п$ – середній розмір відсотків за кредит, які підприємство виплачує за використання позикового капіталу, %;

ПК –сума використовуваного підприємством позикового капіталу;

ВК – середня сума власного капіталу підприємства

З даних табл. 3.21 можна зробити висновок, що рівень коефіцієнта фінансової рентабельності був найвищим у 2018 р. і становив 33,68%, найнижчим у 2020 р. 13,43%. Ефекти фінансового левериджу у 2018 р. показує, що на 1,39% підвищується рентабельність власного капіталу підприємства за рахунок залучення позикового капіталу, у 2019 р. цей показник є найвищим і становить 7,96%, хоча у 2020 р. його значення знову знизилася і склало 1,26%. Враховуючи, що коефіцієнт валової рентабельності активів ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» значно перевищує середній рівень відсотків за кредит, тобто за увесь досліджуваний період $EP(1 - C_{\text{пп}}) - C_{\text{п}} > 0$, що й створює позитивний ефект, досліджуваному підприємству необхідно задуматися про залучення більших обсягів позикових коштів. Нарощення рентабельності власного капіталу може мати місце лише у випадку, коли економічна рентабельність використання всього інвестованого капіталу більша від середнього рівня фінансових витрат, пов'язаних із залученням позикових коштів.

Ефект фінансового левериджу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2018-2020 роки

№ з/п	Показники	Значення показника		
		2018 р.	2019 р.	2020 р.
1.	Сума всіх активів (капіталу), який використовується, в періоді, що розглядається, з неї:	282513	417212	333402
2	Сума власного капіталу	257375	325608	303857
3	Сума позичкового капіталу	25138	91604	29545
4	Сума валового прибутку (без врахування витрат по сплаті відсотків за кредит)	49251	144383	53199
5	Коефіцієнт валової рентабельності активів (без урахування витрат по сплаті відсотків за кредит), %	17,433	34,607	15,956
6	Середній рівень відсотків за кредит, %	0,116	0,116	0,116
7	Сума відсотків за кредит, сплачена за використання позичкового капіталу	2916	10626	3427
8	Сума валового прибутку підприємства з урахуванням витрат по сплаті відсотків за кредит	46335	133757	49772
9	Ставка податку на прибуток, виражена дес. дробом	0,18	0,18	0,18
10	Сума податку на прибуток	8340	24076	8959
11	Сума чистого прибутку, який залишився в розпорядженні підприємства після уплати податку	37995	109681	40813
12	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу або коефіцієнт фінансової рентабельності, %	14,76	33,68	13,43
13	ЕФЛ	1,39	7,96	1,26

Отже, за результатами всіх проведених розрахунків можна зробити висновки, що на ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» загальна величина WACC показує, нестабільність середньозваженої вартості капіталу: найвищою вона була у 2019 р., найнижчою к 2020 р. Економічна додану вартість (EVA) для досліджуваного підприємства також немає стабільної тенденції, проте має додатню величину, що свідчить про те, що товариство створює певну вартість, тобто її цінність для акціонерів була найвищою у 2019 р. та найнижчою у 2020 р. Зменшення таких показників як податкове навантаження, коефіцієнту відсоткового навантаження, коефіцієнту оборотності активів, коефіцієнту капіталізації призвело до зменшення рентабельності власного капіталу. Єдиний показник, який позитивно вплинув на підвищення рентабельності власного капіталу на ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» у 2020 р. була рентабельність

продажів. Рівень коефіцієнта фінансової рентабельності був найвищим у 2018 р. і становив 33,68%, найнижчим у 2020 р. 13,43%. Ефекти фінансового левериджу показав, що підвищується рентабельність власного капіталу підприємства за рахунок залучення позикового капіталу було найвищим у 2019 р. Враховуючи, що коефіцієнт валової рентабельності активів ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» значно перевищує середній рівень відсотків за кредит, досліджуваному підприємству необхідно задуматися про залучення більших обсягів позикових коштів.

У третьому розділі кваліфікаційної роботи було надано оцінку основним фінансово-економічним показникам ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод», проведено аналіз структури капіталу досліджуваного підприємства та здійснено моніторинг ефективності управління капіталом ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» різними методами. На підставі отриманих результатів, може зробити наступні висновки.

Одним із важливих аспектів конкурентних переваг ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» є унікальність та якість продукції, забезпечення інноваційними технологіями виробництва. Обсяги доходу та витрат досліджуваного підприємства не мають стійкої динаміки, що свідчить про невпевнену діяльність підприємства та його значну залежність від зовнішніх факторів. Більшість показників, що характеризують фінансовий стан ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» знаходяться в нормативних межах та мають тенденцію до покращення.

Активи ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» формуються переважно за рахунок нерозподіленого прибутку. Оборотні активи ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» займали меншу питому вагу в загальних активах досліджуваного товариства тільки у 2018 р. Вартість оборотних активів досліджуваного товариства зростала завдяки збільшенню дебіторської заборгованості. Незважаючи на моніторинг дебіторської заборгованості, товариство проводить менш сувору політику кредитного контролю для таких

клієнтів, ніж політику кредитного контролю для третіх сторін. Фінансові ресурси підприємства мають два джерела формування – власні та позикові. Вартість капіталу для фінансування діяльності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» протягом аналізованого періоду зростала. Фінансування активів підприємства протягом 2018-2020 рр. відбувається в основному за рахунок власного капіталу, частка позикового капіталу у загальній структурі капіталу є зовсім незначною.

На ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» загальна величина WACC показує, нестабільність середньозваженої вартості капіталу: найвищою вона була у 2019 р., найнижчою к 2020 р. Економічна додану вартість для досліджуваного підприємства також немає стабільної тенденції, проте має додатню величину, що свідчить про те, що товариство створює певну вартість, тобто її цінність для акціонерів була найвищою у 2019 р. та найнижчою у 2020 р. Рівень коефіцієнта фінансової рентабельності був найвищим у 2018 р., найнижчим у 2020 р. Враховуючи, що коефіцієнт валової рентабельності активів ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» значно перевищує середній рівень відсотків за кредит, досліджуваному підприємству необхідно задуматися про залучення більших обсягів позикових коштів.

У наступному розділі роботи доречно визначити напрями удосконалення політики формування капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» з метою підвищення ефективності управління капіталом на досліджуваному підприємстві та створенні оптимальної структури.

РОЗДІЛ 4

ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «МИРГОРОДСЬКИЙ ЗАВОД МІНЕРАЛЬНИХ ВОД»

4.1. Удосконалення політики формування капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»

З метою підвищення ефективності управління капіталом на ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» розглянемо декілька шляхів оптимізації структури капіталу:

- за критерієм максимізації рівня фінансової рентабельності [65];
- за критерієм мінімізації її вартості [68];
- за критерієм мінімізації рівня фінансових ризиків [74].

Спочатку розглянемо оптимізацію структури капіталу досліджуваного підприємства за рахунок максимізації рівня фінансової рентабельності. Враховуючи, що у 2020 р. сума власного капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» дорівнювала 303857 тис. грн, що на 91% забезпечувало підприємство власним капіталом. Припустимо, що досліджуване підприємство вирішило значно розширити свою діяльність, що потребує збільшення обсягів сукупного капіталу. Збільшувати сукупний капітал ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» планує за рахунок короткострокового банківського кредиту. З метою визначення саме максимально можливого значення фінансової рентабельності активів підприємства, розглянемо різні суми позикового капіталу: від 75000 тис. грн до суми кредиту, яка перевищує суму власного капіталу (350000 тис. грн). За допомогою розрахунків, представлених у табл. 4.1 визначимо оптимальну структуру капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» при якій отримаємо максимально можливе значення рентабельності власного капіталу.

Розрахунок фінансової рентабельності активів ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за різних значень коефіцієнта фінансового левериджу

№	Показники	Варіанти розрахунку					
		I	II	III	IV	V	VI
		(100%-0%)	(80 % - 20%)	(60%-40%)	(50% - 50%)	(40%-60%)	(20%-80%)
1	Сума власного капіталу, тис. грн.	303857	303857	303857	303857	303857	303857
2	Можлива сума запозиченого капіталу, тис. грн	0	75964,25	202571,3	303857	455785,5	1215428
3	Загальна сума капіталу, тис. грн	303857	379821,3	506428,3	607714	759642,5	1519285
4	Коефіцієнт фінансового левериджу	0,00	0,25	0,67	1,00	1,50	4,00
5	Валова рентабельність активів, %	12,98	12,98	12,98	12,98	12,98	12,98
6	Ставка відсотка за кредит без врахування ризику, %	21,6	21,6	21,6	21,6	21,6	21,6
7	Премія за ризик, %	0,25	0,50	1,00	1,50	2,00	2,5
8	Ставка відсотка за кредит з урахуванням ризику, %	21,85	22,1	22,6	23,1	23,6	24,1
9	Сума валового прибутку без врахування відсотків за кредит, тис. грн. (р.3*р.5/100)	39440,64	49300,80	65734,40	78881,28	98601,60	197203,19
10	Сума сплачених відсотків за кредит, тис. грн. (р.2*р.6/100)	0,00	16788,10	45781,12	70190,97	107565,38	292918,15
11	Сума валового прибутку з урахуванням сплати відсотків за кредит, тис. грн. (р.9 - р. 10)	39440,64	32512,70	19953,28	8690,31	-8963,78	-95714,96
12	Ставка податку на прибуток, %	18	18	18	18	18	18
13	Сума податку на прибуток, тис. грн	7099,31	5852,29	3591,59	1564,26	-1613,48	-17228,69
14	Сума чистого прибутку, що залишається у розпорядженні підприємства, тис. грн (р.11 - р.13)	32341,32	26660,41	16361,69	7126,05	-7350,30	-78486,26
15	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу, % (р.14*100/р.1)	10,64	8,77	5,38	2,35	-2,42	-25,83
16	Фінансовий леверидж	1,00	1,52	3,29	9,08	-11,00	-2,06

Відповідно отриманим даним можемо зробити висновок, що найбільшого значення рентабельність власного капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» набуває 8,77%, коли значення коефіцієнта фінансового левериджу дорівнює 0,25. Тобто, враховуючи наявну суму власного капіталу, найбільш оптимальною структурою сукупного капіталу досліджуваного підприємства за критерієм рентабельності власного капіталу буде структура при якій 80% власного капіталу та 20% позикового.

Розглядаючи оптимальну структуру капіталу відносно критерія фінансового левериджу, то можемо помітити, що оптимальною структурою капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» можна вважати структуру 50% власного та 50% позикового капіталу, при якому фінансовий леверидж досліджуваного підприємства набуває максимального значення 9,08, тобто зі зростанням фінансових результатів від операційної діяльності у 1%, відбуватиметься зростання величини чистого прибутку на 9,08%. Наведені розрахунки вказують також на те, що у перших чотирьох запропонованих варіантах значення фінансового левериджу має додатній показник, що свідчить про можливість його використання у інших співвідношеннях власного та позикового капіталу, при якому підприємство буде отримувати прибуток та матиме достатній рівень рентабельності власного капіталу. Використання 5 та 6 варіантів структури капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» призведе до збиткової діяльності досліджуваного підприємства, від'ємного фінансового левериджу та рентабельності власного капіталу.

Розглядаючи оптимальність структури капіталу за критерієм сума чистого прибутку, що залишається у розпорядженні підприємства, то для ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» такою буде структура при якій підприємство сформує 80% власного капіталу та 20% - позикового. Рівень чистого прибутку становитиме 26660 тис. грн., що на 16606 тис. грн. менше, ніж у 2020 р. Тобто, структура капіталу досліджуваного підприємства у 2020 р. була оптимальнішою за визначеною нами у табл. 4.1.

Наступним розглянемо метод оптимізації структури капіталу за критерієм мінімізації її вартості. Цей метод заснований на попередній оцінці вартості позикового та власного капіталу з урахуванням різних умов залучення, а також зі здійсненням багатоваріантних розрахунків середньозваженої вартості капіталу. Для розрахунків використаємо кредитні кошти, які планується залучити у різних відношеннях до сукупної суми капіталу (табл. 4.2)

Таблиця 4.2

Розрахунок середньозваженої вартості капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»

№	Показники	Варіанти розрахунку					
		I	II	III	IV	V	VI
		(100%-0%)	(80 % - 20%)	(60%-40%)	(50% - 50%)	(40%-60%)	(20%- 80%)
1	Загальна потреба в капіталі	303857	379821,3	506428,3	607714	759642,5	1519285
2	Власний капітал, тис. грн	303857	303857	303857	303857	303857	303857
3	Позиковий капітал, тис. грн	0	75964,25	202571,3	303857	455785,5	1215428
4	Рівень передбачених дивідендних витрат	0,0001	0,0001	0,0001	0,0001	0,0001	0,0001
5	Ставка відсотка за кредит без врахування ризику, %	21,6	21,6	21,6	21,6	21,6	21,6
6.	Премія за ризик, %	0,25	0,50	1,00	1,50	2,00	2,5
7	Рівень ставки відсотка за кредит з урах. премії за ризику, тис. грн	21,85	22,10	22,60	23,10	23,60	24,10
8	Ставка податку на прибуток, %	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18
9	Податковий коректор, 1 - р.8	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82
10	Рівень ставки за кредит з урах. податкового коректора, р.7*р.9	17,92	18,12	18,53	18,94	19,35	19,76
11	Вартість власної частини капіталу, тис. грн., р.2*р.4/100	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30
12	Вартість позикової частини капіталу, тис. грн., р.3*р.10/100	0,00	13766,24	37540,52	57556,59	88203,61	240192,88
13	Середньозважена вартість капіталу, тис. грн., р.11*р.2 + р.12*р.3/100	92329	10458345	76047254	174890660	402020188	2919372457

Дані табл. 4.2 дають змогу зробити висновок, що мінімальна середньозважена вартість капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» склала 92329 тис. грн і досягається у випадку використання тільки власного капіталу. При залученні 20% позикового капіталу мінімальна середньозважена вартість підприємства зростає до 10458345 тис. грн.

Середньозважена вартість капіталу показує середню прибутковість, яку вимагають власники та кредитори під час інвестування в підприємство. Це залежить від структури капіталу, а також від вартості залучення капіталу від власників і кредиторів. Проте, такі розрахунки носять досить умовний характер, оскільки базуються на даних, наявних лише в офіційних звітах, які лише певною мірою можуть характеризувати фінансовий стан підприємства. Тобто аналіз не дозволяє повною мірою оцінити доцільність та ефективність інвестування в досліджуване підприємство.

Останній використаємо метод оптимізації структури капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за критерієм мінімізації рівня фінансових ризиків. Цей метод передбачає процес диференційованого відбору різних джерел фінансування відповідно до складових активів підприємства.

В економічній літературі є три підходи до фінансування створених підприємством груп активів (табл. 4.3).

Таблиця 4.3

Підходи до фінансування активів підприємства

№	Склад активів підприємства	Консервативний підхід	Компромісний підхід	Агресивний підхід
1	Змінна частина оборотних активів	50% – ВК 50% – КПК	100% – КПК	100% – КПК
2	Постійна частина оборотних активів	100% – ВК	75% – ВК 25% – ДПК	50% – ВК 50% – ДПК
3	Необоротні активи	90% – ВК 10% – ДПК	80% – ВК 20% – ДПК	60% – ВК 40% – ДПК

У табл. 4.3 використано наступні скорочення:

ВК – власний капітал;

КПК – короткостроковий позиковий капітал;

ДПК – довгостроковий позиковий капітал.

Залежно від позиції та поглядів керівників та засновників підприємства обирається один із варіантів фінансування активів підприємства. Використання цього методу дає можливість врахувати особливості діяльності кожного окремого підприємства з урахуванням позицій менеджменту компанії та її засновників.

Метою консервативного підходу є забезпечення нормального ходу операцій, а також створення резервних фондів на випадок непередбачених ситуацій для забезпечення потреб підприємства матеріалами та сировиною. Такий підхід гарантує мінімізацію фінансових та операційних ризиків, але має і свої недоліки, а саме негативний вплив на ефективність використання оборотних активів.

Метою компромісного (помірного) підходу до фінансування групи активів є повне задоволення поточних потреб у всіх видах оборотних активів, а також створення страхових резервів на випадок перебоїв і непередбачених ситуацій під час операційної діяльності підприємства.

Що ж до останнього підходу – агресивного, то його метою є мінімізація всіх видів страхових резервів, а також забезпечення високого рівня ефективності використання фінансових ресурсів підприємства для забезпечення його безперебійної роботи.

Знайдемо ліміти позикового капіталу для ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» залежно від обраної керівниками та засновниками стратегії фінансування підприємства (табл. 4.4)

Таблиця 4.4

Ліміти позикового капіталу для ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» з використанням трьох підходів до фінансування

№	Підхід	Формула розрахунку межі	Розрахована межа
1	Консервативний підхід	$ПК_{кор} = X_1 = 0,167 \cdot (BK + ПК)$ $ПК_{довг} = X_2 = 0,067 \cdot (BK + ПК)$	$ПК_{кор} = 0,167 \cdot 379821 = 63430$ $ПК_{довг} = 0,067 \cdot 379821 = 25448$
2	Компромісний підхід	$ПК_{кор} = X_1 = 0,33 \cdot (BK + ПК)$ $ПК_{довг} = X_2 = 0,167 \cdot (BK + ПК)$	$ПК_{кор} = 0,33 \cdot 379821 = 125341$ $ПК_{довг} = 0,167 \cdot 379821 = 63430$
3	Агресивний підхід	$ПК_{кор} = X_1 = 0,33 \cdot (BK + ПК)$ $ПК_{довг} = X_2 = 0,3 \cdot (BK + ПК)$	$ПК_{кор} = 0,33 \cdot 379821 = 125341$ $ПК_{довг} = 0,3 \cdot 379821 = 113946$

У табл. 4.4 використано наступні скорочення: ВК – власний капітал; ПК – короткостроковий позиковий капітал, які були отримані та визначені в табл. 4.2, тобто $ВК + ПК = 303857 + 75964 = 379821$ тис. грн. Елементи капіталу, розраховані в таблиці 4.4, вказують на оптимальні з точки зору інвесторів значення розміру довгострокового, короткострокового та власного капіталу, але при обов'язковому урахуванні деяких фактичних значень. Відповідно до політики діяльності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» оптимальною структурою за даним підходом є використання 50% – власного та 50% довгострокового позикового капіталу.

Проте розглянуті підходи дають змогу оптимізувати структуру капіталу лише відповідно до її певного критерію оптимальності. Тому результати розрахунків досить різняться один від одного. А саме:

- оптимальною структурою капіталу за критерієм рентабельності власного капіталу буде структура при якій 80% власного капіталу та 20% позикового. Саме при такому поєднанні часток капіталу рентабельність власних коштів ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» досягає максимального значення 8,77%;

- оптимальною структурою капіталу за критерієм фінансового левериджу буде структура: 50% власного та 50% позикового капіталу, при якому фінансовий леверидж досліджуваного підприємства набуває максимального значення 9,08, тобто зі зростанням фінансових результатів від операційної діяльності у 1%, відбуватиметься зростання величини чистого прибутку на 9,08%.

- оптимальна структури капіталу за критерієм чистого прибутку, що залишається у розпорядженні підприємства, буде структура при якій підприємство сформує 80% власного капіталу та 20% - позикового;

- оптимальна структура за показником середньозваженої ціни капіталу при якій основним показником є мінімальна вартість капіталу, найбільш ефективним буде при варіанті 80% власного та 20% позикового.

У зв'язку з цим вважаємо за доцільне використовувати комбінований підхід, суть якого полягає в усередненні значень, отриманих на основі основних оптимізаційних моделей (4.1):

$$dPK_{\text{опт}} = \frac{dPK_{\text{рвк}} + dPK_{\text{фл}} + dPK_{\text{чп}} + dPK_{\text{сцк}}}{4}; \quad (4.1)$$

де $dPK_{\text{опт}}$ – оптимальне частка позикового капіталу, отримана на основі розрахунків трьох моделей;

$dPK_{\text{рвк}}$ – частка позикового капіталу, отримана за критерієм коефіцієнта рентабельності власного капіталу;

$dPK_{\text{фл}}$ – частка позикового капіталу, отримана за критерієм фінансового левериджу;

$dPK_{\text{чп}}$ – частка позикового капіталу, отримана за критерієм чистого прибутку, що залишається у діяльності підприємства;

$dPK_{\text{сцк}}$ – частка позикового капіталу, отримана за критерієм середньозважена ціна капіталу.

Використовуючи результати розрахунків оптимальної структури капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за різними критеріями оптимізації, отримуємо середнє оптимальне значення частки позикового капіталу підприємства в загальній сумі капіталу, яке становить близько 35%. Тобто, для отримання оптимальної структури сукупного капіталу максимальна питома вага позикового капіталу не має перевищувати 35%.

Таким чином, розглянута методологія дає змогу враховувати різноманітні критерії оптимізації структури капіталу та приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо фінансової політики підприємства. Проте, приймаючи рішення щодо оптимальної та ефективної структури капіталу необхідно розглядати різні варіанти та приймати рішення з огляду на пріоритетні показники оцінювання.

4.2. Підвищення ефективності управління капіталом ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»

Значення капіталу в економічному розвитку досліджуваного підприємства та забезпеченні інтересів власників є основним об'єктом фінансового управління, а забезпечення його ефективного використання є одним із найважливіших завдань фінансового менеджменту ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод». Досліджуване підприємство прагне ефективно управляти капіталом і його структурою, тобто досягати такого співвідношення внутрішніх і зовнішніх джерел коштів, яке б найбільш позитивно впливало на реалізацію його стратегічної мети.

На основі проведеного дослідження було визначено, що оптимізувати структуру капіталу можна з різних видів джерел, проте у вітчизняних реаліях найпоширенішим шляхом залучення сторонніх коштів є банківське кредитування. Враховуючи те, що у розвинених країнах світу вартість власного капіталу підприємств вища за вартість позикового капіталу, тому іноземним компаніям досить вигідно використовувати таке джерело фінансування як банківський кредит. В Україні відсоткові ставки за кредитом є досить високі, що часто перевищують власну вартість власного капіталу підприємства у вигляді доходу від дивідендів, тому використання зазначеного джерела наповнення підприємства капіталом є економічно невигідно. Проте, не дивлячись на це, банківський кредит користується популярністю серед вітчизняних підприємств, враховуючи високу частку концентрації на ринку капіталу банківських установ, відкритістю банків, гнучкістю підходів до клієнтів, легкістю та швидкістю отримання позикових коштів. Проте, зростаючі темпи отримання кредитів українськими підприємства не призводить до зростання виробництва та зміцнення фінансового стану як підприємства так і економіки в цілому. Для підвищення ефективності банківського кредитування економіки країни пропонуємо звернути увагу на основні проблеми, притаманні сучасному кредитному ринку, з метою їх подолання (рис. 4.1).

Перешкодою для розвитку кредитних відносин є:

- високий рівень інфляції в країні
- недовіра до банківського сектору та низький рівень кредитної культури

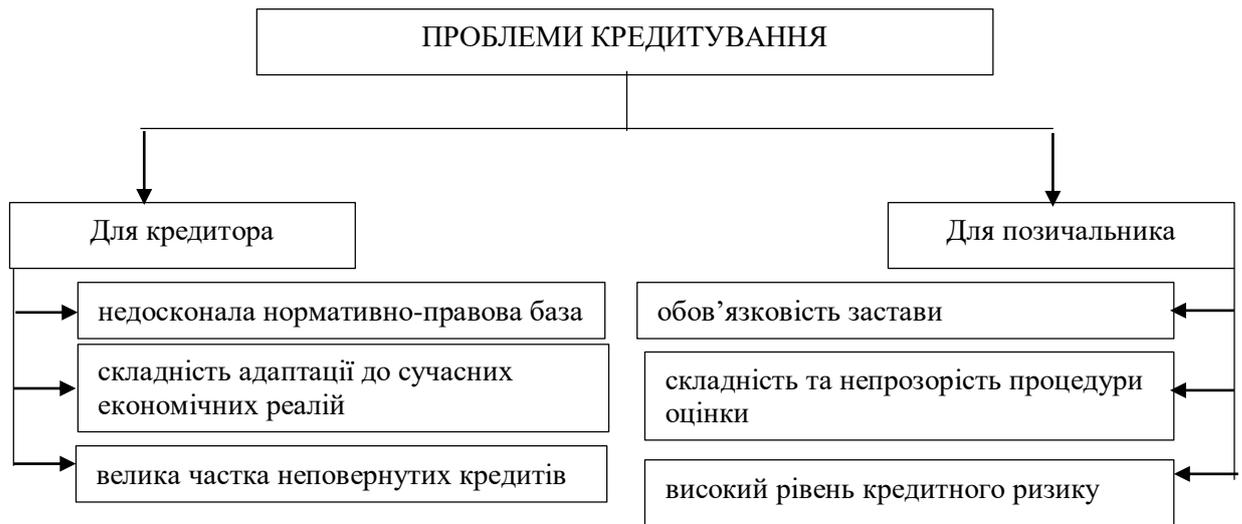


Рис. 4.1. Проблеми кредитування вітчизняних підприємств

Отже, проблема кредитування підприємств загострюється не лише фінансово-економічною кризою в країні, а й супутньою їй банківською кризою, яка спричинена зростанням кредитних ресурсів. Для банківських установ кредитування підприємств у сучасних економічних умовах ускладнене наявністю високого рівня фінансового ризику та збільшенням портфеля непогашеної заборгованості, що, у свою чергу, породжує низьку зацікавленість банківських установ у кредитуванні бізнесу.

Основною перешкодою підприємствам для залучення додаткових коштів є обмежена пропозиція кредитів, їх висока вартість та нерозвиненість банківського ринку. Як наслідок, виникає розрив між бажанням підприємств отримати додатковий кредит і спроможністю банківських установ задовольнити цей попит.

Існуючі традиційні підходи до управління капіталом не підходять для ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» і потребує фінансового інжинірингу. Нами запропоновано як традиційні інструменти управління капіталом для досліджуваного підприємства, так і новітні прогресивні (рис. 4.2).

Хотілося б наголосити, що використання сучасних інструментів управління капіталом на ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» дозволить вирішити проблему оптимізації структури капіталу з метою підвищення ефективності

фінансово-господарської діяльності. Побудова ефективної системи управління капіталом досліджуваного підприємства неможлива без впровадження нових інструментів, які можуть стати генератором подальшої успішної діяльності та розвитку.



Рис. 4.2. Інструменти управління капіталом і його структурою ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»

Основним завданням фінансового інжинірингу є досягнення фінансової взаємодії – економії за рахунок диференціації та варіативності джерел фінансування підприємства. Такий підхід допоможе знизити рівень фінансового ризику, забезпечить появу додаткових джерел фінансування, підвищення надійності та кредитоспроможності підприємства.

Для ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» ми пропонуємо зосередити увагу на реалізації ресурсних переваг, використанні власного

фінансового потенціалу, якого у досліджуваного підприємства достатньо, та нейтралізації фінансових загроз та ризиків. Ресурсні переваги ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» можна реалізувати не лише шляхом стандартного фінансування у вигляді випуску акцій, випуску облігацій, кредитування, бюджетних асигнувань, використання прибутку, а й шляхом залучення єврооблігацій, синдикуваного кредитування, публічного та приватного розміщення акцій на міжнародному ринку капіталу.

Оптимізація структури капіталу для ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» є однією з найбільш важливих і складних завдань, які необхідно вирішувати в процесі управління фінансами підприємства. Оптимальною структурою капіталу є співвідношення власного та позикового капіталу, що забезпечує найбільш ефективну пропорційність між коефіцієнтом фінансової рентабельності та коефіцієнтом фінансової стійкості підприємства, тобто максимізує його ринкову вартість. Саме тому виникає потреба у виборі адекватного та відповідного методу визначення оптимальної структури капіталу.

Для роботи досліджуваного підприємства пропонуємо скористатися наступними методами:

- прогнозування частки позикового капіталу у структурі капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» на 2021 р. за допомогою побудови лінії тренду;

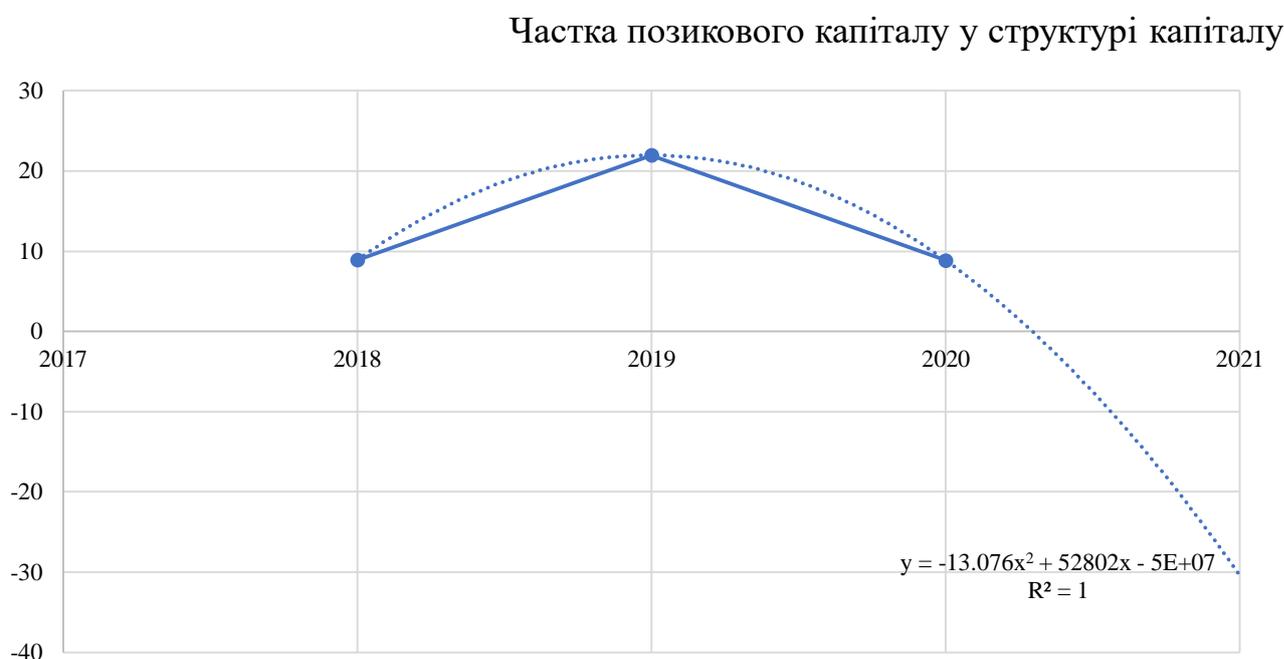
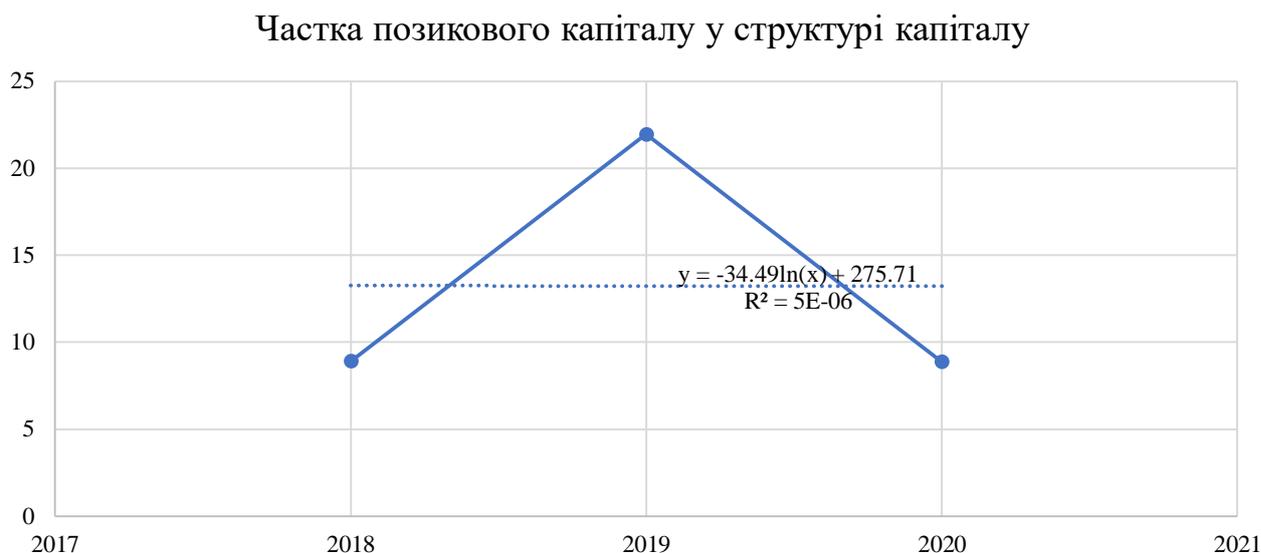
- впровадження автоматизованого програмного продукту оптимізації структури капіталу шляхом структурно-функціонального моделювання бізнес-процесу управління структурою капіталу.

Для наглядної ілюстрації тенденцій змін частки позикового капіталу у структурі капіталу в 2018-2020 рр. застосуємо лінію тренду. Побудову лінії тренду було виконано в електронних таблицях MS Excel.

Лінія тренду в Excel – це графік апроксимуючої функції. Він потрібен для створення прогнозів на основі статистичних даних. З цією метою необхідно продовжити лінію і визначити її значення.

Вихідними даними для побудови графіків було взято ряд даних, що відображають частку позикового капіталу у загальній структурі капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» у 2018-2020 рр.

Побудуємо в Excel лінію тренду трьох типів: логарифмічну (рис. 4.3), поліноміальну (рис. 4.4) та степеневу (рис. 4.5). Далі вибираємо варіант лінії для визначення прогнозу (якщо $R^2=1$, то помилка апроксимації дорівнює нулю).



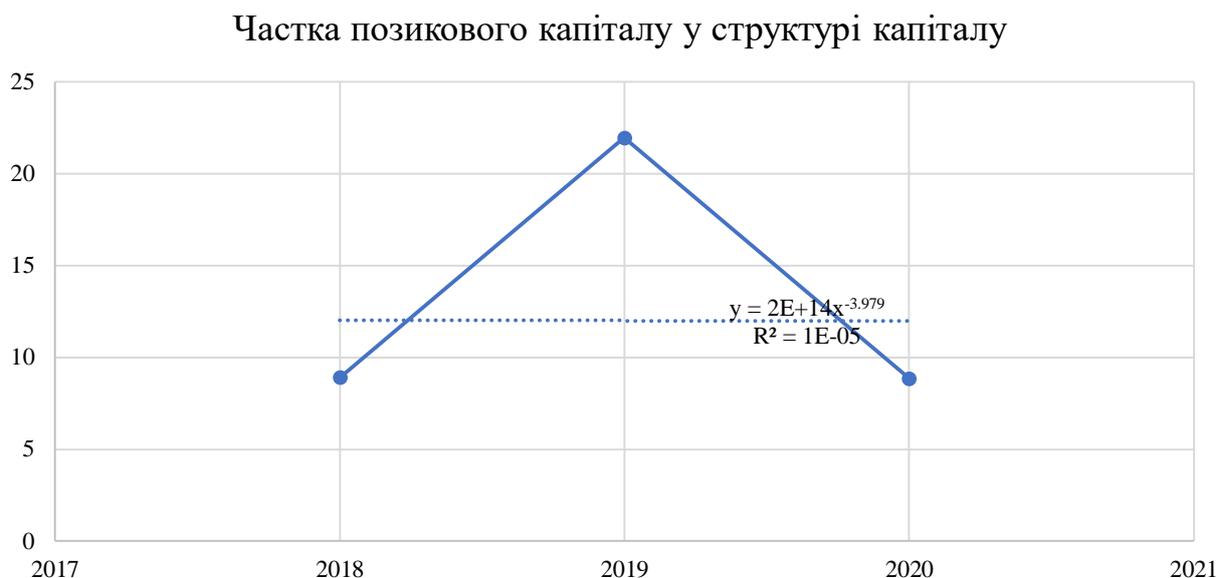


Рис. 4.5. Степеневий тип лінії тренду

Відповідно до усіх ліній тренду спостерігається зниження частки позикового капіталу у загальній структурі капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод». Зупинимо наш вибір на поліноміальній лінії, так як $R^2=1$. Вона найбільш наближена до графіка вихідних даних і прогноз буде найбільш точним. Продовжуємо лінію тренду вперед на 1 період і маємо додаткову точку на графіку – прогноз. Прогноз на 2021 рік показує, що частка позикового капіталу значно знижується, що призведе до її відсутності у загальній структурі капіталу досліджуваного підприємства.

Для впровадження автоматизованого програмного продукту оптимізації структури капіталу шляхом структурно-функціонального моделювання бізнес-процесу управління структурою капіталу пропонуємо використовувати методики та стандарти, які існують на ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» та можуть описати діяльність підприємства у вигляді бізнес-процесів. Найпоширенішим та найпростішим у використанні та економічно ефективним програмним інструментом є методологія SADT (Structured analysis and design technique). Особливістю SADT є те, що він дозволяє представити алгоритм удосконалення у вигляді діаграми, наочно відобразити послідовність етапів модельованого процесу (рис. 4.6)

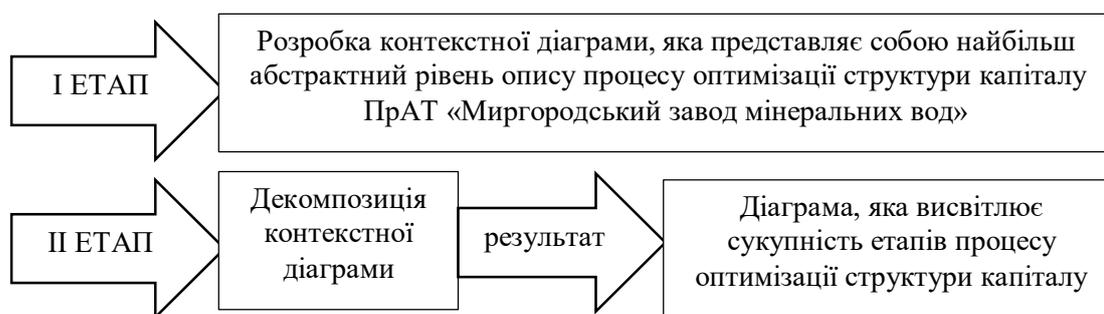


Рис. 4.6. Процес моделювання оптимізації структури капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за методологією SADT

Рекомендуємо розкласти контекстну діаграму на чотири функціональні блоки, в рамках яких реалізуються такі процеси:

- вибір критерію оптимізації структури капіталу;
- визначення оптимальної структури капіталу підприємства;
- визначення прогнозованої оптимальної структури капіталу підприємства;
- розробка рекомендацій та пропозицій щодо формування оптимальної структури капіталу в умовах ринкової невизначеності.

Зміст першого функціонального блоку полягає в тому, що на основі принципів фінансової стратегії досліджуваного підприємства з великого набору існуючих критеріїв оптимізації структури капіталу необхідно вибрати відповідний критерій оптимізації, за яким буде розраховано оптимальну структуру капіталу підприємства.

На основі отриманих результатів у другому функціональному блоці здійснюється визначення оптимальної структури капіталу за обраним критерієм на основі фінансової звітності досліджуваного підприємства в ретроспективі. Результатом цього блоку є розрахунок, що характеризує оптимальне співвідношення власного та позикового капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» в аналізованому періоді.

Третій функціональний блок відображає процес визначення прогнозованої оптимальної структури капіталу. Реалізується за допомогою методу прогнозування на основі часових рядів.

Четвертий блок складається з розробки рекомендацій щодо формування оптимальної структури капіталу в плановому періоді. Вхідною інформацією для цього блоку є розрахунки, отримані в попередньому блоці, результатом – загальні висновки та пропозиції.

При необхідності можна здійснити більш детальний розгляд процесів визначення оптимальної структури капіталу в ретроспективі та інших процесів, представлених на схемі, які відображаються при декомпозиції відповідних функціональних блоків. Реалізація запропонованої структурно-функціональної моделі дозволяє підвищити якість управлінських рішень щодо оптимізації структури капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» на основі виявлення логічних взаємозв'язків між бізнес-процесами.

Методологія IDEF0 здатна впорядкувати взаємозв'язок між компонентами капіталу, звернути увагу на джерела його залучення, спланувати систему оптимального розподілу капіталу, визначити обсяги його використання, а також вирішити проблему відтворення кожного компонента капіталу. Запропонована модель ефективного управління та визначення оптимальної структури капіталу дозволить керівництву досліджуваного товариства здійснювати постійний моніторинг впливу структури капіталу підприємства на зміни його фінансово-економічного стану.

Усі вищезазначені положення пропонується реалізувати за допомогою програмного продукту Computer Associates – BPWin, який автоматизує завдання моделі управління та розробки, забезпечуючи семантичну точність, необхідну для забезпечення точності та послідовності результатів. Діаграми IDEF0 зображують бізнес-процеси один з одним, обмін інформацією та матеріальними потоками за допомогою людських і виробничих ресурсів, які витрачаються на кожний процес [13].

Контекстна діаграма визначення оптимальної структури капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» проілюстрована на рис. 4.7.



Рис. 4.7. Контекстна IDEF0-діаграма забезпечення ефективності управління структурою капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»

Важливим елементом цієї методології є декомпозиція – поділ складного процесу на компоненти та функції. Це, у свою чергу, дозволить визначити напрямок отримання та передачі інформації, визначити функціональні підрозділи управління структурою капіталу з відповідними входами та виходами. У рамках декомпозиції контекстної діаграми виділяють чотири блоки (рис. 4.8):

Враховуючи те, що ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» налаштоване на активне економічне зростання, пропонуємо розробити та реалізувати стратегію оптимізації структури капіталу у три основні етапи, реалізація яких підвищить ефективність діяльності досліджуваного підприємства.

Першим етапом удосконалення структури капіталу є діагностика ситуації та розробка рішень. Цей етап заснований на визначенні цілей оптимізації, їх

узгодженні зі стратегією підприємства. Проводиться попередня діагностика (перевірка бухгалтерського та фінансового обліку, бази договорів та первинної документації) та формування певних гіпотез щодо майбутньої структури капіталу.



Рис. 4.8. Декомпозиція контекстної IDEF0-діаграми забезпечення ефективності управління структурою капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»

Другий етап – етап змін, який супроводжується більш детальною діагностикою, впровадженням запропонованої структури та, при необхідності, розробкою нових схем і методів оптимізації структури капіталу.

Третій етап, адаптивний, який передбачає збереження та коригування впровадженої структури капіталу, моніторинг основних показників підприємства та аналіз змін, виявлення позитивних і негативних факторів. Що породило ці зміни.

Таким чином, запропонована система ефективного управління структурою капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» дозволить реалізувати на практиці постійний процес моніторингу структури капіталу, її постійного коригування та оптимізації. Це дасть можливість підприємству підвищити собівартість, мінімізувати ризики, зміцнити ринкові позиції, посилити конкурентні переваги тощо [25].

Для підтримки задовільного рівня управління в системі управління підприємством необхідно розробити та забезпечити впровадження системи аналізу та оцінки фінансового стану, яка повинна бути адаптована до особливостей господарювання ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» на ринку; формування завдань фінансової стратегії та фінансової політики; гнучкість фінансового менталітету власників і керівників підприємства. Відповідно, важливим напрямком покращення фінансового стану досліджуваного підприємства є прогнозування та моніторинг, оскільки для раціонального управління та отримання позитивних показників економічної та фінансової діяльності підприємства необхідно постійно використовувати дані про його стан та відображати тенденції змін.

У четвертому розділі кваліфікаційної роботи формуються стратегічні орієнтири формування ефективної системи управління структурою капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» на основі виявлення та систематизації зовнішніх і внутрішніх факторів впливу на структуру капіталу, що забезпечує матрицю перехресного аналізу. Такий підхід дозволив виявити ключові проблеми, розробити рекомендації та обґрунтувати превентивні заходи щодо попередження цих проблем і на основі цих заходів побудувати поетапний сценарій, який покращить фінансово-економічний стан досліджуваного підприємства.

Розглянута методологія дає змогу враховувати різноманітні критерії оптимізації структури капіталу та приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо фінансової політики підприємства. Проте, приймаючи рішення щодо оптимальної та ефективної структури капіталу необхідно розглядати різні варіанти та приймати рішення з огляду на пріоритетні показники оцінювання.

Запропоновані напрямки удосконалення системи управління структурою капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод», які забезпечують структурно-функціональне моделювання процесів управління бізнесом, можуть дати можливість реалізувати безперервний процес моніторингу структури капіталу, її коригування та оптимізації. Це дозволить вирішити проблему ефективного формування та раціонального використання капіталу на досліджуваному підприємстві у сучасних економічних умовах.

ВИСНОВКИ

У процесі виконання кваліфікаційної роботи проведено узагальнення теоретичних засад капіталу підприємства та його формування, яка дала можливість зробити висновок, що з економічної точки зору капітал підприємства – це гроші, які є у підприємства і призначені для покриття потреб процесу його функціонування. Капітал підприємства можна класифікувати за шістьма основними ознаками: стадія утворення, джерело формування, термін, характер оборотності, призначення та рівень ризику. Поняття «капітал» нерозривно пов'язане з поняттям «структура капіталу», що являє собою співвідношення власних і позикових коштів, які використовуються підприємством у процесі господарської діяльності. Структура використовуваного підприємством капіталу визначає багато аспектів не тільки фінансової, а й операційної та інвестиційної діяльності, робить активний вплив на кінцеві результати цієї діяльності. Визначено основні принципи та джерела формування капіталу. Встановлено, що проблема формування та ефективного використання капіталу підприємства передбачає вирішення питань обсягу потреб, складу і структури, джерел додаткового капіталу, кінцеву структуру капіталу підприємства, а також фінансові результати діяльності підприємства. Підприємства, які використовують лише власний капітал, мають найвищий рівень фінансової стійкості, але така політика обмежує темпи розвитку підприємства, а також не використовує фінансові можливості для збільшення віддачі на вкладений капітал. Однак у певних ситуаціях керівництво підприємства змушене використовувати позиковий капітал. Причина – обмеженість власних джерел фінансування, неможливість нульових дивідендів, нераціональність розміщення додаткової емісії акцій. Тому позиковий капітал привабливий своєю відносною дешевизною, але його залучення обмежується зростанням ризику власників акцій. Зазначені принципи нагромадження капіталу підприємства є основою для подальшої оптимізації структури капіталу та досягнення достатньо якісної пропорції розподілу основних елементів: власного та позикового капіталу. Досліджено теорію структури капіталу підприємства Модільяні-Міллера.

З'ясовано, що розвиток зазначеної теорії відбувався у 3 етапи, а основна концепція заключалася в тому, що за певних умов ринкова вартість підприємства та вартість капіталу не залежать від його структури, і, відповідно, їх не можна оптимізувати, не можна збільшити ринкову вартість підприємства шляхом зміни структури капіталу. Проте, не дивлячись на привабливість та логічність з позиції математичного обґрунтування залежностей між вартістю підприємства та структурою його капіталу, теорія Модільяні-Міллера постійно підлягає суворій критиці з боку опонентів. На думку деяких критиків, аргументи, на яких будується гіпотеза Модільяні-Міллера, мають малу практичну цінність, а ринкова оцінка капіталу та його середньозважена вартість визначаються фінансовим важелем та не враховує реальних умов фінансового ринку, таких як наявність діапазону процентних ставок, зростаючий ризик внаслідок залучення позикових коштів, необхідність сплати податків, що перетворюють фінансову структуру підприємства у важливий фактор впливу на його фінансове положення.

Визначено методичні аспекти управління капіталом підприємства, що дало підстави стверджувати, що на структуру капіталу підприємства впливає значна кількість факторів. Систематизовані фактори мікро- та макросередовища необхідно враховувати при формуванні структури капіталу підприємства для захисту від впливу систематичних і специфічних ризиків у процесі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Грамотний вибір джерел фінансування підприємства, а також раціональне формування співвідношення власного та позикового капіталу з урахуванням як внутрішніх, так і зовнішніх факторів дозволить максимально підвищити ефективність використання капіталу та зберегти фінансову стабільність у довгостроковій перспективі. Питання визначення ефективних показників щодо оцінки ефективності управління капіталом підприємства є одним із активно досліджуваних напрямів у фінансовому менеджменті. Оптимально сформована структура капіталу надає можливість підприємству повною мірою реалізувати власні виробничі та фінансові можливості, проте сучасні економічні умови викликають необхідність у оптимізації структури капіталу і удосконалення управління нею. Наявність на підприємстві оптимальної структури капіталу забезпечує змогу знижувати витрати

виробництва, підвищувати віддачу від інвестицій, прискорювати кругообіг і оборот капіталу, збільшувати доходи. Здійснене дослідження щодо питання сучасних методів управління структурою капіталу формує засади для розробки ефективної системи управління структурою капіталу підприємства. Нами досліджено кількісні методи формування структури капіталу: метод середньозваженої вартості капіталу (WACC), метод скоригованої наведеної вартості (APVM), які у своєму застосуванні мають як переваги, так і недоліки. Одночасно, існування факторів фінансових ризиків і невизначеності економічного середовища зумовлюють до імплементації управлінських рішень з урахуванням впливу різних чинників. Використання досвіду розвинених країн щодо формування та власного капіталу та відображення його у фінансових звітах, послужить поштовхом до вдосконалення організації управлінням процесу формування власного капіталу підприємства, як наслідок, звітність буде зрозуміла більшому колу інвесторів, отже, забезпечить приплив капіталу, а зрештою приріст прибутку.

Проведена оцінка структури капіталу та ефективності управління капіталом приватного акціонерного товариства «Миргородський завод мінеральних вод» дало можливість зробити висновки про те, що одним із важливих аспектів конкурентних переваг ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» є унікальність та якість продукції, забезпечення інноваційними технологіями виробництва. Обсяги доходу та витрат досліджуваного підприємства не мають стійкої динаміки, що свідчить про невпевнену діяльність підприємства та його значну залежність від зовнішніх факторів. Більшість показників, що характеризують фінансовий стан ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» знаходяться в нормативних межах та мають тенденцію до покращення. Активи ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» формуються переважно за рахунок нерозподіленого прибутку. Оборотні активи ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» займали меншу питому вагу в загальних активах досліджуваного товариства тільки у 2018 р. Вартість оборотних активів досліджуваного товариства зростала завдяки збільшенню дебіторської заборгованості. Незважаючи на моніторинг дебіторської заборгованості, товариство проводить менш сувору політику кредитного контролю для таких клієнтів, ніж політику кредитного

контролю для третіх сторін. Фінансові ресурси підприємства мають два джерела формування – власні та позикові. Вартість капіталу для фінансування діяльності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» протягом аналізованого періоду зростала. Фінансування активів підприємства протягом 2018-2020 рр. відбувається в основному за рахунок власного капіталу, частка позикового капіталу у загальній структурі капіталу є зовсім незначною. На ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» загальна величина WACC показує, нестабільність середньозваженої вартості капіталу: найвищою вона була у 2019 р., найнижчою к 2020 р. Економічна додану вартість для досліджуваного підприємства також немає стабільної тенденції, проте має додатню величину, що свідчить про те, що товариство створює певну вартість, тобто її цінність для акціонерів була найвищою у 2019 р. та найнижчою у 2020 р. Рівень коефіцієнта фінансової рентабельності був найвищим у 2018 р., найнижчим у 2020 р. Враховуючи, що коефіцієнт валової рентабельності активів ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» значно перевищує середній рівень відсотків за кредит, досліджуваному підприємству необхідно задуматися про залучення більших обсягів позикових коштів.

Запропоновані шляхи оптимізації структури капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» показали, що розглянута методологія дає змогу враховувати різноманітні критерії оптимізації структури капіталу та приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо фінансової політики підприємства. Проте, приймаючи рішення щодо оптимальної та ефективної структури капіталу необхідно розглядати різні варіанти та приймати рішення з огляду на пріоритетні показники оцінювання. Запропоновані напрямки удосконалення системи управління структурою капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод», які забезпечують структурно-функціональне моделювання процесів управління бізнесом, можуть дати можливість реалізувати безперервний процес моніторингу структури капіталу, її коригування та оптимізації. Це дозволить вирішити проблему ефективного формування та раціонального використання капіталу на досліджуваному підприємстві у сучасних економічних умовах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аніловська Г.Я. Фінанси підприємств: курс лекцій. / Г.Я. Аніловська, І.Б. Висоцька, І.С. Козій. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2017. – 150 с.
2. Аніловська Г.Я. Фінанси підприємств: навчальний посібник / за ред. Г.Я. Аніловської, І.Б. Висоцької. Львів: ЛьвДУВС, 2018. – 440 с.
3. Базилюк В. Сучасні підходи до вибору оптимальної структури капіталу поліграфічного підприємства. / В. Базилюк. // Економіка та управління підприємством. – 2014. – Вип. 1 (53). – С. 182–187.
4. Базичевич В.Д. Економічна теорія: Політекономія : підручник / за ред. В.Д. Базилевича. – 8-ме вид., переробл. і доповн. – Київ: Знання, 2012. – 702 с.
5. Беренда Н. І. Управління структурою капіталу підприємства. / Н.І. Беренда, Т.Ю. Редзюк, К.В. Ворона. // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2018. – Вип. 19. – Ч. 1. – С. 14–18.
6. Бланк І.О. Фінансове забезпечення розвитку підприємства / І.О. Бланк, Г.В. Ситник та ін. / за ред. проф. Бланка І.О. – Київ: КНТЕУ, 2011. – 344 с.
7. Брейли Р. Принципы корпоративных финансов. Базовый курс. Диалектика. / Р. Брейли, С. Майерс, Ф. Аллен. – 2020. – Т.12. – 752 с.
8. Бровкин А.В. Оценка стоимости бизнеса методом скорректированной приведенной стоимости / А.В. Бровкин, Н.И. Медведева // Экономика: вчера, сегодня, завтра. – 2018. – Том 8. – № 10А. – С. 27-39.
9. Бугай Н.О. Власний капітал як складова фінансової системи підприємства: проблематика та шляхи її вирішення. / Н.О. Бугай // Агросвіт. – 2016. – № 21. – С. 19–25.
10. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / за ред. проф. Ф.Ф. Бутиця. 8-е вид., доп. і переробл. – Житомир: ЖІТІ, 2009. – 912 с.

11. Васьківська К.В. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник / К.В. Васьківська, О.А. Сич. – Львів : ГАЛИЧ-ПРЕС, 2017. – 236 с.
12. Великий Ю.М. Управління оптимізацією структури капіталу підприємства. / Ю.М. Великий, Л.В. Тешева, З.В. Височін. // Причорноморські економічні студії. – 2018. – Вип. 29. – С. 68–72.
13. Верников Г.Г. Основные методологии обследования организаций. Стандарт IDEF0. – Режим доступу: <https://www.cfin.ru/vernikov/idef/idef0.shtml>
14. Викиданець І.В. Методи оптимізації структури капіталу підприємства / І.В. Викиданець. URL:http://www.nbuiv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vdnuet/econ/2009_3/27.pdf.
15. Гнип Н.О. Шляхи дослідження структури капіталу на підприємстві СГ ТОВ «Хлібопродукт». / Н.О. Гнип, Д.О. Крамаренко. // Приазовський економічний вісник. – 2018. – Вип. 6. – С. 136–141.
16. Голов С.Ф. Управлінський облік / С.Ф. Голов. – Київ: Лібра, 2018. – 400, с. 205.
17. Гомон М.В. Сутність потенціалу державного регулювання інноваційної діяльності підприємств та принципи його реалізації / М.В. Гомон // Агросвіт. 2020. Вип. 12. – С. 101-106.
18. Главатчук Д.Д. Удосконалення стану фінансової безпеки України на підставі аналізу зарубіжного досвіду / Д.Д. Главатчук. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: http://ir.nusta.edu.ua/bitstream/123456789/7260/1/7047_IR.pdf
19. Грабовський І.С. Управління позиковим капіталом підприємств / І.С. Грабовський, О.Р. Лакіза, М.Ю. Наумовська // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2019. Вип. 3 (20). С. 171-177.
20. Давидов О.І. Оцінка вартості позикового капіталу у процесі визначення вартості підприємств. / О.І. Давидов // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». – 2017. – Вип. 22 (1). – С. 101–105.
21. Давидюк Т.В. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / Т.В. Давидюк, О.В. Манойленко, Т.І. Ломаченко, А.В. Резніченко. – Харків, Видавничий дім «Гельветика», 2016. – 392 с.

22. Діяльність суб'єктів господарювання 2019: статистичний збірник / за ред. М. Кузнєцової. – Київ: Державна служба статистики України, 2020. 162 с.
23. Домбровська С.О. Аналіз сучасних тенденцій стану фінансових ресурсів підприємств України. Актуальні питання фінансів, економіки, обліку та менеджменту: теорія і практика : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 4 грудня 2017. – Полтава : ЦФЕНД, 2017. – Ч. 2. – С. 25-27.
24. Домбровська С.О. Структура капіталу підприємства: сучасні проблеми та парадигма розвитку: монографія / С.О. Домбровська, І.С. Лапіна. – Харків: «Діса плюс», 2020. – 256 с.
25. Домбровська С.О. Формування сучасного механізму управління інвестиційними потоками суб'єктів господарювання. Розвиток фінансового ринку України в умовах європейської інтеграції : проблеми та перспективи : монографія / за заг. ред. В.Г. Баранової, О.М. Гончаренко. Харків: «Діса плюс», 2019. – С.139-150.
26. Дорош Н.І. Облік власного капіталу в контексті національних та міжнародних стандартів. / Н.І. Дорош, В.В. Сніжко. // Молодий вчений. – 2019. – № 2. – С. 606–610.
27. Дорошенко А.П. Теоретико-методичні підходи до обґрунтування методів оптимізації структури капіталу підприємств. / А.П. Дорошенко, О.О. Дорошенко, К.М. Гуркаєва. // Ефективна економіка. – 2017. – № 4. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5545>.
28. Жолнер І.В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами : навчальний посібник / І.В. Жолнер. – Київ : НУХТ, 2012. – 335 с.
29. Зянько В.В. Механізм управління позиковим капіталом підприємства. / В.В. Зянько, В.С. Ревенко. // Економіка і суспільство. – 2016. – Вип. 4. – С. 155–159.
30. Катан Л.І. Фінансування і кредитування АПК: навчальний посібник. / Л.І. Катан, Ю.В. Масюк, С.О. Корецька, Л.І. Бровко та інші. – Київ: ТОВ «ДКС центр», 2012. – 300 с.
31. Кащенко Н.Б. Ділова активність підприємства: сутність та методика аналізу: монографія. Харків: Вид-во Іванченко І.С., 2016. – 195 с.

32. Коваль Л.В. Бухгалтерський облік власного капіталу в управлінні підприємством. / Л.В. Коваль, В.В. Болахівська. // Агросвіт. – 2019. – № 9. – С. 53–58.
33. Ковальова О.М. Обґрунтування теоретичних засад управління структурою капіталу підприємства. / О.М. Ковальова // Бізнесінформ. – 2019. – Вип. 12. – С. 14-20.
34. Ковальчук Н.О. Оптимізація структури капіталу промислових підприємств: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. – Чернівці, 2014. – 20 с.
35. Корж Р.В. Розвиток теорії структури капіталу. / Р.В. Корж // Інвестиції: практика та досвід. – Київ. – 2012. – №13. – С.22-25.
36. Крамаренко Г.О. Фінансовий аналіз : підручник. / Г.О. Крамаренко, О.Є. Чорна. Київ : Центр навчальної літератури, 2008. – 392 с.
37. Кудіна І.О. Власний капітал підприємства як економічна категорія та його облік. / І.О. Кудіна, О.С. Старченко. // Приазовський економічний вісник. – 2017. – Вип. 5. – С. 346–351.
38. Лабунська С.В. Управлінський облік: навчальний посібник. / С.В. Лабунська, Л.В. Безкоровайна. Харків: ХНЕУ ім.С.Кузнеця, 2016. – 352 с.
39. Макконнелл К.Р. Экономикс: принципы, проблемы и политика : учебник / К.Р. Макконнелл, С.Л. Брю, Ш.М. Флинн ; пер. с англ. – 19-е изд. – Москва : ИНФРА-М, 2018. – XXVIII, 1028 с.
40. Мацелюх Н.П. Історія економіки та економічної думки. Політична економія. Мікроекономіка. Макроекономіка: навч. посіб. 2-ге вид. перероб та доп. / Н.П. Мацелюх, І.А. Максименко. – Київ: «Центр учбової літератури», 2014. – 382 с.
41. Международный стандарт финансовой отчетности (IAS) 1 «Представление финансовой отчетности» Режим доступа: <http://base.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc;base=LAW;n=147977>.
42. Михайленко О.В. Управління структурою капіталу підприємства за критерієм мінімізації його вартості. / О.В. Михайленко // Науковий вісник

Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки. 2018. – Вип. 30. – Ч. 2. – С. 147-152.

43. Михалкевич А.П. Бухгалтерский учет в зарубежных странах: учебное пособие. 2-е изд., перераб. и доп. Мінськ.: ООО «Мисанта», ООО «ФУАинформ», 2003. – С. 30-35.

44. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ), включаючи Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (МСБО) та Тлумачення (КТМФЗ, ПКТ). – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/news/view/mizhnarodni-standarty-finansovoizvitnostiversiiperekkladu/ukrainskoiumovoiurik?category=bjudzhet>

45. Москвін Б. Банкрутство як механізм антикризового управління підприємством. / Б. Москвін. Вісник КНТЕУ. – 2020. – № 2. – С. 58-68.

46. Мочерний С.В. Політична економія: навчальний посібник. / С.В. Мочерний, Я.С. Мочерна. – 2-ге вид., випр. і доп. – Київ: Знання, – 2007. – 684 с.

47. Назарова І. Сутність та структуризація власного капіталу для потреб обліку. / І. Назарова // Вісник Тернопільського національного економічного університету. – 2017. – Вип. 3. – С. 117–126.

48. Онищенко В.О. Розвиток та значення електронної ідентифікації у національній стратегії збільшення прямих іноземних інвестицій в Україну / В.О. Онищенко, О.О. Цвігуненко // Розвиток фінансового ринку в Україні: загрози, проблеми та перспективи: Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, 27 Жовтня 2021 р. Полтава: Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2021. С. 9-11

49. Онищенко С.В., Глушко А.Д. Пандемія – реальна загроза соціально-економічній безпеці України / С.В. Онищенко, А.Д. Глушко // III Міжнародна науково-практична конференція «ACTUAL TRENDS OF MODER SCIENTIFIC RESEARCH», September 13-15, 2020 - Munich, Germany. P. 190-195

50. Опарін В.М., Паєнтко Т.В., Федосов В.М., Суцєнко О.М. Інновації у фінансовій сфері: монографія / за ред. В.М. Опаріна. Київ: КНЕУ, 2013. – 444 с.

51. Офіційний сайт Youcontrol.– Режим доступу: <https://youcontrol.com.ua>

52. Піхняк Т.А. Гармонізація обліку власного капіталу в контексті переходу до міжнародних стандартів. / Т.А. Піхняк // Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки. – 2019. – № 6. – Том 1. – С. 136-141.

53. Політична економія: минуле, теперішнє, майбутнє : монографія / під ред. В.М. Гейця, В.Н. Тарасевича. – Київ: ЦУЛ, 2014. – 1058 с.

54. Попов М.І. Обґрунтування політики залучення позикових коштів підприємства. / М.І. Попов // Молодий вчений. – 2018. – № 9. – С. 515–519.

55. Портна О.В. Аналіз господарської діяльності: навчальний посібник. / О.В. Портна. – Львів: Магнолія, 2015. – 312 с.

56. Примостка О.О. Оптимізація структури капіталу ТНК в умовах глобалізації. / О.О. Примостка // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2017. – Вип.15 (2). – С. 105–108.

57. Причепка І.В. Проблеми та перспективи державного регулювання інноваційного розвитку вітчизняних підприємств / Н.М. Малініна, І.В. Причепка // Інвестиції: практика та досвід. – 2018. – № 12. – С.53–58.

58. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73.– Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

59. Птащенко Л.О. Економічна сутність та роль прибутку підприємства / Л.О. Птащенко, А.М. Струк // Розвиток фінансового ринку в Україні: загрози, проблеми та перспективи: Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, 27 Жовтня 2021 р. Полтава: Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2021. – С. 107-108

60. Річна звітність ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2019 р. – 2020 р. – Режим доступу: <https://www.mzmv.com.ua/images/content/pdf/Richna%20informaciya%20emitenta%20za%202020%20rik.pdf>

61. Річна звітність ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2020 р. – 2021 р. – Режим доступу: https://www.mzmv.com.ua/images/content/pdf/Richna_informaciya_emitenta_za_2019_rik.pdf

62. Рудика В.І. Теоретична сутність категорії «власний капітал підприємства». / В.І. Рудика, Г.О. Сукрушева, Т.Ю. Гонтар // Економіка та управління підприємствами. Серія: Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – Вип. 17. – С.436-439.

63. Сайт підприємства «Миргородський завод мінеральних вод». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.mzmv.com.ua>

64. Салтанова А.Г. Зарубежный опыт формирования и использования собственного капитала в сельскохозяйственных организациях / А.Г. Салтанова // Аудит и финансовый анализ. – 2013. – №6. – С. 98-103.

65. Семенов Г.А. Оптимізація структури капіталу підприємства за критерієм максимізації його рентабельності / Г.А. Семенов // Економіка та підприємництво. – 2014. – № 5 (80). – С. 89–93.

66. Сініцин О.О. Фінансовий леверидж в управлінні структурою капіталу / О.О. Сініцин // Ефективна економіка. – 2014. – № 9. – С. 1–3.

67. Соколов Я.В., Бутынец Ф.Ф., Горецкая Л.Л., Панков Д.А. Бухгалтерский учет в зарубежных странах: учебное пособие / отв. ред. Ф.Ф. Бутынец. – М.: ТК «Велби», изд-во «Проспект», 2007. – С. 341-353.

68. Сорока Р.С. Оптимізація структури капіталу за критерієм максимізації рівня фінансової рентабельності / Р.С. Сорока, Р.І. Рондяк // Науковий вісник НЛТУ України. – 2014. – Вип. 23.16. – С. 353–357.

69. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навчальний посібник / О.О. Терещенко. – Київ: КНЕУ, 2018. – 554 с.

70. Фальковська А.С. Управління капіталом підприємств харчової промисловості (на прикладі Публічного акціонерного товариства «Житомирський маслозавод»)/ А.С. Фальковська; Вінницький національний технічний університет; Факультет менеджменту та інформаційної безпеки; Кафедра менеджменту, маркетингу та економіки. Вінниця, 2019. – Режим доступу: <http://ir.lib.vntu.edu.ua/handle/123456789/26438>

71. Ціцька Н. Впровадження у практику міжнародних стандартів фінансової звітності / Н. Ціцька // Sophus. Науковий клуб : веб-сайт.– Режим доступу http://sophus.at.ua/publ/2013_04_18_19_kampodilsk/sekcija_3_2013_04_18_19/vprovadzhenja_u_praktiku_/mizhnarodnikh_standartiv_finansovoji_zvitnosti/ 23–1–0–518

72. Чигарьов Д.В. Управління ефективністю розвитку промислового підприємства на стратегічну перспективу : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. – Маріуполь, 2018. – 192 с.

73. Шахно А.Ю. Моделі розвитку та державне регулювання людського капіталу в умовах глобалізації : дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук : 08.00.03 – економіка та управління національним господарством / Альона Юріївна Шахно; Міністерство освіти і науки України, ДВНЗ «Криворізький національний університет». – Львів, 2019. – 561 с.

74. Шиндирук І.Б. Економіко-математичне моделювання та оптимізація структури капіталу підприємств / І.Б. Шиндирук // Фінанси України. – 2015. – № 2. – С. 111–118.

75. Ширококов В.Г., Алтухова Ю.В. Французский опыт организации учета хозяйственной деятельности сельскохозяйственных организаций [Электронный ресурс] // Международный бухгалтерский учет. 2007. – №2.

76. Щепіна Т.Г. Особливості ефективного формування і використання капіталу підприємства. / Т.Г. Щепіна, У.В. Люлько. // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури. – 2015. – № 40. – С. 91–95.

77. Щербань О.Д. Теоретичні аспекти визначення сутності та структури капіталу підприємства. / О.Д. Щербань, О.І. Невдачина. // Приазовський економічний вісник. – 2019. – Вип. 3. – С. 284–289.

78. Яременко М.І. Структура капіталу, модель Модільяні-Міллера. Глобальні та національні проблеми економіки. Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. – 2015. – Вип. 3. – С.504-509.

79. Antoniou A., Gurney Y., Paudyal K. The determinants of capital structure: capital market-oriented versus bank-oriented institutions // *Journal of financial and quantitative analysis*. – 2008. – Vol. 43. – №1. – Pp. 59–92.

80. Bouallegui, Imen. Capital structure determinants and the new High-Tech firms: The critical distinction between fixed and random effects through a static panel data investigation. No. 22477. University Library of Munich, Germany. 2006. URL: https://mpira.ub.uni-muenchen.de/22477/1/MPRA_paper_22477.pdf

81. DeAmingelo H., Masulis R. Optimal capital structure under corporate and personal taxation // *Journal of financial economics*. – 1980. – №8. – Pp. 3–29.

82. Modigliani F., Miller M. (1958) «The Cost of Capital, Corporate Finance, and the Theory of Investment» *American Economic Review*. – Vol. 48. – No. 4. – pp. 261-297.

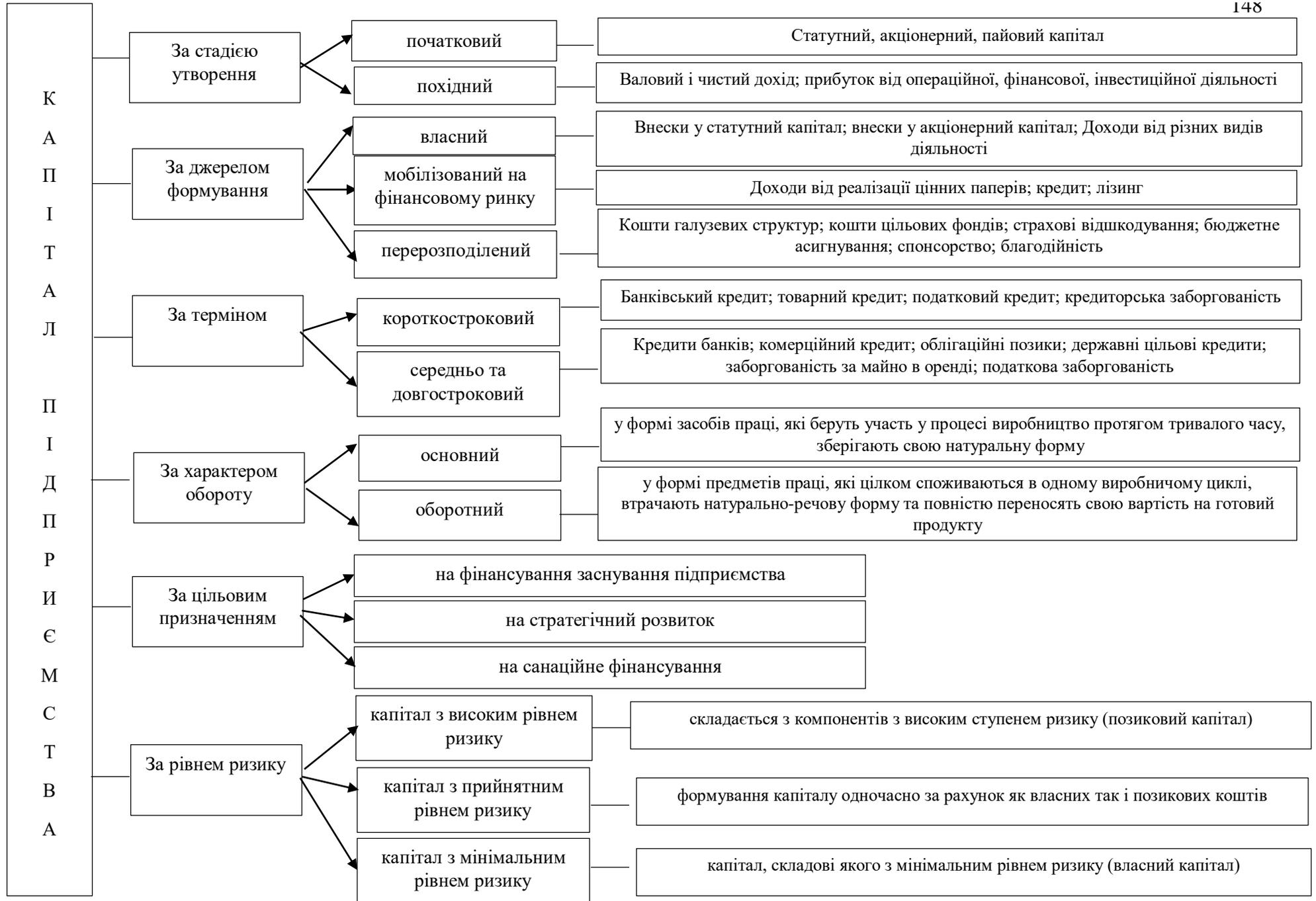
83. Modigliani F., Miller M. (1963) «Corporate Income Taxes and the Cost of Capital: A Correction» *American Economic Review*. – Vol. 53. – No. 3. – pp. 147-175.

84. Modigliani F., Miller M. (1966) «Some estimates of the Cost of Capital to the Electric Utility Industry 1954–1957» *American Economic Review*. – pp. 261-297.

85. Nitzan, Jonathan Capital as power: a study or order and creorder. – 438 p.

86. Sharpe W.F. Capital Assets Prices: A theory of market equilibrium under conditions of risk / W.F. Sharpe // *Journal of Finance*. – 1964. – № 19. – P. 425-442.

ДОДАТКИ



Структура власного капіталу зарубіжних компаній та її відображення у
фінансовій звітності компаній

Країна	Структура власного капіталу	Відображення в балансі компанії
1	2	3
США	Власний капітал підприємств США представлений двома складовими: - авансованого (вкладеного) капіталу - величина коштів, вкладених акціонерами, це в основному звичайні або привілейовані акції за їхньою номінальною вартістю та капітал, сплачений понад номіналу; - реінвестованого (заробленого) капіталу - частина накопиченого прибутку, отриманого від провадження комерційної діяльності та вкладеної в підприємство.	Елементи капіталу: Акціонерний капітал; Додатковий капітал; Нерозподілений чистий прибуток; Збитки від вартості викуплених акцій; Усього акціонерний капітал
Великобританія	Власний капітал включає: - акціонерний капітал; - додатковий капітал; - нерозподілений прибуток; - резервів, таких як резерв переоцінки; - інші резерви (резерв власних акцій, резерв викупу капіталу, резерви створені відповідно до статуту та інші).	Капітал та резерви: - залучений акціонерний капітал; - додатковий капітал; - резерви переоцінки; - інші резерви; - резерв на викуп привілейованих акцій; - резерв на власні акції; - резерви, затверджені статутом організації; - інші резерви; - нерозподілений прибуток
Франція	Власний капітал розбивається на: - акціонерний капітал; - емісійний прибуток; - нерозподілений прибуток; - резерви (резерв переоцінки; легальний резерв; резерв, передбачений статутом та інші резерви); - прибутку та збитку за період.	Рахунки капіталу: - капітал; - результат минулого року; - результат звітного року; - субсидії капітальних вкладень; - оціночні резерви; - оціночні резерви можливих витрат.
Бельгія	Власний капітал складається з: - акціонерного капіталу; - преміям з акцій; - резерву з переоцінки; - резервів з прибутку; - резервів відстроченого оподаткування; - резерву позовів та збитків; - інших резервів; - нерозподіленого прибутку та збитку; - інвестиційних дотацій	Власний капітал: - статутний капітал; - додатковий капітал; - облігаційний капітал

1	2	3
Німеччина	<p>Власний капітал представлений:</p> <ul style="list-style-type: none"> - статутним капіталом; - резервним капіталом; - резервами, затвердженими законом; - резервом пайової участі; - резервами, передбаченими статутом; - іншими резервами; - перенесенням прибутку (збитків) на наступний операційний рік; - річний надлишок (збиток). 	<p>Власний капітал та відрахування до резервного фонду:</p> <ul style="list-style-type: none"> - заставний капітал; - резерв капіталу; - відрахування прибутку до резерву; - резерви, встановлені законодавчо; - резерви, затверджені у статуті товариства; - інші відрахування до резерву; - річний результат попереднього року; - результат минулого періоду; - прибуткові відрахування до резерву до балансового результату.
Польща	<p>Власний капітал складається з:</p> <ul style="list-style-type: none"> - статутного, підписаного (неоплаченого) додаткового капіталу; - резервів на переоцінку активів; - іншого резервного капіталу; - нерозподіленого прибутку; - чистого прибутку чи збитку фінансового року. 	<p>Власний капітал та спеціальні фонди:</p> <ul style="list-style-type: none"> - статутний капітал; - інший власний капітал; - запасний капітал; - резервний капітал; - капітал переоцінки; - резерви; - міжнародні розрахунки міжперіодних доходів; - спеціальні фонди.
Естонія	<p>Власний капітал містить такі елементи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - акціонерний (пайовий) капітал за номінальною вартістю; - капітал, переданий у дар; - резерви; - прибуток, нерозподілений у звітному періоді; - прибуток (збиток) звітного періоду; - власні акції (або паї). 	<p>Власний капітал:</p> <ul style="list-style-type: none"> - акціонерний капітал за номінальною вартістю; - ажіо; - капітал, переданий у дар; - резерв переоцінки; - обов'язковий резервний капітал; - резерв з нерозподіленого прибутку; - власні акції (паї).
Чехія	<p>Власний капітал називають - власними коштами, які включають:</p> <ul style="list-style-type: none"> - статутний фонд; - обов'язковий резервний фонд; - неподільний фонд; - нерозподілений прибуток (непокритий збиток) минулих років; - інші фонди. 	<p>Фонди та прибутки:</p> <ul style="list-style-type: none"> - резервний фонд; - неподільний фонд; - статутний фонд; - інші фонди; - нерозподілений прибуток; - непокритий збиток минулих років.

1	2	3
Білорусія	Власний капітал: - статутний фонд; - резервний фонд; - фонди нагромадження; - Інші фонди цільового призначення; - цільове фінансування та надходження; - нерозподілений прибуток (збитки) минулих років; - нерозподілений прибуток (збитки) звітнього року	Джерела власних коштів: - статутний фонд; - власні акції (частки); - резервний фонд; - додатковий фонд; - нерозподілений прибуток (збиток); - цільове фінансування.

ДОДАТОК В

Підприємство Приватне Акціонерне Товариство "Миргородський завод мінеральних вод" Дата (рік, місяць, число) 2020
Територія ПОЛТАВСЬКА за КОАТУУ 5310900000
Організаційно-правова форма господарювання Акціонерне товариство за КОПФГ 230
Вид економічної діяльності Виробництво безалкогольних напоїв; виробництво мінеральних вод та інших вод, розлитих у пляшки за КВЕД 11.07
Середня кількість працівників 265

КОДИ
5310900000
230
11.07

Адреса, телефон вулиця Мінзаводська, буд. 1, м. МИРГОРОД, ПОЛТАВСЬКА обл., 37600 0535543674

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

V

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на **31 грудня 2019** р.

Форма №1 Код за ДКУД **1801001**

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	6 518	5 691
первісна вартість	1001	12 950	12 984
накопичена амортизація	1002	6 432	7 293
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1 433	557
Основні засоби	1010	148 881	121 578
первісна вартість	1011	314 904	285 183
знос	1012	166 023	163 605
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	312	312
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	13
Відстрочені податкові активи	1045	4 238	4 791
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	138	138
Усього за розділом I	1095	161 520	133 080
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	35 496	27 401
Виробничі запаси	1101	33 186	26 311
Незавершене виробництво	1102	-	-
Готова продукція	1103	2 310	1 090
Товари	1104	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестрахування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	7 758	4 663
з бюджетом	1135	1 059	1 570
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	1	1
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	75 467	232 477
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	98	117
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 114	17 903
Готівка	1166	-	-
Рахунки в банках	1167	1 114	17 903
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Частка перестраховика у страхових резервах у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-

резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	120 993	284 132
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	282 513	417 212

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (паіовий) капітал	1400	21 474	21 474
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	3 669	3 669
Емісійний дохід	1411	3 648	3 648
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	3 221	3 221
Нерозподілений прибуток (непохритий збиток)	1420	229 011	297 244
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Видучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	257 375	325 608
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	344	1 006
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	344	1 006
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	631	357
товари, роботи, послуги	1615	10 439	13 279
розрахунками з бюджетом	1620	4 159	13 610
у тому числі з податку на прибуток	1621	581	5 140
розрахунками зі страхування	1625	296	340
розрахунками з оплати праці	1630	1 097	1 364
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	2	-
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	37	50 020
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	5	348
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	8 080	11 233
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	48	47
Усього за розділом III	1695	24 794	90 598
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	282 513	417 212

Керівник
Головний бухгалтер

Чернова

Кряжев Костянтин Юрійович

Чернова Валентина Юрівна

Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.



Підприємство **Приватне Акціонерне Товариство "Миргородський завод мінеральних вод"**

(найменування)

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за Рік 2019 р.

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ		
2020	01	01
00382651		

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Форма N2 Код за ДКУД **1801003**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	502 001	449 597
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
<i>премії підписані, валова сума</i>	2011	-	-
<i>премії, передані у перестраховання</i>	2012	-	-
<i>зміна резерву незароблених премій, валова сума</i>	2013	-	-
<i>зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій</i>	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(341 996)	(370 237)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	160 005	79 360
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
<i>зміна інших страхових резервів, валова сума</i>	2111	-	-
<i>зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах</i>	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	36 815	8 174
у тому числі:	2121	-	-
<i>дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2122	-	-
<i>дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування</i>	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(22 996)	(20 024)
Витрати на збут	2150	(14 680)	(11 675)
Інші операційні витрати	2180	(15 117)	(6 802)
у тому числі:	2181	-	-
<i>витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	144 027	49 033
збиток	2195	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	41	158
Інші доходи	2240	506	246
у тому числі:	2241	-	-
<i>дохід від благодійної допомоги</i>			
Фінансові витрати	2250	(149)	(174)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(42)	(2)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-



Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	144 383	49 261
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(26 167)	(8 944)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	118 216	40 317
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	118 216	40 317

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	264 529	301 773
Витрати на оплату праці	2505	42 039	36 024
Відрахування на соціальні заходи	2510	8 582	7 416
Амортизація	2515	33 727	29 380
Інші операційні витрати	2520	36 089	31 561
Разом	2550	384 966	406 154

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	2045145	2045145
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	2045145	2045145
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	57,80000	19,71000
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	57,80000	19,71000
Дивіденди на одну просту акцію	2650	24,44000	-

Керівник

Головний бухгалтер



Кряжев Костянтин Юрійович

Черепкова Валентина Юріївна

Звіт про рух грошових коштів (за непрямим методом)
за **Рік 2019** р.

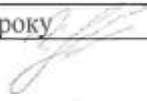
Форма N3-н Код за ДКУД **1801006**

Стаття	Код рядка	За звітний період		За аналогічний період попереднього року	
		надходження	видаток	надходження	видаток
1	2	3	4	5	6
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності					
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	3500	144 383	-	49 261	-
Коригування на:					
амортизацію необоротних активів	3505	33 490	X	29 873	X
збільшення (зменшення) забезпечень	3510	2 914	-	2 310	-
збиток (прибуток) від нереалізованих курсових різниць	3515	1 691	-	12	-
збиток (прибуток) від неопераційної діяльності та інших негрошових операцій	3520	-	19 962	537	-
Прибуток (збиток) від участі в капіталі	3521	-	-	-	-
Зміна вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю, та дохід (витрати) від первісного визнання	3522	267	-	1	-
Збиток (прибуток) від реалізації необоротних активів, утримуваних для продажу та груп вибуття	3523	-	20 337	520	-
Збиток (прибуток) від реалізації фінансових інвестицій	3524	-	-	-	-
Зменшення (відновлення) корисності необоротних активів	3526	-	-	-	-
Фінансові витрати	3540	108	-	16	-
Зменшення (збільшення) оборотних активів	3550	-	146 004	29 464	-
Збільшення (зменшення) запасів	3551	8 210	-	-	7 266
Збільшення (зменшення) поточних біологічних активів	3552	-	-	-	-
Збільшення (зменшення) дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги	3553	-	157 029	40 559	-
Зменшення (збільшення) іншої поточної дебіторської заборгованості	3554	2 815	-	-	3 829
Зменшення (збільшення) витрат майбутніх періодів	3556	-	-	-	-
Зменшення (збільшення) інших оборотних активів	3557	-	-	-	-
Збільшення (зменшення) поточних зобов'язань	3560	8 240	-	-	6 878
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги	3561	3 312	-	-	7 683
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом	3562	4 381	-	437	-
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за розрахунками зі страхування	3563	44	-	79	-
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з оплати праці	3564	267	-	227	-
Збільшення (зменшення) доходів майбутніх періодів	3566	-	-	-	-
Збільшення (зменшення) інших поточних зобов'язань	3567	236	-	62	-
Грошові кошти від операційної діяльності	3570	24 752	-	104 579	-
Сплачений податок на прибуток	3580	X	22 161	X	7 037
Сплачені відсотки	3585	-	149	-	174
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	2 442	-	97 368	-
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності					
Надходження від реалізації:					
фінансових інвестицій	3200	-	X	-	X
необоротних активів	3205	23 178	X	-	X
Надходження від отриманих:					



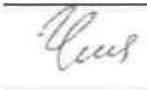
відсотків	3215	41	X	157	X
дивідендів	3220	-	X	-	X
Надходження від деривативів	3225	-	X	-	X
Надходження від погашення позик	3230	-	X	-	X
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	-	X	-	X
Інші надходження	3250	-	X	-	X
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	X	-	X	-
необоротних активів	3260	X	6 543	X	47 197
Виплати за деривативами	3270	X	-	X	-
Витрачання на надання позик	3275	X	-	X	-
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	X	-	X	-
Інші платежі	3290	X	-	X	-
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	16 676	-	-	47 040
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності					
Надходження від:					
Власного капіталу	3300	-	X	-	X
Отримання позик	3305	-	X	-	X
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	-	X	-	X
Інші надходження	3340	-	X	-	X
Витрачання на:					
Викуп власних акцій	3345	X	-	X	-
Погашення позик	3350	X	-	X	-
Сплату дивідендів	3355	X	-	X	49 970
Витрачання на сплату відсотків	3360	X	-	X	-
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	X	638	X	451
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	X	-	X	-
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	X	-	X	-
Інші платежі	3390	X	-	X	-
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-	638	-	50 421
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	18 480	-	-	93
Залишок коштів на початок року	3405	1 114	X	1 219	X
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	-	1 691	-	12
Залишок коштів на кінець року	3415	17 903	-	1 114	-

Керівник



Кряжев Костянтин Юрійович

Головний бухгалтер

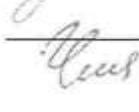


Черепкова Валентина Юрівна



1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Сума чистого прибутку на матеріальне заохочення	4225	-	-	-	-	-	-	-	-
Внески учасників: Внески до капіталу	4240	-	-	-	-	-	-	-	-
Погашення заборгованості з капіталу	4245	-	-	-	-	-	-	-	-
Вилучення капіталу: Викуп акцій (часток)	4260	-	-	-	-	-	-	-	-
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265	-	-	-	-	-	-	-	-
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270	-	-	-	-	-	-	-	-
Вилучення частки в капіталі	4275	-	-	-	-	-	-	-	-
Зменшення номінальної вартості акцій	4280	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші зміни в капіталі	4290	-	-	-	-	-	-	-	-
Придбання (продаж) неконтрольованої частки в дочірньому підприємстві	4291	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом змін у капіталі	4295	-	-	-	-	68 233	-	-	68 233
Залишок на кінець року	4300	21 474	-	3 669	3 221	297 244	-	-	325 608

Керівник



Кряжев Костянтин Юрійович

Головний бухгалтер



Черепкова Валентина Юрівна

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства фінансів України

29.11.2000 N 302 (у редакції наказу Міністерства фінансів України

від 28.10.2003 N 602)

Підприємство Приватне Акціонерне Товариство "Миргородський завод мінеральних вод"

Територія ПОЛТАВСЬКА

Орган державного управління

Організаційно-правова форма господарювання Акціонерне товариство

Вид економічної діяльності Виробництво безалкогольних напоїв, виробництво мінеральних вод та інших вод, розлитих у пляшки

Одиниця виміру: тис.грн.

Дата (рік, місяць, число)	2019	12	31
за ЄДРПОУ	00382651		
за КОАТУУ	531090000		
за СПОДУ			
за КОПФГ	230		
за КВЕД	11.07		

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

ПРИМІТКИ ДО РІЧНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

за 2019 рік

Форма №5

Код за ДКУД

1801008

I. Нематеріальні активи

Групи нематеріальних активів	Код рядка	Залишок на початок року		Надійшло за рік	Переоцінка (дооцінка +, уцінка -)		Вибуло за рік		Нараховано амортизації за рік	Втрати від зменшення корисності за рік	Інші зміни за рік		Залишок на кінець року	
		первісна (переоцінена) вартість	накопичена амортизація		первісна (переоцінена) вартість	накопичена амортизація	первісна (переоцінена) вартість	накопичена амортизація			первісна (переоцінена) вартість	накопичена амортизація		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Права користування природними ресурсами	010	9444	3415	*	*	*	*	*	476	*	*	*	9444	3891
Права користування майном	020	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Права на комерційні позначення	030	602	595	*	*	*	*	*	6	*	*	*	602	601
Права на об'єкти промислової власності	040	24	21	*	*	*	*	*	2	*	1	*	25	23
Авторське право та суміжні з ним права	050	14	14	*	*	*	*	*	*	*	*	*	14	14
Інші нематеріальні активи	060	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Разом	070	2865	2387	69	*	*	36	36	413	*	*	*	2899	2764
Гудвіл	080	12950	6432	69	*	*	36	36	897	*	1	*	12984	7293
Гудвіл	090	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Із рядка 080 графа 14	081	вартість нематеріальних активів, щодо яких існує обмеження права власності												
	082	вартість оформлених у заставу нематеріальних активів												
	083	вартість створених підприємством нематеріальних активів												
Із рядка 080 графа 5	084	вартість нематеріальних активів, отриманих за рахунок цільових асигнувань												
Із рядка 080 графа 15	085	накопичена амортизація нематеріальних активів, щодо яких існує обмеження права власності												

II. Основні засоби

Групи основних засобів	Код рядка	Залишок на початок року		Надійшло за рік	Переоцінка (дооцінка +, уцінка -)		Вибуло за рік		Нараховано амортизації за рік	Втрати від зменшення корисності	Інші зміни за рік		Залишок на кінець року		У тому числі одержані за фінансовою орендою		первісна знос (переоцінена) вартість	первісна знос (переоцінена) вартість
		первісна (переоцінена) вартість	знос		первісною (переоціненою) вартістю	знос	первісною (переоціненою) вартістю	знос			первісна знос (переоцінена) вартість	знос	первісна знос (переоцінена) вартість	знос				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Земельні ділянки	100	777	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	777	*	*	*	18	19
Інвестиційна нерухомість	105	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Капітальні витрати на поліпшення земель	110	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Будинки, споруди та передавальні пристрої	120	73565	34409	472	*	*	*	*	4785	*	*	*	74037	39194	*	*	*	*
Машини та обладнання	130	227158	122005	5758	*	*	36766	34184	25396	*	*	*	196150	113217	*	*	30386	7028
Транспортні засоби	140	9229	7463	1631	*	*	930	689	1627	*	*	*	9930	8401	1152	180	533	533
Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	150	4028	2108	271	*	*	157	138	736	*	*	*	4142	2706	*	*	*	*
Тварини	160	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Багаторічні насадження	170	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Інші основні засоби	180	147	38	*	*	*	*	*	49	*	*	*	147	87	*	*	147	87
Бібліотечні фонди	190	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Малоцінні необоротні матеріальні активи	200	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Тимчасові (нетитульні) споруди	210	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Природні ресурси	220	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Інвентарна тара	230	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Предмети прокату	240	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Інші необоротні матеріальні активи	250	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Разом	260	314904	166023	8132	*	*	37853	35011	32593	*	*	*	285183	163605	1152	180	31066	7648

Із рядка 260 графа 14 вартість основних засобів, щодо яких існують передбачені чинним законодавством обмеження права власності вартість оформлених у заставу основних засобів

залишкова вартість основних засобів, що тимчасово не використовуються (консервація, реконструкція тощо)

первісна (переоцінена) вартість повністю амортизованих основних засобів

основні засоби орендованих цілісних майнових комплексів

вартість основних засобів, призначених для продажу

залишкова вартість основних засобів, утрачених унаслідок надзвичайних подій

вартість основних засобів, придбаних за рахунок цільового фінансування

Вартість основних засобів, що взяті в операційну оренду

Із рядка 260 графа 15 знос основних засобів, щодо яких існують обмеження права власності

Із рядка 105 графа 14 вартість інвестиційної нерухомості, оціненої за справедливою вартістю

2120

(261)

(262)

(263)

(264)

(2641)

(265)

(2651)

(266)

(267)

(268)

(269)

48455

-

-

36739

-

-

3103

948

-

III. Капітальні інвестиції

Найменування показника	Код рядка	За рік		На кінець року
		1	2	
Капітальне будівництво	280	121	-	-
Придбання (виготовлення) основних засобів	290	9421	557	557
Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів	300	236	-	-
Придбання (створення) нематеріальних активів	310	69	-	-
Придбання (виращування) довгострокових біологічних активів	320	-	-	-
Інші	330	-	-	-
Разом	340	9847	557	557

Із рядка 340 графа 3 капітальні інвестиції в інвестиційну нерухомість фінансові витрати, включені до капітальних інвестицій

(341)

(342)

IV. Фінансові інвестиції

Найменування показника	Код рядка	За рік		На кінець року	
		1	2	довгострокові	поточні
А. Фінансові інвестиції за методом участі в капіталі в:					
асоційовані підприємства	350	-	-	-	-
дочірні підприємства	360	-	-	-	-
спільну діяльність	370	-	-	-	-
Б. Інші фінансові інвестиції в:					
частки і паї у статутному капіталі інших підприємств	380	-	312	-	-
акції	390	-	-	-	-
облігації	400	-	-	-	-
інші	410	-	-	-	-
Разом (розд.А + розд.Б)	420	-	312	-	-

3 рядка 1035 гр. 4 Балансу (Загту про фінансовий стан) Інші довгострокові фінансові інвестиції відображені:

за собівартістю (421) 312

за справедливою вартістю (422) -

за амортизованою собівартістю (423) -

Поточні фінансові інвестиції відображені:

за собівартістю (424) -

за справедливою вартістю (425) -

за амортизованою собівартістю (426) -

3 рядка 1160 гр. 4 Балансу (Загту про фінансовий стан)

V. Доходи і витрати

Найменування показника	Код рядка	Доходи	Витрати
1	2	3	4
A. Інші операційні доходи і витрати			
Операційна оренда активів	440	5178	478
Операційна курсова різниця	450	997	3358
Реалізація інших оборотних активів	460	2989	2974
Штрафи, пені, неустойки	470	-	-
Утримання об'єктів житлово-комунального і соціально-культурного призначення	480	6	-
Інші операційні доходи і витрати	490	27645	8307
у тому числі: відрахування до резерву сумнівних боргів	491	X	268
непродуктивні витрати і витрати	492	X	617
B. Доходи і витрати від участі в капіталі за інвестиціями в:			
асоційовані підприємства	500	-	-
дочірні підприємства	510	-	-
спільну діяльність	520	-	-
V. Інші фінансові доходи і витрати			
Дивіденди	530	-	X
Проценти	540	X	-
Фінансова оренда активів	550	-	102
Інші фінансові доходи і витрати	560	41	47
Г. Інші доходи і витрати			
Реалізація фінансових інвестицій	570	-	-
Доходи від обслування підприємств	580	-	-
Результат оцінки корисності	590	-	-
Неопераційна курсова різниця	600	505	-
Безоплатно одержані активи	610	-	X
Списання необоротних активів	620	X	8
Інші доходи і витрати	630	1	34

Товарообмінні (бартерні) операції з продукцією (товарами, роботами, послугами)

Частка доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за товарообмінними

(бартерними) контрактами з пов'язаними сторонами

Із рядків 540-560 гр. 4 фінансові витрати, уключені до собівартості активів

(631)	-	
(632)	-	%
(633)	-	

VI. Грошові кошти

Найменування показника	Код рядка	На кінець року
	2	3
Готівка	640	-
Поточний рахунок у банку	650	17894
Інші рахунки в банку (акредитиви, чекові книжки)	660	9
Грошові кошти в дорозі	670	-
Еквіваленти грошових коштів	680	-
Разом	690	17903

3 рядка 1090 гр. 4 Балансу (Звіту про фінансовий стан) Грошові кошти, використання яких обмежено

(691) -

VII. Забезпечення і резерви

Види забезпечень і резервів	Код рядка	Залишок на початок року	Збільшення за звіт. рік		Використано у звітному році	Сторновано невикористану суму у звітному році	Сума очікуваного відшкодування витрат іншою стороною, що врахована при оцінці забезпечення	Залишок на кінець року
			нараховано (створено)	додаткові відрахування				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Забезпечення на виплату відпусток працівникам	710	831	3088	-	2903	-	-	1016
Забезпечення наступних витрат на додаткове пенсійне забезпечення	720	-	-	-	-	-	-	-
Забезпечення наступних витрат на виконання гарантійних зобов'язань	730	-	-	-	-	-	-	-
Забезпечення наступних витрат на реструктуризацію	740	-	-	-	-	-	-	-
Забезпечення наступних витрат на виконання зобов'язань щодо обтяжливих контрактів	750	6916	3005	-	135	-	-	9786
	760	333	387	-	333	-	-	387
	770	-	-	-	-	-	-	-
Резерв сумнівних боргів	775	1	268	-	-	1	-	268
Разом	780	8081	6748	-	3371	1	-	11457

УП.Запаси

Найменування показника	Код рядка	Балансова вартість на кінець року	Переоцінка за рік	
			збільшення чистої вартості реалізації *	уцінка
1	2	3	4	5
Сировина і матеріали	800	13124	-	-
Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби	810	-	-	-
Паливо	820	576	-	-
Тара і тарні матеріали	830	4241	-	-
Будівельні матеріали	840	5	-	-
Запасні частини	850	8226	-	-
Матеріали сільськогосподарського призначення	860	-	-	-
Поточні біологічні активи	870	-	-	-
Малоцінні та швидкозношувані предмети	880	139	-	-
Незавершене виробництво	890	-	-	-
Готова продукція	900	1090	-	-
Товари	910	-	-	-
Разом	920	27401	-	-

Із рядка 920 графа 3 Балансова вартість запасів: відображених за чистою вартістю реалізації переданих у переробку оформлених в заставу переданих на комісію

(921)
(922)
(923)
(924)
(925)
(926)

-
-
-
-
2296
-

Активи на відповідальному зберіганні (позабалансовий рахунок 02)

З рядка 1200 гр. 4 Балансу (Звіту про фінансовий стан) запаси, призначені для продажу

* визначається за п. 28 Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 "Запаси".

IX. Дебіторська заборгованість

Найменування показника	Код рядка	Всього на кінець року	у т.ч. за строками непогашення		
			до 12 місяців	від 12 до 18 місяців	від 18 до 36 місяців
1	2	3	4	5	6
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	940	-	-	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	950	117	117	-	-

Списано у звітному році безнадійної дебіторської заборгованості із рядків 940 і 950 графа 3 заборгованість з пов'язаними сторонами

(951) -
(952) -

X. Нестачі і втрати від псування цінностей

Найменування показника	Код рядка	Сума
1	2	3
Виявлено (списано) за рік нестач і втрат	960	617
Визнано заборгованістю винних осіб у звітному році	970	-
Сума нестач і втрат, остаточне рішення щодо винуватців, за якими на кінець року не прийнято (позабалансовий рахунок 072)	980	-

XI. Будівельні контракти

Найменування показника	Код рядка	Сума
1	2	3
Дохід за будівельними контрактами за звітний рік	1110	-
Заборгованість на кінець звітного року:		
валова замовників	1120	-
валова замовникам	1130	-
з авансів отриманих	1140	-
Сума затриманих коштів на кінець року	1150	-
Вартість виконаних субпідрядниками робіт за незавершеними будівельними контрактами	1160	-

XII. Податок на прибуток

Найменування показника	Код рядка	Сума
1	2	3
Поточний податок на прибуток	1210	26720
Відстрочені податкові активи: на початок звітного року	1220	4200
на кінець звітного року	1225	4791
Відстрочені податкові зобов'язання: на початок звітного року	1230	-
на кінець звітного року	1235	-
Включено до Звіту про фінансові результати - усього	1240	26167
У тому числі:		
поточний податок на прибуток	1241	26720
зменшення (збільшення) відстрочених податкових активів	1242	-553
збільшення (зменшення) відстрочених податкових зобов'язань	1243	-
Відображено у складі власного капіталу - усього	1250	-38
У тому числі:		
поточний податок на прибуток	1251	-
зменшення (збільшення) відстрочених податкових активів	1252	-38
збільшення (зменшення) відстрочених податкових зобов'язань	1253	-

XIII. Використання амортизаційних відрахувань

Найменування показника	Код рядка	Сума
1	2	3
Нараховано за звітний рік	1300	33490
Використано за рік - усього	1310	9872
в тому числі на:		
будівництво об'єктів	1311	121
придбання (виготовлення) та поліпшення основних засобів	1312	9682
з них машини та обладнання	1313	5757
придбання (створення) нематеріальних активів	1314	69
погашення отриманих на капітальні інвестиції позик	1315	-
	1316	-
	1317	-

XIV. Біологічні активи

Групи біологічних активів	Код рядка	Обліковуються за первісною вартістю										Обліковуються за справедливою вартістю						
		залишок на початок року			надійшло за рік		вибуло за рік		нараховано амортизацій за рік	втрати від зменшення корисності	вигоди від відновлення корисності	залишок на кінець року		залишок на початок року	найшло за рік	зміни вартості за рік	вибуло за рік	залишок на кінець року
		первісна вартість	накопичена амортизація	залишок	первісна вартість	амортизація	первісна вартість	амортизація				первісна вартість	амортизація					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17		
Довгострокові біологічні активи – усього в тому числі:		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
робоча худоба	1410	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
продуктивна худоба	1411	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
багаторічні насадження	1412	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	1413	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	1414	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
інші довгострокові біологічні активи	1415	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Поточні біологічні активи – усього		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
в тому числі:	1420	-	x	-	-	x	x	-	-	-	x	-	-	-	-	-	-	
тварин на вирощуванні та відгодівлі	1421	-	x	-	-	x	x	-	-	-	x	-	-	-	-	-	-	
біологічні активи в стані біологічних перетворень (крім тварин на вирощуванні та відгодівлі)	1422	-	x	-	-	x	x	-	-	-	x	-	-	-	-	-	-	
інші поточні біологічні активи	1423	-	x	-	-	x	x	-	-	-	x	-	-	-	-	-	-	
Разом	1424	-	x	-	-	x	x	-	-	-	x	-	-	-	-	-	-	
	1430	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	

Із рядка 1430 графа 5 і графа 14 вартість біологічних активів, придбаних за рахунок цільового фінансування

Із рядка 1430 графа 6 і графа 16 залишкова вартість довгострокових біологічних активів, первісна вартість

поточних біологічних активів і справедлива вартість біологічних активів,

утрачених унаслідок надзвичайних подій

Із рядка 1430 графа 11 і графа 17 балансова вартість біологічних активів, щодо яких існують передбачені

законодавством обмеження права власності

(1431) -

(1432) -

(1433) -

XV. Фінансові результати від первісного визнання та реалізації сільськогосподарської продукції та додаткових біологічних активів

Найменування показника	Код рядка	Вартість первісного визнання	Витрати, пов'язані з біологічними перетвореннями	Результат від первісного визнання		Уцінка	Вяручка від реалізації	Собівартість реалізації	Фінансовий результат (прибуток +, збиток -) від реалізації		
				дохід	витрати				реалізації	первісного визнання та реалізації	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Продукція та додаткові біологічні активи рослинництва - усього		1500	-	-	-	-	-	-	-	-	-
у тому числі:											
зернові і зернобобові	1510	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
з них:											
пшениця	1511	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
соя	1512	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
сояшник	1513	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ріпак	1514	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
цукрові буряки (фабричні)	1515	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
картопля	1516	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
плоди (зерняткові, кісточкові)	1517	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
інша продукція рослинництва	1518	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
додаткові біологічні активи рослинництва	1519	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Продукція та додаткові біологічні активи тваринництва - усього		1520	-	-	-	-	-	-	-	-	-
у тому числі:											
приріст живої маси - усього	1530	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
з нього:											
великої рогатої худоби	1531	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
свієї	1532	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
молоко	1533	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
вовна	1534	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
яйця	1535	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
інша продукція тваринництва	1536	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
додаткові біологічні активи тваринництва	1537	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
продукція рибництва	1538	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1539	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Сільськогосподарська продукція та додаткові біологічні активи - разом		1540	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Керівник

Кряжев Костянтин Юрійович

Головний бухгалтер

Черепкова Валентина Юріївна



ДОДАТОК Г

Підприємство Приватне Акціонерне Товариство "Миргородський завод мінеральних вод"
 Територія ПОЛТАВСЬКА
 Організаційно-правова форма господарювання Акціонерне товариство
 Вид економічної діяльності Виробництво безалкогольних напоїв; виробництво мінеральних вод та інших вод, розлитих у пляшки
 Середня кількість працівників 273
 Адреса, телефон вулиця Мінзаводська, буд. 1, м. МИРГОРОД, ПОЛТАВСЬКА обл., 37600 0535543674

Дата (рік, місяць, число) 2021
 за ПРОДУКТИ
 за КОСТАУУ
 за КОПФГ
 за КВЕД

КОДИ
5310900000
230
11.07

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
 за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
 за міжнародними стандартами фінансової звітності

v

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
 на 31 грудня 2020 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	5 691	5 157
первісна вартість	1001	12 984	13 013
накопичена амортизація	1002	7 293	7 856
Незавершені капітальні інвестиції	1005	557	460
Основні засоби	1010	121 578	115 228
первісна вартість	1011	285 184	291 613
знос	1012	163 606	176 385
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	312	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	13	20
Відстрочені податкові активи	1045	4 791	5 851
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізичні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	138	123
Усього за розділом I	1095	133 080	126 839
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	27 401	34 622
Виробничі запаси	1101	26 311	33 916
Незавершене виробництво	1102	-	-
Готова продукція	1103	1 090	706
Товари	1104	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестраховування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	4 663	1 794
з бюджетом	1135	1 570	3 281
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	1 437
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	1	8
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	232 477	142 875
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	117	324
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	17 903	23 659
Готівка	1166	-	-
Рахунки в банках	1167	17 903	23 659
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-

резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	284 132	206 563
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	417 212	333 402

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пабовий) капітал	1400	21 474	21 474
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	3 669	3 669
Емісійний дохід	1411	3 648	3 648
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	3 221	3 221
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	297 244	275 493
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Видучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	325 608	303 857
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	1 006	2 142
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	1 006	2 142
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	357	591
товари, роботи, послуги	1615	13 279	6 215
розрахунками з бюджетом	1620	13 610	5 252
у тому числі з податку на прибуток	1621	5 140	-
розрахунками зі страхування	1625	340	458
розрахунками з оплати праці	1630	1 364	1 622
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	50 020	37
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	348	460
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	11 233	12 710
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	47	58
Усього за розділом III	1695	90 598	27 403
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	417 212	333 402

Керівник
Головний бухгалтер

Черкова

Крижев Костянтин Юрійович

Черкова Валентина Юрївна

Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.



Квитанція

Користувач:

Рева С.

Ім'я файлу:

5310900003826518010011310000253122020.XML

Підпис:

Печатка Державна податкова служба України, "ОТРИМАНО" 43005393
Печатка Державна служба статистики України 37507880

Текст

Підприємство: 00382651 Приватне Акціонерне Товариство "Миргородський завод мінеральних вод"

Звіт: Ф1, Баланс

За період: Рік, 2020 р.

Звіт доставлено до Центру обробки електронних звітів Держстату України

26.02.2021 у 12:24:23

Реєстраційний номер звіту: 9004620612

(5310900003826518010011310000253122020.XML)

Звіт відповідає формату, визначеному Держстатом України.

Кваліфіковані електронні підписи перевірено.

Звіт прийнято для подальшої обробки. У випадку виявлення

помилки при здійсненні обробки даних звіту в органах

державної статистики та (або) необхідності надання уточнень

Вам буде повідомлено додатково.

Відправник: Центр обробки електронних звітів Держстату України

Підприємство **Приватне Акціонерне Товариство "Миргородський завод мінеральних вод"**

(найменування)

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ		
2021	01	01
00382651		

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за **Рік 2020** р.

Форма №2 Код за ДКУД **1801003**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	389 687	502 001
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
<i>премії підписані, валова сума</i>	2011	-	-
<i>премії, передані у перестраховання</i>	2012	-	-
<i>зміна резерву незароблених премій, валова сума</i>	2013	-	-
<i>зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій</i>	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(301 843)	(341 996)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	87 844	160 005
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
<i>зміна інших страхових резервів, валова сума</i>	2111	-	-
<i>зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах</i>	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	9 187	9 722
у тому числі:	2121	-	-
<i>дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2122	-	-
<i>дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування</i>	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(22 631)	(22 996)
Витрати на збут	2150	(14 042)	(14 680)
Інші операційні витрати	2180	(1 997)	(8 362)
у тому числі:	2181	-	-
<i>витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	58 361	123 689
збиток	2195	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	21	41
Інші доходи	2240	862	27 600
у тому числі:	2241	-	-
<i>дохід від благодійної допомоги</i>			
Фінансові витрати	2250	(329)	(149)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(5 716)	(6 798)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-



Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	53 199	144 383
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(9 933)	(26 167)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	43 266	118 216
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	43 266	118 216

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	218 341	264 529
Витрати на оплату праці	2505	49 956	42 039
Відрахування на соціальні заходи	2510	10 277	8 582
Амортизація	2515	30 734	33 727
Інші операційні витрати	2520	34 589	36 089
Разом	2550	343 897	384 966

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	2045145	2045145
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	2045145	2045145
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	21,16000	57,80000
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	21,16000	57,80000
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Кряжев Костянтин Юрійович

Головний бухгалтер

Черепкова Валентина Юрівна



Квитанція

Користувач:

Рева С.

Ім'я файлу:

531090000382651S010021310000254122020.XML

Підписи:

Печатка Державна податкова служба України. "ОТРИМАНО" 43005393
Печатка Державна служба статистики України 37507880

Текст

Підприємство: 00382651 Приватне Акціонерне Товариство "Миргородський завод мінеральних вод"

Звіт: Ф2. Звіт про фінансові результати (в тисячах)

За період: Рік, 2020 р.

Звіт доставлено до Центру обробки електронних звітів Держстату України

26.02.2021 у 12:23:48

Регістраційний номер звіту: 9004620450

(531090000382651S010021310000254122020.XML)

Звіт відповідає формату, визначеному Держстатом України.

Кваліфіковані електронні підписи перевірено.

Звіт прийнято для подальшої обробки. У випадку виявлення

помилки при здійсненні обробки даних звіту в органах

державної статистики та(або) необхідності надання уточнень

Вам буде повідомлено додатково.

Відправник: Центр обробки електронних звітів Держстату України

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ		
2021	01	01
00382651		

Підприємство **Приватне Акціонерне Товариство "Миргородський завод мінеральних вод"**
(найменування)**ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО****Звіт про рух грошових коштів (за непрямим методом)**
за **Рік 2020** р.Форма N3-н Код за ДКУД **1801006**

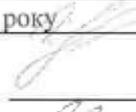
Стаття	Код рядка	За звітний період		За аналогічний період попереднього року	
		надходження	видаток	надходження	видаток
1	2	3	4	5	6
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності					
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	3500	53 199	-	144 383	-
Коригування на:					
амортизацію необоротних активів	3505	30 734	X	33 490	X
збільшення (зменшення) забезпечень	3510	1 476	-	2 914	-
збиток (прибуток) від нереалізованих курсових різниць	3515	-	3 527	1 691	-
збиток (прибуток) від неопераційної діяльності та інших негрошових операцій	3520	5 162	-	-	19 962
Прибуток (збиток) від участі в капіталі	3521	-	-	-	-
Зміна вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю, та дохід (витрати) від первісного визнання	3522	-	-	267	-
Збиток (прибуток) від реалізації необоротних активів, утримуваних для продажу та груп вибуття	3523	23	-	-	20 337
Збиток (прибуток) від реалізації фінансових інвестицій	3524	-	857	-	-
Зменшення (відновлення) корисності необоротних активів	3526	-	23	-	-
Фінансові витрати	3540	329	-	108	-
Зменшення (збільшення) оборотних активів	3550	80 849	-	-	146 004
Збільшення (зменшення) запасів	3551	-	7 222	8 210	-
Збільшення (зменшення) поточних біологічних активів	3552	-	-	-	-
Збільшення (зменшення) дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги	3553	89 602	-	-	157 029
Зменшення (збільшення) іншої поточної дебіторської заборгованості	3554	-	207	2 815	-
Зменшення (збільшення) витрат майбутніх періодів	3556	46	-	-	-
Зменшення (збільшення) інших оборотних активів	3557	-	-	-	-
Збільшення (зменшення) поточних зобов'язань	3560	-	7 111	8 240	-
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги	3561	-	6 320	3 312	-
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом	3562	-	8 358	4 381	-
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за розрахунками зі страхування	3563	118	-	44	-
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з оплати праці	3564	258	-	267	-
Збільшення (зменшення) доходів майбутніх періодів	3566	-	-	-	-
Збільшення (зменшення) інших поточних зобов'язань	3567	11	-	236	-
Грошові кошти від операційної діяльності	3570	160 782	-	24 752	-
Сплачений податок на прибуток	3580	X	17 570	X	22 161
Сплачені відсотки	3585	-	329	-	149
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	142 883	-	2 442	-
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності					
Надходження від реалізації:					
фінансових інвестицій	3200	1 347	X	-	X
необоротних активів	3205	31	X	23 178	X
Надходження від отриманих:					



10/10

відсотків	3215	14	X	41	X
дивідендів	3220	-	X	-	X
Надходження від деривативів	3225	-	X	-	X
Надходження від погашення позик	3230	-	X	-	X
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	-	X	-	X
Інші надходження	3250	-	X	-	X
Витрачання на придбання:					
фінансових інвестицій	3255	X	-	X	-
необоротних активів	3260	X	26 230	X	6 543
Виплати за деривативами	3270	X	-	X	-
Витрачання на надання позик	3275	X	6 977	X	-
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	X	-	X	-
Інші платежі	3290	X	-	X	-
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-	31 815	16 676	-
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності					
Надходження від:					
Власного капіталу	3300	-	X	-	X
Отримання позик	3305	-	X	-	X
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	-	X	-	X
Інші надходження	3340	-	X	-	X
Витрачання на:					
Викуп власних акцій	3345	X	-	X	-
Погашення позик	3350	X	-	X	-
Сплату дивідендів	3355	X	108 240	X	-
Витрачання на сплату відсотків	3360	X	-	X	-
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	X	599	X	638
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	X	-	X	-
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	X	-	X	-
Інші платежі	3390	X	-	X	-
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-	108 839	-	638
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	2 229	-	18 480	-
Залишок коштів на початок року	3405	17 903	X	1 114	X
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	3 527	-	-	1 691
Залишок коштів на кінець року	3415	23 659	-	17 903	-

Керівник



Кряжев Костянтин Юрійович

Головний бухгалтер





Черепкова Валентина Юріївна

Квитанція

Користувач:

Рева С

Ім'я файлу:

531090000382651S010335310000255122020.XML

Підписи:

Печатка Державна податкова служба України. "ОТРИМАНО" 43005393
Печатка Державна служба статистики України 37507880

Текст

Підприємство: 00382651 Приватне Акціонерне Товариство "Миргородський завод мінеральних вод"

Звіт: Ф3-н. Звіт про рух грошових коштів (за непрямим методом)

За період: Рік, 2020 р.

Звіт доставлено до Центру обробки електронних звітів Держстату України

26.02.2021 у 12:23:41

Регістраційний номер звіту: 9004620406

(531090000382651S010335310000255122020.XML)

Звіт відповідає формату, визначеному Держстатом України.

Кваліфіковані електронні підписи перевірено.

Звіт прийнято для подальшої обробки. У випадку виявлення помилки при здійсненні обробки даних звіту в органах державної статистики та(або) необхідності надання уточнень Вам буде повідомлено додатково.

Відправник: Центр обробки електронних звітів Держстату України

Дата (рік, місяць, число)

Підприємство Приватне Акціонерне Товариство "Миргородський завод мінеральних вод" за ЄДРПОУ
(найменування)

КОДИ		
2021	01	01
00382651		
ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО		

Звіт про власний капітал
за Рік 2020 р.

Форма №4 Код за ДКУД 1801005

Стаття	Код рядка	Зареєстрований (пайовий) капітал	Капітал у дооцінках	Додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Неоплачений капітал	Вилучений капітал	Всього
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Залишок на початок року	4000	21 474	-	3 669	3 221	297 244	-	-	325 608
Коригування:									
Зміна облікової політики	4005	-	-	-	-	-	-	-	-
Виправлення помилок	4010	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші зміни	4090	-	-	-	-	-	-	-	-
Скоригований залишок на початок року	4095	21 474	-	3 669	3 221	297 244	-	-	325 608
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	4100	-	-	-	-	43 266	-	-	43 266
Інший сукупний дохід за звітний період	4110	-	-	-	-	-	-	-	-
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	4111	-	-	-	-	-	-	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	4112	-	-	-	-	-	-	-	-
Накопичені курсові різниці	4113	-	-	-	-	-	-	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих і спільних підприємств	4114	-	-	-	-	-	-	-	-
Інший сукупний дохід	4116	-	-	-	-	-	-	-	-
Розподіл прибутку:									
Виплати власникам (дивіденди)	4200	-	-	-	-	(65 017)	-	-	(65 017)
Спрямування прибутку до зареєстрованого капіталу	4205	-	-	-	-	-	-	-	-
Відрахування до резервного капіталу	4210	-	-	-	-	-	-	-	-
Сума чистого прибутку, належна до бюджету відповідно до законодавства	4215	-	-	-	-	-	-	-	-
Сума чистого прибутку на створення спеціальних (цільових) фондів	4220	-	-	-	-	-	-	-	-



1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Сума чистого прибутку на матеріальне заохочення	4225	-	-	-	-	-	-	-	-
Внески учасників: Внески до капіталу	4240	-	-	-	-	-	-	-	-
Погашення заборгованості з капіталу	4245	-	-	-	-	-	-	-	-
Вилучення капіталу: Викуп акцій (часток)	4260	-	-	-	-	-	-	-	-
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265	-	-	-	-	-	-	-	-
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270	-	-	-	-	-	-	-	-
Вилучення частки в капіталі	4275	-	-	-	-	-	-	-	-
Зменшення номінальної вартості акцій	4280	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші зміни в капіталі	4290	-	-	-	-	-	-	-	-
Придбання (продаж) неконтрольованої частки в дочірньому підприємстві	4291	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом змін у капіталі	4295	-	-	-	-	(21 751)	-	-	(21 751)
Залишок на кінець року	4300	21 474	-	3 669	3 221	275 493	-	-	303 857

Керівник

Кряжев Костянтин Юрійович

Головний бухгалтер

Черепкова Валентина Юрївна



Квитанція

Користувач:

Рева С.

Ім'я файлу:

531090000382651S010400810000256122020.XML

Підписи:

Печатка Державна податкова служба України. "ОТРИМАНО" 43005393
Печатка Державна служба статистики України 37507880

Текст:

Підприємство: 00382651 Приватне Акціонерне Товариство "Миргородський завод мінеральних вод"
Звіт: Ф4. Звіт про власний капітал
За період: Рік, 2020 р.
Звіт доставлено до Центру обробки електронних звітів Держстату України
26.02.2021 у 12:23:28
Реєстраційний номер звіту: 9004620320
(531090000382651S010400810000256122020.XML)
Звіт відповідає формату, визначеному Держстатом України.
Кваліфіковані електронні підписи перевірено.
Звіт прийнято для подальшої обробки. У випадку виявлення помилки при здійсненні обробки даних звіту в органах державної статистики та(або) необхідності надання уточнень Вам буде повідомлено додатково.

Відправник: Центр обробки електронних звітів Держстату України

II. Основні засоби

Групи основних засобів	Код рядка	Залишок на початок року		Надійшло за рік	Переоцінка (дооцінка +, уцінка -)		Вибуло за рік		Нараховано амортизації за рік	Втрати від зменшення корисності	Інші зміни за рік		Залишок на кінець року		у тому числі:			
		первісна (переоцінена) вартість	знос		первісною (переоціненою) вартістю	знос	первісна (переоцінена) вартість	знос			первісна (переоцінена) вартість	знос	первісна (переоцінена) вартість	знос				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Земельні ділянки	100	777	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	777	-	-	-	-	-
Інвестиційна нерухомість	105	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Капітальні витрати на поліпшення земель	110	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Будинки, споруди та передавальні пристрої	120	74037	39194	-	-	-	-	-	4669	-	-	-	74037	43863	-	-	-	-
Машини та обладнання	130	196150	113217	25950	-	-	519	519	23266	-	-20418	-15656	201163	120308	-	-	30397	11254
Транспортні засоби	140	9931	8402	2064	-	-	1116	1078	1324	-	-8	-8	10871	8640	2571	677	533	533
Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	150	4142	2706	482	-	-	6	6	747	-	-	-	4618	3447	-	-	-	-
Тварини	160	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Багаторічні насадження	170	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші основні засоби	180	147	87	-	-	-	-	-	40	-	-	-	147	127	-	-	147	127
Бібліотечні фонди	190	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Малоцінні необоротні матеріальні активи	200	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Тимчасові (нетитульні) споруди	210	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Природні ресурси	220	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Інвентарна тара	230	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Предмети прокату	240	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші необоротні матеріальні активи	250	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом	260	285184	163606	28496	-	-	1641	1603	30046	-	-20426	+15664	291613	170385	2571	677	31077	11914

Із рядка 260 графа 14 вартість основних засобів, щодо яких існують передбачені чинним законодавством обмеження права власності

вартість оформлених у заставу основних засобів

залишкова вартість основних засобів, що тимчасово не використовуються (консервація, реконструкція тощо)

первісна (переоцінена) вартість повністю амортизованих основних засобів

основні засоби орендованих цілісних майнових комплексів

вартість основних засобів, призначених для продажу

залишкова вартість основних засобів, утрачених унаслідок надзвичайних подій

вартість основних засобів, придбаних за рахунок цільового фінансування

вартість основних засобів, що взяті в оперативну оренду

Із рядка 260 графа 15 знос основних засобів, щодо яких існують обмеження права власності

Із рядка 105 графа 14 вартість інвестиційної нерухомості, оціненої за справедливою вартістю

(261) 2571

(262) 246714

(263) -

(264) 50251

(2641) -

(265) 118

(2651) -

(266) -

(267) 1887

(268) 677

(269) -

III. Капітальні інвестиції

Найменування показника	Код рядка	За рік	На кінець року
Капітальне будівництво	280	-	-
Придбання (виготовлення) основних засобів	290	28471	460
Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів	300	124	-
Придбання (створення) нематеріальних активів	310	29	-
Придбання (вирощування) довгострокових біологічних активів	320	-	-
Інші	330	-	-
Разом	340	28624	460

Із рядка 340 графа 3 капітальні інвестиції в інвестиційну нерухомість фінансові витрати, включені до капітальних інвестицій

(341)

(342)

IV. Фінансові інвестиції

Найменування показника	Код рядка	За рік	На кінець року	
			довгострокові	поточні
1	2	3	4	5
А. Фінансові інвестиції за методом участі в капіталі в:				
асоційовані підприємства	350	-	-	-
дочірні підприємства	360	-	-	-
спільну діяльність	370	-	-	-
Б. Інші фінансові інвестиції в:				
частки і паї у статутному капіталі інших підприємств	380	-	-	-
акції	390	-	-	-
облігації	400	-	-	-
інші	410	-	-	-
Разом (розд.А + розд.Б)	420	-	-	-

3 рядка 1035 гр. 4 Балансу (Звіту про фінансовий стан)

Інші довгострокові фінансові інвестиції відображені: за собівартістю

(421)

за справедливою вартістю

(422)

за амортизованою собівартістю

(423)

3 рядка 1160 гр. 4 Балансу (Звіту про фінансовий стан)

Поточні фінансові інвестиції відображені: за собівартістю

(424)

за справедливою вартістю

(425)

за амортизованою собівартістю

(426)

V. Доходи і витрати

Найменування показника	Код рядка	Доходи	Витрати
1	2	3	4
A. Інші операційні доходи і витрати			
Операційна оренда активів	440	5289	-
Операційна курсова різниця	450	3473	-
Реалізація інших оборотних активів	460	71	-
Штрафи, пені, неустойки	470	-	8
Утримання об'єктів житлово-комунального і соціально-культурного призначення	480	-	-
Інші операційні доходи і витрати	490	354	1989
у тому числі: відрахування до резерву сумнівних боргів	491	X	-
непродуктивні витрати і витрати	492	X	1311
Б. Доходи і витрати від участі в капіталі за інвестиціями в:			
асоційовані підприємства	500	-	-
дочірні підприємства	510	-	-
спільну діяльність	520	-	-
В. Інші фінансові доходи і витрати			
Дивіденди	530	-	X
Проценти	540	X	-
Фінансова оренда активів	550	-	289
Інші фінансові доходи і витрати	560	21	40
Г. Інші доходи і витрати			
Реалізація фінансових інвестицій	570	857	-
Доходи від об'єднання підприємств	580	-	-
Результат оцінки корисності	590	-	4762
Неопераційна курсова різниця	600	-	954
Безоплатно одержані активи	610	-	X
Списання необоротних активів	620	X	-
Інші доходи і витрати	630	5	-

Товарообмінні (бартерні) операції з продукцією (товарами, роботами, послугами)

Частка доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за товарообмінними (бартерними) контрактами з пов'язаними сторонами

Із рядків 540-560 гр. 4 фінансові витрати, уключені до собівартості активів

(631)	-
(632)	-
(633)	-

%

VI. Грошові кошти

Найменування показника	Код рядка	На кінець року	
		2	3
Готівка	640	-	-
Поточний рахунок у банку	650	23653	-
Інші рахунки в банку (акредитиви, чеківі книжки)	660	6	-
Грошові кошти в дорозі	670	-	-
Еквіваленти грошових коштів	680	-	-
Разом	690	23659	

3 рядка 1090 гр. 4 Балансу (Звіту про фінансовий стан) Грошові кошти, використання яких обмежено (691) -

VII. Забезпечення і резерви

Види забезпечень і резервів	Код рядка	Залишок на початок року	Збільшення за звіт. рік		Використано у звітному році	Сторновано невикористану суму у звітному році	Сума очікуваного відшкодування витрат іншою стороною, що врахована при оцінці забезпечення	Залишок на кінець року
			нараховано (створено)	доплаткові відрахування				
I	2	3	4	5	6	7	8	9
Забезпечення на виплату відпусток працівникам	710	1016	3622	-	3528	-	-	1110
Забезпечення наступних витрат на додаткове пенсійне забезпечення	720	-	-	-	-	-	-	-
Забезпечення наступних витрат на виконання гарантійних зобов'язань	730	-	-	-	-	-	-	-
Забезпечення наступних витрат на реструктуризацію	740	-	-	-	-	-	-	-
Забезпечення наступних витрат на виконання зобов'язань щодо обтяжливих контрактів	750	9786	2846	-	1452	-	-	11180
	760	387	420	-	387	-	-	420
	770	-	-	-	-	-	-	-
Резерв сумнівних боргів	775	268	-	-	268	-	-	-
Разом	780	11457	6888	-	5635	-	-	12710

VIII. Запаси

Найменування показника	Код рядка	Балансова вартість на кінець року	Переоцінка за рік	
			збільшення чистої вартості реалізації *	уцінка
1	2	3	4	5
Сировина і матеріали	800	18913	-	-
Купівельні напівафабрикати та комплектуючі вироби	810	-	-	-
Паливо	820	566	-	-
Тара і тарні матеріали	830	5151	-	-
Будівельні матеріали	840	3	-	-
Запасні частини	850	8973	-	-
Матеріали сільськогосподарського призначення	860	-	-	-
Поточні біологічні активи	870	-	-	-
Малоцінні та швидкозношувані предмети	880	310	-	-
Незавершене виробництво	890	-	-	-
Готова продукція	900	706	-	-
Товари	910	-	-	-
Разом	920	34622	-	-

Із рядка 920 графа 3 Балансова вартість запасів: відображених за чистою вартістю реалізації переданих у переробку оформлених в заставу переданих на комісію

(921)	-
(922)	-
(923)	-
(924)	-
(925)	3412
(926)	-

Активи на відповідальному зберіганні (позабалансовий рахунок 02)
3 рядка 1200 гр. 4 Балансу (Звіту про фінансовий стан) запаси, призначені для продажу

* визначається за п. 28 Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 "Запаси".

IX. Дебіторська заборгованість

Найменування показника	Код рядка	Всього на кінець року	у т.ч. за строками непогашення			
			до 12 місяців	від 12 до 18 місяців	від 18 до 36 місяців	
1	2	3	4	5	6	
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	940	-	-	-	-	
Інша поточна дебіторська заборгованість	950	324	324	-	-	

Списано у звітному році безнадійної дебіторської заборгованості
Із рядків 940 і 950 графа 3 заборгованість з пов'язаними сторонами

(951) 268
(952) -

X. Нестачі і втрати від псування цінностей

Найменування показника	Код рядка	Сума
1	2	3
Виявлено (списано) за рік нестачі і втрат	960	2042
Визнано заборгованістю винних осіб у звітному році	970	-
Сума нестачі і втрат, остаточне рішення щодо винуватців, за якими на кінець року не прийнято (позабалансовий рахунок 072)	980	-

XI. Будівельні контракти

Найменування показника	Код рядка	Сума
1	2	3
Дохід за будівельними контрактами за звітний рік	1110	-
Заборгованість на кінець звітного року:		
валова замовників	1120	-
валова замовникам	1130	-
з авансів отриманих	1140	-
Сума затриманих коштів на кінець року	1150	-
Вартість виконаних субпідрядниками робіт за незавершеними будівельними контрактами	1160	-

ХІІ. Податок на прибуток

Найменування показника	Код рядка	Сума
1	2	3
Поточний податок на прибуток	1210	10993
Відстрочені податкові активи: на початок звітного року	1220	4791
на кінець звітного року	1225	5851
Відстрочені податкові зобов'язання: на початок звітного року	1230	-
на кінець звітного року	1235	-
Включено до Звіту про фінансові результати - усього	1240	9933
у тому числі:		
поточний податок на прибуток	1241	10993
зменшення (збільшення) відстрочених податкових активів	1242	-1060
збільшення (зменшення) відстрочених податкових зобов'язань	1243	-
Відображено у складі власного капіталу - усього	1250	-
у тому числі:		
поточний податок на прибуток	1251	-
зменшення (збільшення) відстрочених податкових активів	1252	-
збільшення (зменшення) відстрочених податкових зобов'язань	1253	-

ХІІІ. Використання амортизаційних відрахувань

Найменування показника	Код рядка	Сума
1	2	3
Нараховано за звітний рік	1300	30609
Використано за рік - усього	1310	28624
в тому числі на:		
будівництво об'єктів	1311	-
придбання (виготовлення) та поліпшення основних засобів	1312	28471
з них машини та обладнання	1313	25950
придбання (створення) нематеріальних активів	1314	29
погашення отриманих на капітальні інвестиції позик	1315	-
придбання МНМА	1316	124
	1317	-

XV. Фінансові результати від первісного визнання та реалізації сільськогосподарської продукції та додаткових біологічних активів

Найменування показника	Код рядка	Вартість первісного визнання	Витрати, пов'язані з біологічними перетвореннями	Результат від первісного визнання		Уцінка	Виручка від реалізації	Собівартість реалізації	Фінансовий результат (прибуток +, збиток -) від реалізації	
				дохід	витрати				реалізації	первісного визнання та реалізації
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Продукція та додаткові біологічні активи рослинництва - усього		-	-	-	-	-	-	-	-	-
у тому числі:	1500	-	-	-	-	-	-	-	-	-
зернові і зернобобові з них:	1510	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
пшениця	1511	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
соя	1512	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
соняшник	1513	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
ріпак	1514	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
цукрові буряки (фабричні)	1515	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
картопля	1516	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
плоди (зерняткові, кісточкові)	1517	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
інша продукція рослинництва	1518	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
додаткові біологічні активи рослинництва	1519	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
Продукція та додаткові біологічні активи тваринництва - усього	1520	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
у тому числі:	1530	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
приріст живої маси - усього з нього:	1531	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
великої рогатої худоби	1532	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
свиней	1533	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
молоко	1534	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
вовна	1535	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
яйця	1536	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
інша продукція тваринництва	1537	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
додаткові біологічні активи тваринництва	1538	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
продукція рибництва	1539	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
Сільськогосподарська продукція та додаткові біологічні активи - разом	1540	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-

Керівник

Кряжев Костянтин Юрійович

Головний бухгалтер

Черепкова Валентина Юрїївна



Квитанція

Користувач:

Рева С.

Ім'я файлу:

531090000382651S010500710000257122020.XML

Підписи:

Печатка Державна податкова служба України. "ОТРИМАНО" 43005393
Печатка Державна служба статистики України 37507880

Текст:

Підприємство: 00382651 Приватне Акціонерне Товариство "Миргородський завод мінеральних вод"
Звіт: 05. Примітки до річної звітності
За період: Рік, 2020 р.
Звіт доставлено до Центру обробки електронних звітів Держстату України
26.02.2021 у 12:23:06
Реєстраційний номер звіту: 9004620108
(531090000382651S010500710000257122020.XML)
Звіт відповідає формату, визначеному Держстатом України.
Кваліфіковані електронні підписи перевірено.
Звіт прийнято для подальшої обробки. У випадку виявлення помилок при здійсненні обробки даних звіту в органах державної статистики та (або) необхідності надання уточнень Вам буде повідомлено додатково.

Попередження:

Розд. II. Якщо заповнена хоча б одна з граф ряд. 100, то повинна бути заповнена гр.14 та/або гр.15 .

Відправник: Центр обробки електронних звітів Держстату України